

EEN LEVEND MONUMENT

Zestig jaar Polar Bears

EEN LEVEND MONUMENT

Zestig jaar Polar Bears

A black and white photograph showing the front of a military tank, likely an M4 Sherman, on a sandy beach. The tank's turret and front armor are visible, with the number '223612' and a circular insignia with the number '61' on the side.

1. Bevrijding

p. 6 - 13

A color photograph of a man in a light-colored jacket speaking to a large group of people, mostly young men, outdoors. The group is standing in front of a white building and trees.

2. Mensen

p. 14 - 35

A color photograph showing the lower legs and feet of many people standing at the edge of a swimming pool. The water is blue and rippling.

3. Zwembaden

p. 36 - 55

A black and white photograph of a group of young people, mostly boys, standing together. One boy in the foreground is holding a trophy. They are all looking towards the camera.

4. Veelzijdigheid

p. 56 - 67

5. Talent

p. 68 - 81

6. Succes

p. 82 - 111

7. Internationaal

p. 112 - 139

8. Feest

p. 140 - 155

Woord vooraf

5 mei 1995. Nederland is het hele voorjaar al in de ban van 50 jaar bevrijding. In Ede maken de mannen van Polar Bears en AZ&PC uit Amersfoort zich op voor de eerste finalewedstrijd van de play-offs. Ondanks dat het bevrijdingsdag is, hebben meer dan duizend toeschouwers zich in De Peppel verzameld om de wedstrijd te zien. Harde muziek zweept de meute op. Dan wordt het stil. In een lang lint komen de ploegen het bad ingemarcheerd, om aan het publiek te worden voorgesteld. De spelers worden voorafgegaan door een oud-strijder van de 49th Light Infantry, de Britse legereenheid die Ede (maar ook Amersfoort) vijftig jaar eerder heeft bevrijd. De veteraan draagt het originele vaandel van The Polar Bear Division.

Een moment om kippenvel van te krijgen. Het leek voorbestemd: Polar Bears móest dat jaar kampioen worden. En dat gebeurde. AZ&PC figureerde slechts, omdat je toch een tegenstander moet hebben. Met de vierde landstitel van de beren werd de herinnering aan de bevrijders levend gehouden.

Inmiddels zijn we elf jaar verder. Opnieuw zijn de mannen van Polar Bears gekroond tot beste van Nederland. En ook de vrouwen zijn in de tussentijd twee keer kampioen geworden. Een geheel nieuwe generatie, die net zoveel

plezier beleeft aan het waterpolo als eerdere generaties. Die ook buiten de sport met elkaar omgaat en omschreven kan worden als een echte vriendenploeg. En dat is de beste garantie voor het voortbestaan van de herinnering. Want alleen op sentimenten kun je niet leven. Vriendschap is de basis om successen op te bouwen, maar ook om te overleven in tijden dat het minder goed gaat. Zo vormt de EZ&PC Polar Bears een levend monument voor diegenen die hun leven hebben geriskeerd om ons de vrijheid terug te geven.

‘Vrijheid en Vriendschap’ is ook het thema van het zestigjarig jubileum van Polar Bears. De vrijheid verwijst natuurlijk naar de naamgevers van de club, maar het staat ook voor het vrije gevoel dat je hebt als je zwemt en poloot, de bevrijding van dagelijkse drukte en de vrijheid om jezelf te zijn en jezelf te ontplooien. De vriendschap staat voor het samen trainen, spelen, reizen, organiseren, een overwinning vieren of een nederlaag verwerken.

Zestig jaar lang hebben vrijheid en vriendschap de basis gevormd voor een bloeiend verenigingsleven. Dit boek geeft daar een weerslag van. Niet door een chronologische beschrijving. In ieder hoofdstuk wordt een pijl geschoten

door de geschiedenis. We hebben de thema's benoemd die al die tijd binnen Polar Bears een belangrijke rol speelden en spelen.

Het zijn bouwstenen van onze vereniging, stenen die we als volgt op elkaar hebben gestapeld: we beginnen met de **bevrijding** van Ede, wat het begin markeert van onze vereniging, onze naam en ons beeldmerk. Daarna de **mensen**, die samen een vereniging vormen die je als één Beren-familie kunt typeren. Die hebben **zwembaden** nodig, waar ze hun sport bedrijven. De zwemsport die vertakkingen heeft. Uit het succes van eerst het zwemmen en tegenwoordig het synchroonzwemmen, blijkt de **veelzijdigheid** van de vereniging. Het waterpolo vormt echter nog altijd de hoofdtak van Polar Bears. Daarbinnen is het steeds ontwikkelen van **talent** essentieel. En vormen die elementen samen dan het geheim van ons **succes**? Want dat hebben we. Een gestaag opgaande lijn is het, weliswaar met dalen, maar ook met een aantal prachtige pieken. En in die ontwikkeling gaat Polar Bears over de grenzen: eerst met name door vriendschappelijke relaties, later vooral voor de sportieve prestatie. Organisatorisch presteren we ook op topniveau met grote **internationale** evenementen in eigen bad. En dan hebben we het tenslotte nog eens heel gezellig met elkaar. **Feesten**, samen naar toernooien, overwinningfeesten, verkleedpartijen, het zit de beren

al zestig jaar in het bloed, getuige de foto's in het laatste hoofdstuk.

Tijdens het maken van dit jubileumboek groeide ons plezier. Met het opduiken van plakboeken en interviews met Beren werden steeds meer lagen van de vereniging zichtbaar en de rijkdom is overweldigend! Een compleet overzicht is dan ook onmogelijk en niet ons streven geweest. We hebben vooral de positieve aspecten van Polar Bears willen belichten, met een nostalgisch tintje. Dat hoort volgens ons bij een jubileumboek. Wat het boek ook laat zien is dat vrijheid en vriendschap, en dat vatten we breed op, in de gehele geschiedenis van de vereniging een rol speelt. Een stimulans om deze waarden in de toekomst te blijven koesteren!

Alles overziend is er dit zestigjarig jubileum alle aanleiding voor Polar Bears om, net als de beer van onze bevrijders, de kop op te richten en iedereen trots in de ogen te kijken.

Richard Schoonderwoert, Alies Rommerts,
Hans Nieuwenburg, Stefan Jansen, Simon van den Bent.

Een Engelse brenguncarrier van de 49ste Infanterie Divisie bij het oostelijke hek van de brandende Simon Stevinkazerne aan de Oude Rijksweg te Ede, gezien in zuidelijke richting. Rechtsonder het ijsbeerinsigne. (Foto: Gemeentearchief Ede)

Bevrijding

HOOFDSTUK

1

Een onvergetelijke dag in april

1.1

“Gedurende de ochtend uren van die onvergetelijke dag 17 april 1945 durfde niemand zich in Ede op straat te wagen. Het dorp lag onder zwaar artillerievuur. Het centrum van het dorp werd zwaar getroffen. In de omgeving van het postkantoor, de watertoren, station Ede-Centrum, Veenderweg en Molenstraat kregen verscheidene huizen voltreffers en ook in die allerlaatste uren van de bezetting vielen er hier en daar nog doden. [...] Plotseling een zwak, maar binnen enkele minuten een aanzwellend gejuich! Majestueus, bijna de gehele breedte van de weg innemend trok een squadron zware tanks van zuid naar noord, via Stationsweg, Maandereind en Grotestraat door Ede. Jonge sterke kerels in geopende luiken. Over de Arnhemseweg, Ericalaan en Kazernelaan volgde daarna de Engelse infanterie, stoere soldaten van de 147e Infanterie Brigade, manschappen van het 11e Bataljon Royal Scots Fuseliers, het 7e Bataljon Duke of Wellington en het 1e Bataljon Leicesters. Op hun mouwen en op hun voertuigen, THE POLAR BEAR.”

(Tekstfragment van Sander Waayenberg, gepubliceerd in de lustrumeditie van het Berenvelletje in 1966, gebaseerd op het oorlogsdagboek van de 147e Inf. Brigade)

In het Engelse graafschap Yorkshire werd in 1907 The British 49th West Riding Infantry Division opgericht. De eenheid werd vernoemd naar het gebied waar de verschillende gevechts- en ondersteunende eenheden die tezamen de divisie vormden, vandaan kwamen. Gedurende de Eerste Wereldoorlog vocht de divisie aan het Europese front in Frankrijk. In de Tweede Wereldoorlog (1940/42) namen ze deel aan de mislukte campagne in Noorwegen, daarna werden ze als verdedigingsleger gestationeerd in IJsland en ter voorbereiding op D-day in Groenland. Daar kregen zij de naam Polar Bear Division en het befaamde ijsbeerinsigne. Na de landing op 6 juni 1944 werd de Polar Bears Division toegevoegd aan het 1st Canadian Army. De route die de bevrijders volgden liep via Frankrijk en België naar Nederland. Alleen al de bevrijding van Europa, van Normandië tot de Grebbelinie, kostte de divisie 1642 doden, 7751 gewonden en 1399 vermisten.

De bevrijding van Ede

Begin april 1945 was het prachtig lenteweer, maar in Ede heerste onrust. Met grote regelmaat werden er razzia's gehouden en series granaten die insloegen waren een standaard onderdeel van de dag. Op de Veluwe vonden veel troepenverplaatsingen plaats. De Duitsers en hun partners waren in paniek en veel bezetters trokken over de verharde, rechte rijksweg tussen Ede en De Klomp naar het westen.

Onder de bevolking verspreidde nieuws zich razendsnel. Op 13 april werd het duidelijk dat het niet meer lang kon duren voordat de bevrijders in zicht waren. Er werd die dag hevig gevochten om de buitenwijken van Arnhem. Twee dagen later was de stad bevrijd. Drie dagen later, op 16 april, werden Otterlo en Barneveld veroverd en waren de Canadese regimenten in Ede al bijna te ruiken.

Hoofdaanval

Ochtend, 17 april 1945. De opmars werd vanuit oostelijke richting hervat. Bij de Ginkel slaagde een kleine Britse eenheid erin de bemanning van twee Duitse kanonnen te verrassen en gevangen te nemen. De weg naar Ede lag open en er werd een hoofdaanval gepland over de Ginkelse heide richting de Edese kazernes.

In de middag kwamen de Britse regimenten aan in Ede. De kanonnen beschoten Ede en reden in een denderende vaart door naar de kazernes. Tijdens het beschieten van de Stevin-kazerne door de Britten waren de Canadese eenheden om het militaire complex heengereden, om de Duitsers te verrassen. De gebouwen werden in vlam gezet en de terugtrekkende bezetters konden geen kant op. Er werden 75 Duitsers gevangen genomen en veertig waren er gesneuveld.

1.2 Een Britse pantserwagen van het 49ste Verkenningsregiment van de 49ste Infanterie Divisie baant zich op 17 april 1945 een weg langs een kapotgeschoten boom op de Meikade, tussen Ede en Ederveen. (Foto: Gemeentearchief Ede)

Direct daarna trokken de Royal Scots Fuseliers samen met het Calgary bataljon, een bataljon dat vanaf de tweede slag bij Arnhem de Polar Bear divisie versterkte, over de Arnhemseweg Ede in. Andere Polar Bear-regimenten maakten een omtrekkende beweging en kwamen via de Rijksweg en de Bospoort en via de Paasberg het dorp binnen. De groepen troffen elkaar 's avonds op de markt, waar alle tanks stonden geparkeerd. Daar werd het een groot feest. Bijna alle inwoners van het dorp waren er te vinden en de toenmalige avondklok werd volledig genegeerd.

Korporaal

Toch was Ede nog niet helemaal bevrijd. In Ede-Zuid was het Leicesters bataljon nog steeds in beweging in westelijke richting. Een Duits verzet ter hoogte van de Schuttersteeg werd een Britse korporaal fataal, tien anderen raakten gewond. Met versterking werd het verzet gebroken en de Britten en Canadezen positioneerden zich tegenover de Grebbelinie. Daar en niet verder, aldus het bevel.

In Ede werden vijfenveertighonderd geallieerde militairen gelegerd en honderd tanks. Omdat de Britten en Canadezen de opdracht kregen te blijven waar ze waren, werd het dorp een onderdeel van het gevechtsgebied. Het krioelde er van de soldaten, tanks en andere militaire voertuigen, waardoor de burgers zich niet zomaar op straat konden begeven. Fietsen mocht niet meer, maar dat maakte de mensen allemaal weinig uit. Ede was bevrijd!

Sporen van de ijsbeer

Wie er oog voor heeft kan tijdens een tocht over de Veluwe nog wel eens op een ijsbeer stuiten. Zonder uitzondering zijn ze geplaatst om de bevrijders van dit deel van Nederland te gedenken.

Om dicht bij huis te beginnen: bovenaan de Arnhemseweg in Ede, aan de rand van het bos, waar je de rotonde richting Arnhem opdraait, staat al jaren een oude Sherman tank. Het voertuig is afkomstig van het Canadese Calgary-regiment, dat deel uitmaakte van de Britse Polar Bear Divisie. Op een bord voor de tank staat het allemaal nog eens uitgelegd. De ijsbeer, de mascotte van de bevrijders, ontbreekt uiteraard niet.

Loop je de weg helemaal af, tot in het centrum van Ede, dan kom je op het Bevrijdingsplein. Vorig jaar is er een fontein neergezet met daarbij een tekst uit een lied van Vera Lynn. Verder vind je er drie bronzen maple leafs en een reliëf van een ijsbeer. Er was gekozen voor deze plek, omdat de troepen op 17 april 1945 via de Arnhemseweg Ede binnenreden.

1.4

1.4 Een nieuwe generatie waterpolosters bezoekt het Polar Bear-gedenkteken in Ede. V.l.n.r. Nina te Riele, dochter van Steunfondsvoorzitter Erik te Riele, Céline Hendriks, achternichtje van Polar Bears-oprichter Sander Waayenberg en Anouk Butz, dochter van oud-heren 1-speler Han Butz en oud-dames 1-spelster Romilda Minnema.

1.5 De Loenense beer.

1.5

Ook in Loenen (onder Apeldoorn) koos het gemeentebestuur voor de plaatsing van een herdenkingsteken, op de plek waar de bevrijders in de vroege ochtend van 16 april 1945 het dorp binnenreden. Op 6 mei 2000 werd de bronzen ijsbeer onthuld op de kruising Loenen-Eerbeek-Laag Soeren/Dieren.

In 1994 werd in een voormalig schoolgebouw aan de Kemperbergerweg te Schaarsbergen het Arnheems Oorlogsmuseum 40-45 opgericht. Het is een particulier initiatief, ondersteund door een gelijknamige stichting. In het logo van het museum is de originele regimentsbeer van The Polar Bear terug te vinden, op de ijsschots en met de kop omhoog. De collectie geeft een beeld van vijf jaar oorlog in Nederland, die nog altijd wordt uitgebreid. Zo werd er bij de verbouwing van een huis op de Hommelseweg in

11

Arnhem onlangs nog een stuk behang blootgelegd. Het bevat het handschrift en een tekening van Winston Churchill, gemaakt door een daar gelegeerde militair die deel uitmaakte van de 146th Field Ambulance, een onderdeel van the Polar Bear Division. Het stuk bevindt zich nu in het museum.

In 1997 waren er vergevorderde plannen om bij het Engelse Croxall, Staffordshire in het nationale park The National Forrest een herdenkingsmonument voor de 49th Infantry Division te realiseren. Om hier een financiële bijdrage aan te leveren, organiseerde het Arnheems Oorlogsmuseum een wandeltocht, de Polar Bear Mars. De lopers volgden de route die het regiment bij de bevrijding van Arnhem heeft gevolgd. De jaren daarna werd de mars op de tweede

1.6

zaterdag van april opnieuw gelopen. Ook leden van de EZ&PC Polar Bears hebben er wel eens aan deelgenomen, maar een traditie is het nooit geworden. Dat geldt voor de gehele mars, want door gebrek aan belangstelling wordt de tocht niet meer gelopen.

Eco-keur

Het monument in Engeland is er wel gekomen. Op zondag 7 juni 1998 werd het onthuld: een levensgrote ijsbeer van 2,70 meter lang en anderhalve meter hoog, gemaakt van massief hout uit Papua Nieuw-Guinea (met eco-keur). In de stenen sokkel zijn twaalf houten panelen geplaatst, waarop de 56 badges van regimenten en wapens van steden

1.7

1.8

1.9

1.6 Een achtergelaten tekst en tekening, gemaakt door een Polar Bear, onlangs ontdekt in een huis in Arnhem.

1.7 An en Niek Frankenmolen, Erik de Jong, Toine Heikens en Annelies Vroon lopen in 2000 mee met de Polar Bear Mars.

1.8 Het monument in Croxall.

1.9 Een Britse veteraan was er in 1995 getuige van dat Polar Bears de vierde landstitel in de wacht sleepte.

in Noorwegen, IJsland, Frankrijk, België en Nederland zijn bevestigd. Ook Ede staat ertussen.

De Edese zwemclub Polar Bears onderhoudt nog steeds contacten met enkele veteranen. Regelmatig zijn de oudstrijders te gast geweest, zoals bij het 40-jarig jubileum, het 50-jarig jubileum en bij het kampioenschap van heren 1 in 1996. De vrouwen van Polar Bears werden dat jaar tweede van Nederland. Beide ploegen werden in oude legervoertuigen uit de Tweede Wereldoorlog door de stad gereden. Een mooie blijk van hulde voor de spelers en tevens een eerbetoon aan de bevrijders van Ede.

1.10

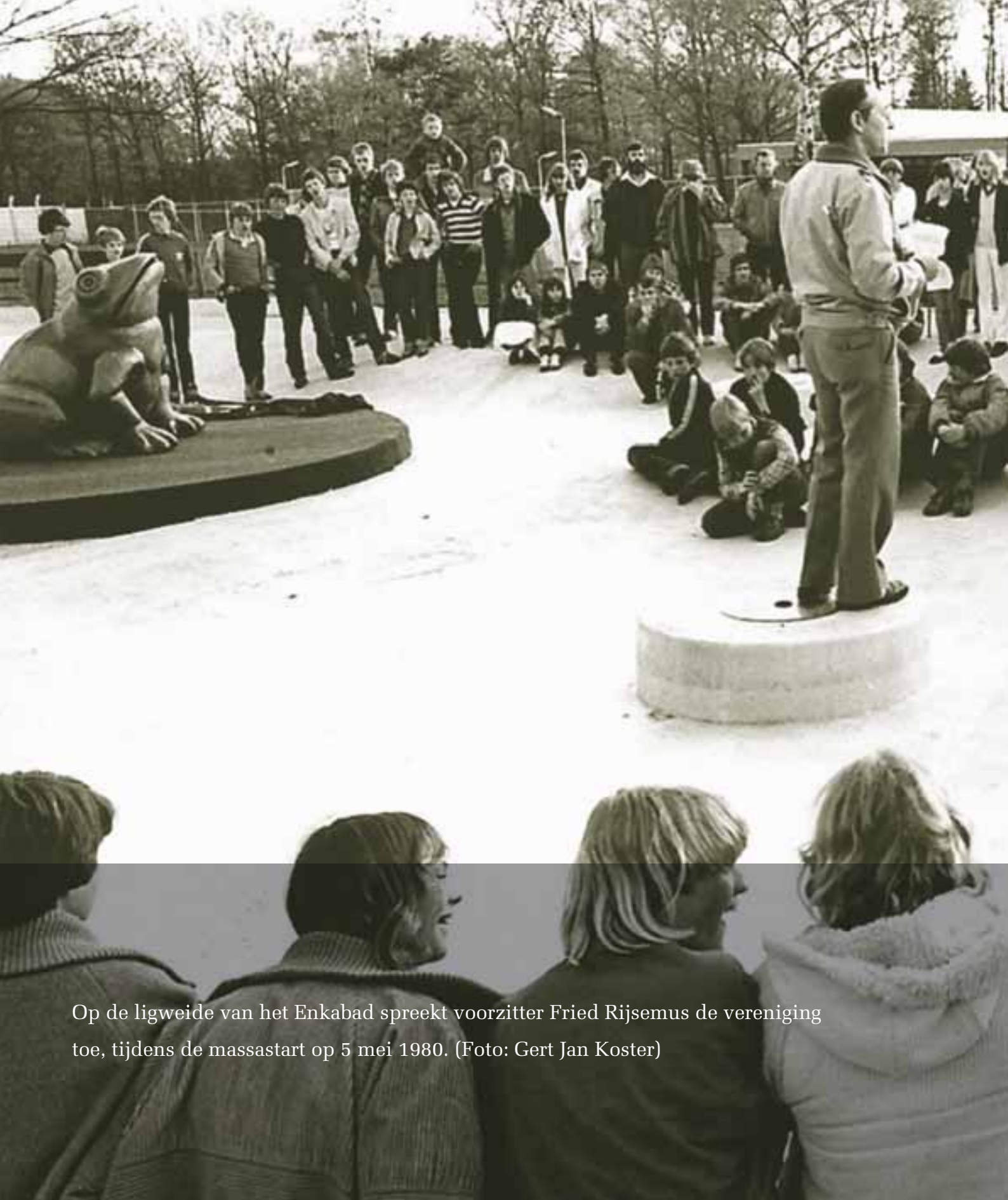

Op dit moment is voor ouderen deze binnenrijdende jeep, met het Polar Bears embleem nog steeds het symbool van bevrijding. Laat de bevrijdende Polar Bears voor morgen en overmorgen voor iedereen bevrijding geven van drukte, beslommeringen en vele andere problemen van het leven.

(Uit het Bijzonder Bearegoed Berenvelletje, uitgegeven ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum, oktober 1972)

Polar Bears is een toepasselijke naam voor de vereniging. Het is een eerbetoon aan de Bevrijders. Het was daarmee ook een eerbetoon aan de vrijheid zelf, aan de vrijheid om te kunnen handelen naar geloven, individueel, maar vooral ook als groep, als vereniging, als volk en als natie.

(Erwin Verël, auteur van Polar Bears 50 Jaar, uitgegeven in juni 1996 bij het halve eeuwfeest van de vereniging)

Op de ligweide van het Enkabad spreekt voorzitter Fried Rijsemus de vereniging toe, tijdens de massastart op 5 mei 1980. (Foto: Gert Jan Koster)

Mensen

HOOFDSTUK

2

De oprichting

In de zomer van 1945 was het zwembad aan de Zuider Parallelweg, de tegenwoordige Dr. Hartogsweg, voor de Edenaren nog niet vrijgegeven om te zwemmen. Het grasveld stond vol met legertenten, het recreatiebad werd gebruikt door de geallieerde militairen. Een jaar later kwam daar verandering in en werd het bad weer opengesteld voor het Edese zwempubliek.

Op reis naar het buitenland ging men toen nog niet, dus brachten de meeste mensen hun vakantie gewoon thuis door. Het openluchtbad was een populaire plek om de lange zomerdagen door te brengen. Vooral jeugdige Edenaren trokken er massaal naartoe. Zo kort na de oorlog heerste er een groot gevoel van saamhorigheid onder de bevolking. Het verenigingsleven bloeide weer op en zo ontstond ook de behoefte om een zwemvereniging op te richten. In 1933 was onder de naam E.Z.V. al eens een poging gedaan, maar de zwemclub ging na drie jaar ter ziele.

Henk Heitink zette de boel opnieuw in beweging. Hij werkte bij de Nederlandse Spoorwegen en was lid van de zwemafdeling van de SSVU, de Spoorweg Sportvereniging Utrecht. Op 9 juli 1946 verzamelde zich 's avonds een groepje jongeren onder de grote kastanjeboom achter het zwembad, en werd de vereniging opgericht. Henk Heitink (voorzitter), Fried Rijsemus (secretaris) en Jopie Joosten (penningmeesteres) vormden het eerste bestuur.

Aan het eind van de zomer, op 18 september, waren 25 leden aanwezig tijdens de eerste Algemene Ledenvergadering. Na enige discussie besloten de aanwezigen dat de vereniging The Polar Bear zou worden genoemd, naar de legereenheid die Ede een jaar eerder had bevrijd. Sander Waayenberg en Riet Methorst versterkten het bestuur als algemeen adjunct lid. Een maand later, op 16 oktober, werd de club aangemeld bij de KNZB.

2.2

2.2

- 2.1 De eerste groepsfoto van (dan nog) The Polar Bear. De man links met de handdoek om zijn nek is Fried Rijsemus, voor hem zit Jopie Joosten. Henk Heitink houdt de vlag vast. Rechtsachter Maarten van den Bent, naast hem staat Sander Waayenberg.
- 2.2 Drie kartrekkers van het eerste uur: Sander Waayenberg, Henk Heitink en Fried Rijsemus.

Een leren bal, ingesmeerd met vet

2.3

Tegenwoordig kennen de meeste mensen Ruud van der Veer als de drijvende kracht achter het Steunfonds en de Businessclub van Polar Bears. Maar hoe belangrijk dat ook is, de 64-jarige Wageningen heeft veel meer gedaan voor de club. De ras-Polar Bear, inmiddels geridderd en erelid, regelde door de jaren heen jeugdkampen, Europacuprondes en alle jubilea, schreef zeven jaar elke week het Berenvelletje, trainde heren 1 en speelde ook zelf jarenlang in de hoofdmacht. Maar uiteindelijk begon

het allemaal meer dan vijftig jaar geleden, zoals het met de meeste poloërs is begonnen: met een kleine jongen die van water hield, en die op zoek was naar vermaak.

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog was er voor de jeugd in Ede niet veel te beleven. Zoals zoveel kinderen bracht de jonge Rudy van der Veer de zomers door in het openluchtzwembad. Dat hij zich in 1954 op twaalfjarige leeftijd aansloot bij Polar Bears was een logische stap. Hij maakte er vrienden waar hij tot de dag van vandaag contact mee heeft. “Het zwembad trok”, vertelt hij. “Er was verder niks te doen in Ede. Je kon gaan voetballen, naar Polar Bears of naar de padvinderij. Omdat ik altijd in het zwembad was, werd het zwemmen en poloën.”

2.4

2.3 In 1964 wordt Polar Bears kampioen van de tweede klasse oost. De promotiewedstrijd tegen DJK uit Amsterdam wordt met 5-4 verloren. Op de foto, genomen in het Sportfondsenbad in Wageningen, v.l.n.r.: Siem Vermeulen, Jan Iedema, Focko Rommerts, Ruud van der Veer, Carel van Velsen, Bart Methorst, Maarten van den Bent, Evert van de Dikkenberg, Jacques van der Kolk, Wim Kok.

2.4 Ruud van der Veer komt hoog uit het water bij een aanval van Polar Bears, tijdens een toernooi in Utrecht. In het water zijn met de blauwe caps verder Evert van de Dikkenberg, Carel van Velsen en Wim Kok te herkennen.

Koelwater

Het koelwater van de nabijgelegen Enka-fabriek werd ook gebruikt als badwater, waardoor het nooit kouder werd dan een graad of vijftien. Als één van de weinige clubs in Nederland kon Polar Bears hierdoor zeggen dat het over een verwarmd buitenbad beschikte. Een hele luxe. Tegenstanders organiseerden hun thuiswedstrijden vaak in natuurbaden, herinnert Van der Veer zich. “Tegen Renkum zwommen we gewoon in De Rijn tussen een paar kribben in. Als je waterpolo speelde had je de ene helft de stroom mee en de andere helft de stroom tegen. Hetzelfde had je in Olst en Wijhe, die speelden in de IJssel. Als die mensen bij ons op bezoek kwamen vonden ze het heerlijk, want dan was het water twee graden warmer.”

Officieel mocht er bij temperaturen van minder dan veertien graden Celsius niet gezwommen worden. Maar daar werd regelmatig mee gesjoemeld. “Dan verwarmden we de thermometer van tevoren even, of we goten een keteltje kokend water in het zwemwater. Ja, wat wil je? We gingen op de fiets naar die wedstrijden toe. Als je helemaal naar Renkum of de Achterhoek bent gereden, dan wil je spelen ook. Dan ga je niet onverrichter zake terug omdat het water een paar graden te koud is. Als je dan naar tegenwoordig kijkt, dan stelt het niets meer voor.”

2.5

2.6

Van der Veer vervolgt: “Van een warming up hadden we nog nooit gehoord. Sommigen doken zo in het water. Ikzelf was niet zo. Ik had een kwartier nodig voordat ik erin zat. Trainen betekende hoofdzakelijk zwemtraining. Aan het eind kwam er een bal in het water en ging je op doel liggen ‘knaaien’. Dat waren van die leren ballen. Eén keer in de zoveel tijd moest je die invetten. Als je ze niet insmeerde werd het leer op den duur zo zwaar dat je het ding niet meer vooruit kon krijgen.”

Vrachtwagen

Waterpolo was in die jaren een echte zomersport. Op 30 april opende het Enka-bad zijn deuren met een massastart, waar alle clubleden aan mee deden. Eind september was de competitie alweer afgelopen. In de wintermaanden weken de beren tweemaal per week voor een training uit naar het Sportfondsenbad in Arnhem, het dichtstbijzijnde overdekte bad. Op dinsdag ging de selectie daar op de fiets naartoe. Op vrijdag kon er enige luxe worden gepermitteerd: dan reed het hele spul naar Arnhem in een oude vrachtwagen van verhuisbedrijf Waayenberg. “Dat was met een mannetje of veertig”, weet Van der Veer. “Jongens en meiden door elkaar. Dat was oergezellig. Daar zijn ook wel een paar relaties ontstaan.”

De waterpoloërs hadden inmiddels behoorlijk naam gemaakt in Ede. Bij thuiswedstrijden trok het eerste team met gemak driehonderd toeschouwers; tijdens het jaarlijkse Heideweektoernooi stond er een veelvoud daarvan op de kant. In het seizoen 1957/58 - er werd inmiddels ook in

de winter gespeeld - debuteerde Ruud van der Veer in de hoofdmacht van Polar Bears. Hij was toen vijftien jaar. Het team, dat onder leiding stond van Sander Kok, werd dat seizoen drastisch verjongd. Jan van Wincoop was met zijn twintig jaar de oudste, Evert van de Dikkenberg en Carel van Velsen waren zeventien, Siem Vermeulen en Wim Kok zestien, Jan Iedema was net als Van der Veer pas vijftien. Desondanks werd het superjonge team in 1958 afdelingskampioen van de tweede klas, een prestatie die de twee daaropvolgende jaren werd herhaald.

Ruud vond ook zijn liefde bij Polar Bears. Hij trouwde in 1965 met Gerry van den Broek, maar de club bleven ze trouw. Zeven jaar deed het stel de redactie van 't Berenvelletje. Ruud werd na zijn periode als speler eind jaren zestig trainer van heren 1 en later dames 1. Na een jaar of vijf op de kant te hebben gestaan, legde hij zich bij Polar Bears toe op de organisatie van alles wat je maar kunt bedenken. "Mijn ambities hebben altijd in het organiseren

gelegen", legt hij uit. "Ik heb er ook maatschappelijk wat aan gehad: je leert vergadertechnieken, het besturen van een organisatie en doet ontzettend veel contacten op. Maar met het zestigjarig jubileum is het voor mij over. Dan stop ik er definitief mee. Ik kom nog wel gewoon kijken en een glaasje bier drinken, maar dingen organiseren doe ik dan niet meer."

- 2.7 Tijdens een rondvaart in 2005 met heren 1 spreekt Ruud van der Veer de selectie toe. Links Noël Höppener, rechts Lex Lammers (verslaggever van De Gelderlander) en Tom van Oost.
2.8 Polar Bears trekt er een dagje op uit, rond 1960. Rechts Focko Rommerts en Ruud van der Veer.

Berenvelletjes

a.	de eerste clubkrant getiteld 'de Onderduiker' uit 1947	b.	cluborgaan 1948	c.	1954
d.	1958	e.	1961	f.	1967
g.	jubileumeditie 1972	h.	1981	i.	1986
j.	1981	k.	1993	l.	1995
m.	1996	n.	internet 2006		

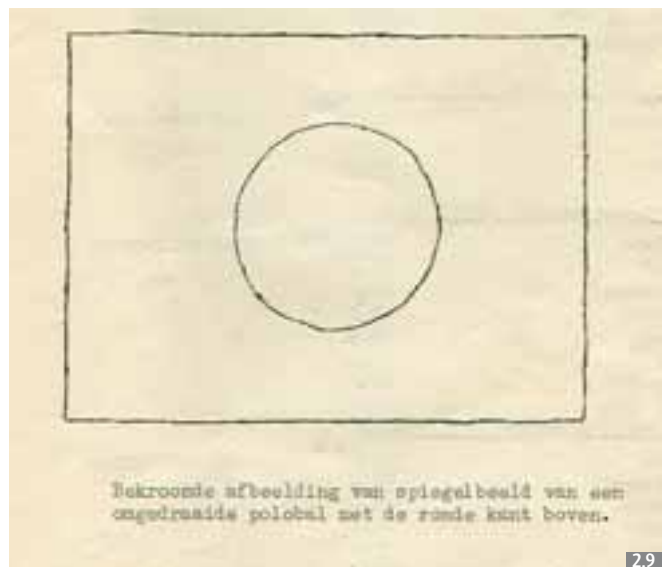
Van stencilmachine tot internet

Wat is een vereniging zonder clubkrant? Bij Polar Bears is dat niet anders. Alleen de start gaat met vallen en opstaan. Voorzitter Henk Heitink werpt zich op als de eerste redacteur. Onder zijn leiding verschijnt het blaadje onregelmatig, want er komt maar weinig copy binnen. Ook is er simpelweg geen geld om regelmatig een bulletin uit te brengen. Eind 1948 weet de vereniging een goedkope stencilmachine op de kop te tikken, zodat het blad vaker kan worden uitgebracht. Dat gebeurt onder verschillende namen. Eerst heet het krantje De Onderduiker, later De Duiker.

Anno 1953 is er een Orgaan Commissie (OC) opgericht. Maarten van den Bent doet inmiddels de hoofdredactie, maar de echte kartrekker is Jan de Vries, die onder het pseudoniem Friso in de clubkrant publiceert. De OC bedenkt een nieuwe verspreidingsvorm: de wandkrant. Nieuwe verhalen worden naast de herengarderobe in het zwembad aangeplakt. Voor de wintermaanden, als het bad gesloten is, wil de OC toch een krantje uitbrengen. De redactie heeft bovendien nog steeds geen vaste naam voor het blad en stelt 'Het Berenvelletje' voor. Er komt een populaire rubriek 'Onder de duikplank' waarin alle roddels staan van dat moment.

In de jaren zestig zijn achtereenvolgens Focko Rommerts en Ad van den Bent de hoofdredacteurs. Het 'velletje' krijgt een gestileerde donkergroene omslag met een verticale streep. Een ontwerp dat ook wordt gebruikt voor de aanplakbiljetten van wedstrijden, links de beer en rechts, naast de streep, het programma. De teksten in het clubblad worden verlevendigt door illustraties. Naast tekeningen van pratende beren bedenkt Rommerts zogenaamde 'droedels', humoristische plaatjes met een korte omschrijving.

Focko herinnert zich het 'leuren' om een stukje van de voorzitter, Fried Rijsemus. "We typten de tekst op dik stencilpapier waarop fouten herstellen een tijdrovende klus was. Met het origineel ging ik weer naar Fried Rijsemus waar de stencilmachine stond. En als alles was gestencild gingen we naar het zwembad. In het huis van 'Jaap en Marietje' (Jaap Syrier, badmeester van het Enka-bad) werd de elpee van 'Schwiebel en Hupperts' opgezet en vouwden, nietten en plakten we postzegels met accordeonmuziek op de achtergrond."

Staand formaat

Als in de zeventiger jaren Rudy en Gerry van der Veer zich met het Berenvel gaan bemoeien schiet de frequentie omhoog. Elke week wordt er een clubkrantje geproduceerd. Het velletje wordt op één blad gedrukt en gevouwen in een staand formaat. Gerry is de drijvende kracht achter de schermen: "Zondag leverde iedereen de stukjes in en dan plakten Ruud en ik ze aan elkaar. Maandagochtend ging het naar de drukkerij, en 's avonds was het drukwerk weer bij ons. Vooral jeugdleden hielpen om het blaadje te vouwen. Daarna werd het per post opgestuurd naar de leden."

Aan deze intensieve periode komt in de jaren '80 een eind. Naast het Berenvel verschijnen andere bladen als de knipselkrant met krantenknipsels van *Heren 1* en *Dames 1*. Het velletje zelf staat soms bol van de verhalen, dan weer is het een simpel mededelingenblad. Tegenwoordig krijgt niemand het blad meer in de bus, maar wordt het alleen op internet gepubliceerd. Voor hen die regelmatig in cyberspace vertoeven is dit misschien handig, maar het betekent ook het verlies van een generatie lezers. Misschien dat er in de toekomst naast de elektronische versie toch ook weer een papieren versie kan verschijnen. Want aan veranderingen zijn de lezers inmiddels wel gewend.

2.10

2.11

2.10 Henk Dirkse was jarenlang de vaste redacteur van het Berenvelletje. Behalve dat hij goed kon schrijven was hij ook heel bedreven in het verkopen van advertenties. Henk tekende eerst een stripverhaal waarin een plaatselijke middenstander de hoofdrol speelde. Als hij vervolgens de bewuste winkel bezocht, zei hij dat hij het verhaaltje best in het Berenvelletje wilde publiceren, maar dan moesten ze wel eerst even met honderd gulden over de brug komen. De gevlende winkeliers weigerden dit maar zelden.

2.11 Illustratie Henk Dirkse

2.12

Dankzij een zuinig beleid en de inzet van veel vrijwilligers, weet men bij Polar Bears jarenlang de touwtjes aan elkaar te knopen. Maar wil je tegenwoordig als topclub overleven, dan is structurele financiële ondersteuning onmisbaar.

De eerste algemene ledenvergadering, op 9 oktober 1946, wordt besloten met een oproep van voorzitter Henk Heitink om donateurs te werven. Want meteen is duidelijk dat de clubkas wel eens een zorgenkindje kan worden. De contributie bedraagt voor senioren een kwartje per week, junioren kunnen het doen voor een dubbeltje minder. Van het geld word een roodlederen polobal gekocht. Caps naaien de leden zelf, van een paar oude lappen. Een half jaar later dient de eerste financiële crisis zich aan. Aannemer Harwijnen heeft een paar doelen in elkaar getimmerd. De totale kosten bedragen 124 gulden en 75 cent, terwijl de kas maar tachtig gulden bevat. Gelukkig helpen twee bestuursleden de club uit de brand, door elk de vereniging 25 gulden te lenen.

Geldgebrek blijkt een probleem van alle tijden. In 1966 krijgt de club een gemeentelijke subsidie, om de wintertraining in Arnhem, Rhenen en Wageningen te bekostigen. Om de krapte enigszins te verlichten, gaat Polar Bears meedoen aan de voetbaltoto. Sjaan Kok haalt vanaf 1961 meer dan twintig jaar lang elke week de toto- en lottoformulieren op bij de deelnemers.

2.13

2.12 Ondertekening van de oprichtingsakte van de Stichting Steunfonds Polar Bears. V.l.n.r. Wim Sniijders, dhr. Brendel, Fried Rijsemus, Ruud van der Veer, Henk Dirkse, dhr. Mekking. (Foto: Cord Otting)

2.13 Sjaan Kok haalde meer dan twintig jaar lang de lottoformulieren op voor de club.

Business-to-business

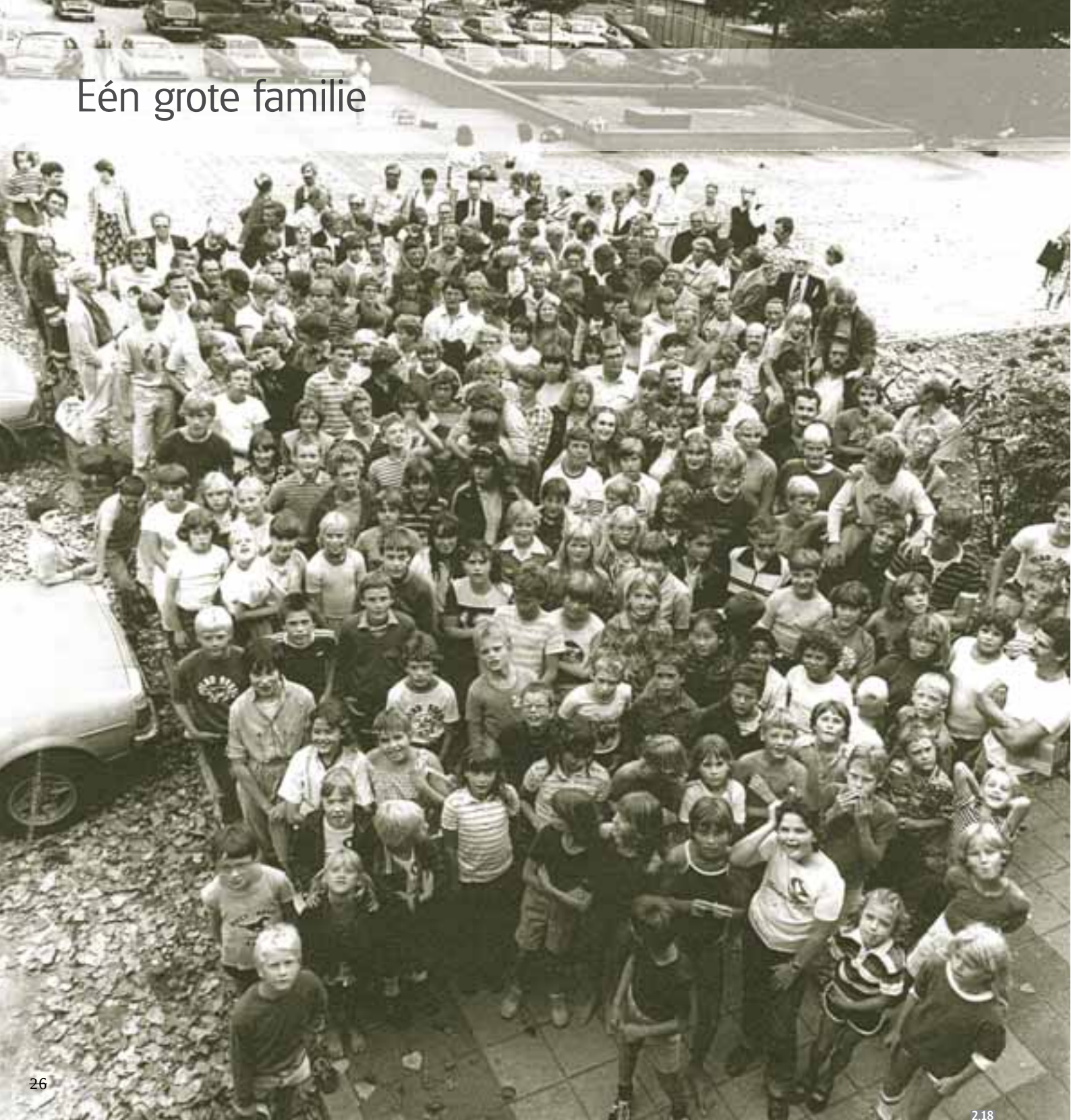
Eind 1994 wordt de Businessclub Polar Bears opgericht. Met behulp van het steunfonds komt de bedrijvenclub voort uit de Vrienden en Sponsors van Polar Bears. De Edenaren zijn op dat moment de eerste waterpolovereniging van Nederland met een businessclub. De leden kunnen in een ontspannen sfeer, meestal rond sportevenementen, business-to-business contacten opdoen. De businessclub heeft bedrijfsbezoeken, uitstapjes, een nieuwsbrief en een eigen home in De Dolfijn, beschikbaar gesteld door Ceel en Louise Navest, dat op 24 januari 1995 door de eerste voorzitter Jan Wilkes wordt geopend.

Ook in het nieuwe zwembad Aqua Indoor heeft de club een eigen ruimte. Het geld dat vrijkomt is in eerste instantie bedoeld voor de A-selecties binnen het waterpolo en de andere topsporters binnen de vereniging. In 1996, twee jaar na de oprichting, telt de club twintig leden. Tien jaar later staan er 37 bedrijfsnamen op het logo.

2.17

Eén grote familie

1a

2a

2b

3a

3b

4a

4b

4c

5a

5b

5c

Polar Bears wordt vaak omschreven als één grote familie. Dat kun je als een cliché beschouwen, maar soms moet je het ook letterlijk nemen. Het is een gotspe om alle familiebanden binnen de vereniging te beschrijven. Toch een dappere poging.

Door de jaren heen zijn er talloze families en gezinnen geweest, die het gezicht van de club mede hebben bepaald. Tegenwoordig heb je bijvoorbeeld de Gunninks, de Van Beeks en de Vligs, eerder waren het de Frankenmolens, de Scherrenburgs, de Bressertjes, de Hoetmers, de Navesten en de Posthuma's.

In veel gevallen werden de ouders bij de club betrokken, omdat de kinderen voor de sport kozen. Dat er meerdere generaties uit één familie actief poloën, komt met het vorderen der jaren steeds vaker voor, maar het is nog altijd zeldzaam als meerdere lichten uit één familie het tot de hoofdmacht weten te schoppen. Sander en Wim Kok verdedigden beiden de kleuren van Polar Bears 1. Nienke Vermeer, de rijzende ster van dames 1, is een nichtje van Cor Vermeer, het kanon van heren 1 in de jaren tachtig. En met Cees en Maarten hebben er ook twee generaties

Busser in het eerste gespeeld, beiden in het doel. Cees werd later nog een paar keer interim-voorzitter van de club. Zijn tweede zoon, Niels, balt vandaag de dag nog altijd aardig mee in heren 3.

Ook hebben er meerdere generaties Van den Bent in het eerste gespeeld. Maarten deed dat al in de jaren vijftig. Toen hij hoofdtrainer werd kreeg hij eerst zijn zoon Ad onder zijn hoede, later gevolgd door zijn tweede telg, Simon. En alsof dat nog niet genoeg was trouwde zijn dochter Geusje met heren 1-speler Focko Rommerts, waardoor Maarten plotseling ook nog zijn schoonzoon in het team had.

Geusje en Focko, wiens zus Emmy geboren is op de dag dat Polar Bears is opgericht, kregen een dochter, Alies. Zij vond al dat kleffe gedoe binnen Polar Bears maar niets, tot ze als een blok viel voor Rob van de Blaak, toen nog speler van heren 1 en nog altijd de broer van Erik, die ook een groenwit verleden heeft. Hun vader Cees was jarenlang lid van de waterpolocommissie.

- 1 Sander, Wim en Sjaan Kok
- 2a Alies Rommerts en Rob van de Blaak
- 2b Geusje van den Bent en Focko Rommerts
- 3a Hendrik Waayenberg
- 3b Gert-Jan van Guilik

- 4a Romilda Minnema en Han Butz
- 4b Han Butz
- 4c Fred Butz
- 5a Arnoud Posthuma
- 5b Joachim Posthuma
- 5c Carmen Posthuma

Slippers

Sinds mensenheugenis lopen er ook al Butzen rond bij Polar Bears. Vader Joop Butz maakte zich onder andere verdienstelijk als scheidsrechter, net als moeder Dini, die ook de pupillen trainde. Dochter Ellen speelde in dames 1 en ook de drie zoons maakten in de jaren 80 en 90 furore als speler. Fred was de jongste van het stel, maar had wel het meeste talent. Ivo Trumbic stuurde hem ooit een uitnodiging om mee te trainen met het nationale team. Maar voor Fred, die de gewoonte had om op z'n slippers naar de training te komen, was waterpolo pure hobby, dus hij liet z'n neus niet zien in Zeist.

Han, de oudste van de gebroeders Butz, speelde van zijn vijftiende tot zijn dertigste in heren 1. Daarmee heeft hij één van de langste staten van dienst in de hoofdmacht. Van afbouwen kwam het nooit, want als een wedstrijd nergens om ging, vond hij er niets aan. "Ik kan er niet tegen dat er in het vierde of zo gelachen wordt als de tegenstander scoort", verklaarde hij.

Vlak nadat hij was gestopt, constateerden artsen dat Han allergisch was voor chloor. Maar Han bleef toch bewaard voor de waterpolosport. Hij nam de fluit ter hand en maakte carrière als scheidsrechter. Alleen zijn de meeste Polar Bears-leden daarvan nooit getuige, want Han is nog steeds lid van Polar Bears en mag daarom zijn eigen club niet fluiten.

Han trouwde met Romilda Minnema, oud-speelster van dames 1. Het stel houdt zich tegenwoordig intensief bezig met de jeugd. Dat dochter Anouk in gemengd aspiranten F speelt en zoon Tim nog een team hoger, zal daar zeker mee te maken hebben. Ook Erik de Jong en Wim de Weerd, oud-spelers van heren 1, staan bij de nieuwe generatie beren op de kant. Het zal niemand verbazen dat we in het water dezelfde achternamen tegenkomen: Merel en Bregje de Jong, Mark en Tom de Weerd. En Jasper Heitink speelt er ook. Hij is de kleinzoon van Polar Bears-oprichter Henk Heitink. Zo wordt het talent overgedragen van oud op jong.

6a Hans Nieuwenburg en Sandra Scherrenburg
6b Charlie Nieuwenburg, scheidsrechter Hans Klopper
en Nanouk Boerekamp
7a Erna van Dorp
7b Sander ten Broek

8a Beert Gunnink en René Vermond
8b Marjon Gunnink
9a Harry Palm
9b Marcel Slings, Iwan van Bilsen en Han Palm

Nog even terug naar de Butzen, want we hebben ook Geert nog. De derde telg zat qua leeftijd tussen Han en Fred in. Hij had net zo'n lang en slank lichaam als zijn broers, maar was net iets minder goed. Via De Robben speelde hij nog wel in de hoofdklasse, maar in zijn jaren bij Polar Bears was hij een gewaardeerde kracht van heren 2.

Witte Daf

Sinds het prille begin loopt er ook een lijn Waayenberg door de vereniging, maar deze is uiterst ingewikkeld. Ook mensen met de achternaam Wilkes en Wolfs zijn hiermee in verband te brengen. Sander Waayenberg is één van de oprichters van de club. Tot in de jaren zeventig was hij penningmeester. Ook zijn broer Henk deed aan waterpolo. Hun vader Hendrik werd ingeschakeld om de contributie op te halen. In een witte Daf met een tomatenrood dak bezocht hij de leden om het geld te innen. Zijn kleinzoon Gert-Jan van Guilik, een zoon van Janny Waayenberg, reed als kind vaak met hem mee. Ook Gert-Jan ontpopte zich als een doorgewinterde Polar Bear. Tien jaar lang was hij trainer van de meisjes aspiranten, van dames 3 en dames 2. De kans om het op de kant bij dames 1 te proberen kreeg hij nooit. Tegenwoordig is Gert-Jan, wiens broer Sander ook jarenlang heeft gewaterpolood, lid van de businessclub. Hij is getrouwd met Carla Rothuis, die hij als coach ooit nog onder zijn hoede had. Hun zoon, die ook weer Sander heet, speelt bij de minipupillen.

Halverwege de jaren 90 kon je bijna elke speler van Heren 1 wel koppelen aan iemand uit Dames 1. Zo was doelman Arnoud Posthuma de broer van Carmen, verdedigster bij de vrouwen, en woonde midvoor Wyco de Vries samen met de nummer 6, Suzanne Hofman. De twee nummers 11, Bas de Jong en Saskia Moolhuijzen, deelden behalve het capnummer ook elkaars voordeur, terwijl Leontine Koops de vriendin was van Eelco Uri. Erna van Dorp trouwde met Sander ten Broek, in navolging van Hans Nieuwenburg en Sandra Scherrenburg, die elkaar eerder al het ja-woord gaven. Sandra is overigens weer de zus van topschutter John Scherrenburg. Tussen John en Sandra in zit nog een broer, Ruud, die ook bij Polar Bears heeft gewaterpolood. Net als Joachim Posthuma trouwens, de broer van Arnoud en Carmen.

- 11a Dick Wouters
- 11b Juriën Wouters
- 12a Erik de Jong
- 12b Merel de Jong, rechts
- 13a Cees Busser
- 13b Maarten Busser

Moeder aller Beren en Berinnen

In de jaren zestig en zeventig was ze zelf nog een fanatieke zwemster, maar daarna werd ze vooral een van de meest fanatieke – zo niet de fanatiekste – supporters van Polar Bears. Niet alleen van zoon Jeroen, gevreesd midvoor van de succesvolle kampioensploeg van 2005 en 2006, maar ook van alle andere leden van de club. Naast een eindeloze reeks vrijwilligersfuncties die ze in de loop der jaren heeft bekleed, was en is Ellen Cavaljé eigenlijk vooral de Moeder aller Beren en Berinnen. Ze moet wel eens een wedstrijdje laten schieten om gezondheidsredenen, maar als de doktoren ook maar even het licht op oranje zetten, dan is ze – desnoods mét infuus - alweer op weg naar de Peppel en de Dolfijn, haar tweede huis. Clubliefde...

Inburgeren

Bij Polar Bears prijzen ze nog altijd de dag dat de oorspronkelijke Friezen Jaap en Korrie Vlig besloten van Lelystad naar Ede te verhuizen. Nee, niet vanwege Jaap z'n werk of omdat er zo'n mooi huis te koop stond, maar omdat hun kinderen Alex en Nynke hun waterpolotalent verder wilden ontwikkelen bij het 'grote Polar Bears'. En 'dus' verkasten de Vligjes in 1993 met hun hele hebben en houwen naar de Prins Hendriklaan in Ede, waar Jaap naar verluidt nu nog steeds het huis aan het verbouwen is.

Vaak had hij daarvoor in de afgelopen dertien jaar geen puf meer, want naast zijn lange werkdagen spendeerde Jaap zijn schaarse vrije tijd bij voorkeur met klussen in en rond het bad. En Korrie? Die groeide als waterpolosecretaris uit tot een zeer belangrijke spil van de vereniging. Hoe het verder ging met Alex en Nynke? Die werden allebei meerdere keren kampioen van Nederland en waren al snel na de verhuizing – net als Jaap en Korrie - niet meer weg te denken bij Polar Bears. Over inburgeren gesproken...

14a Ellen Cavaljé
14b Jeroen Cavaljé

15a Korrie Vlig
15b Nynke Vlig
15c Alex Vlig
15d Jaap Vlig

Besturen in de stijl van Fried Rijsemus

2.19

Je hebt ze bij elke vereniging. Personen die in één adem genoemd worden met de naam van de club. Zeg je vereniging zus, dan noem je meteen persoon zo. Zeg je Polar Bears, dan noem je Een aantal oudere leden en voormalige leden zal ongetwijfeld Fried Rijsemus noemen. Bij de wat jongere garde zal waarschijnlijk de naam van Hans Frankenmolen meermalen genoemd worden. Hun overeenkomst: het voorzitterschap van Polar Bears.

Fried Rijsemus was eenentwintig jaar (!) preses van de Edese club. Van 1960 tot 1981. Hans Frankenmolen is de huidige voorzitter van Polar Bears, een functie die hij vanaf 1997 bekleedt. Praten met Fried Rijsemus over het verleden kan helaas niet meer. De Edenaar overleed twee jaar geleden. Dus wordt het herinneringen aan Fried Rijsemus ophalen met de huidige voorzitter, praten over de invloed die de langstzittende voorzitter voor hem heeft gehad, hun passie voor Polar Bears, hun overeenkomsten en hun verschillen. Het eerste wat de 52-jarige Hans Frankenmolen doet is nog een naam noemen: Louk Bressers, die de voorzittershamer hanteerde

van 1984 tot 1992. Bressers overleed in 2002. “Beiden zijn op hun eigen manier erg belangrijk geweest voor Polar Bears. Ze waren op sommige gebieden tegenpolen.”

2.20

2.19 Het bestuur in 1972 vergadert letterlijk in het Enkabad. V.l.n.r. Siem Vermeulen, Hans van der Horst, Jaap Sijrier, Sander Waayenberg, Fried Rijsemus, Dick van Veldhuisen, Bob Jansonijs en Ruud van der Veer.

2.20 Voorzitter Fried Rijsemus arm in arm met een beer die de vereniging voorstelt, tijdens de opening van De Peppel in 1972. Achter: penningmeester Sander Waayenberg.

Innemend

Frankenmolen over Fried Rijsemus, bij wie hij enige tijd in het bestuur zat als voorzitter van de jeugdcommissie: “Fried bestuurde op afstand en bemoeide zich niet met de uitvoering. Hij bracht mensen bijeen, stond er als er conflicten beslecht moesten worden en deed dat op zijn eigen wijze; niet met de vuist op tafel. Fried was een innemend persoon, die de boel bij elkaar wist te houden. Een rasbestuurder die in veel andere besturen zat. Hij had gezag in Ede en bij de gemeente Ede. Bij wedstrijden kwam hij als het echt moest, bijvoorbeeld als de burgemeester of een wethouder kwam kijken.”

En over Louk Bressers, bij wie hij in het bestuur zat als voorzitter van de technische commissie: “Louk was wel degelijk betrokken bij de uitvoering. Zeer betrokken zelfs. Liep tussen heren 1, dames 1 en andere teams, was een enthousiast supporter en dronk een biertje mee aan de bar. Was ook coach van een jeugdteam. Hij is destijds door mij bij de club gehaald omdat ik hem vroeg om coach van het aspirantenteam te worden. Had ook grote bestuurlijke kwaliteiten. Hij is niet voor niets acht jaar voorzitter geweest.”

Hans Frankenmolen zelf werd al op zijn elfde lid van Polar Bears. Hij herinnert zich uit die tijd dat hij toto- en lottogeld ophaalde. Zo ook bij Sander Waayenberg, een van de grondleggers van Polar Bears. “Hij zei mij op een keer: Hans, jij wordt later voorzitter van Polar Bears. Dat heeft toen grote indruk op mij gemaakt. Later heb ik de naar hem vernoemde bokaal gekregen, een hele eer.”

De woorden van Sander Waayenberg werden in 1997 bewaarheid nadat Frankenmolen op vele terreinen actief was geweest bij Polar Bears. Als waterpoloër kwam hij al op jeugdige leeftijd in het eerste team, maakte ups en downs mee, liet zich ook gelden op bestuurlijk niveau (jeugdcommissie, technische commissie), was een seizoen trainer/coach van het vrouwenteam en drie seizoenen van het mannenteam. Het absolute hoogtepunt beleefde hij toen het mannenteam in 1990 in Veenendaal onder zijn leiding voor het eerst in de clubhistorie kampioen van Nederland werd. Door zijn werkzaamheden op Bonaire en Sint Maarten verdween Frankenmolen vijf jaar uit beeld. Na zijn terugkeer werd een beroep op hem gedaan om nieuw beleid voor Polar Bears te maken.

Historische geweten

“Prestatief liep het als een trein, bestuurlijk lag de vereniging op z’n kont. Het Steunfonds had alle macht, het bestuur hing er maar een beetje bij. Polar Bears zat financieel aan de grond: er bleek veertig- tot vijftigduizend gulden aan contributiegeld niet geïnd.

Ook de viering van het vijftigjarig jubileum in 1996 had te veel gekost. Er waren drie voorzitters vrij kort na elkaar geweest en we konden niemand vinden. Toen heb ik tegen Ruud van der Veer en Louk Bressers gezegd: ik ga het zelf doen.”

De ervaring met de stijl van besturen van Fried Rijseumus kwam Frankenmolen goed van pas. “Het was voor mij een uitdaging om voldoende afstand te houden en andere mensen niet voor de voeten te lopen. Zoals Fried dat deed: op afstand en er allereerst voor zorgen dat het bestuurlijk goed loopt. Er lag veel shit die opgeruimd moest worden. Omdat ik vijf jaar weg was geweest, heb ik wel meteen een adviescollege ingesteld. Met Fried Rijseumus, Louk Bressers en Cees Busser als leden. Zij waren het historische geweten van de club. Een voorbeeld: toen we in 2000 overwogen om de zwemafdeling op te heffen, heb ik toestemming gevraagd aan Fried. Hij kon het goed begrijpen.”

2.22 Hans Frankenmolen: “Mijn hart ligt bij het zwembad.”

2.23 14 maart 1985: Hans Frankenmolen ontvangt de Sander Waayenberg-bokaal.

Verankerd

Hoe lang gaat Hans Frankenmolen nog door als voorzitter? Hij hoeft niet lang na te denken over het antwoord op deze vraag. “Ik denk dat ik de derde termijn van vier jaar wel vol maak. Het voorzitterschap is nu een duobaan met vice-voorzitter Rob Smit, die de interne portefeuille beheert. De club is financieel gezond. We gaan gewoon door in de stijl van Fried Rijsemus, hoewel ik wel moet zeggen dat ik de afgelopen jaren weer wat meer binding met de uitvoering heb gekregen. De grote winst is de samenwerking tussen het steunfonds, het bestuur en de selecties heren 1 en dames 1. Er zijn meer communicatielijnen en ik kom weer in aanraking met teammanagers en coaches. Ik heb me er in de eerste jaren niet mee bemoeid, nu doe ik dat wel. Ik sta wat dichterbij de selecties en voor het eerst in vijftien jaar coach ik weer een team: de meisjes aspiranten. Want hoe je het ook wendt of keert, mijn hart ligt bij het zwembad, daar waar het allemaal gebeurt en waar het allemaal om gaat.”

Tot slot haalt Hans Frankenmolen nog een herinnering op aan zijn grote voorgangers Fried Rijsemus en Louk Bressers. “Ze kwamen bijna altijd naar de jaarvergadering. Aan het eind tijdens de rondvraag stond Fried Rijsemus op en nam het woord. Hij bedankte dan de leiding van Polar Bears en sprak zijn waardering uit. Als Fried er een keer niet was, dan deed Louk dat. Net als heel veel mensen, waren die twee echt verankerd in de club.”

1. **1946 – 1947:**
Henk Heitink
(overleden: 25 december 2002, 78 jaar)
2. **1947 – 1953:**
Bert Wensveen
(emigratie naar Canada in 1953)
3. **1953 – 1960:**
Dhr. A.C. Joele
(overleden: 2 september, 1969, 70 jaar)
4. **1960 – 1981:**
Fried Rijsemus
(overleden: 4 juni 2004, 75 jaar)
5. **1981 – 1984:**
Pieter van Kalsbeek
6. **1984 – 1992:**
Louk Bressers
(overleden: 21 oktober 2002, 63 jaar)
7. **1992 – 1994:**
Wout van Heerd
8. **1994 – 1996:**
Ron Neervoort
9. **1996 – 1997:**
Jan Bes
10. **1997 – 1998:**
Cees Busser
11. **1998 – 2006:**
Hans Frankenmolen

Er mag gelachen worden

Louk Bressers was in de jaren tachtig de markante voorzitter van Polar Bears. De geboren Brabander vestigde zich in de jaren zeventig voor zijn werk in Ede. Louk verkocht farmaceutische producten en was veel onderweg. Ede lag mooi centraal. Via een door Wim Kok georganiseerd waterpolotoernooi voor basisscholen kwamen zijn zoons Bart en Roel bij Polar Bears terecht. De ouders volgden snel. Louk werd jeugdcoach, zijn vrouw Coleta deed de ledenadministratie van de club.

Na eerst een jaar als vice-voorzitter te hebben meegedraaid, volgde hij in 1983 Pieter van Kalsbeek op als preses. Dat deed hij tot 15 maart 1992, toen Wout van Heerd het van hem overnam. Onder het bestuur van Bressers maakte de club een grote sprong voorwaarts. De synchroonzwemafdeling werd opgericht, er werden diverse grote toernooien in De Peppel georganiseerd, zowel Heren 1 als Dames 1 promoveerde naar de hoofdklasse, de mannen paktten hun eerste landstitel en Benno Kuipers, Christien Pieterse en Jeroen van Kalsbeek boekten als zwemmer individuele successen.

Toen Louk merkte dat hij niet meer alles van de jeugd binnen de vereniging wist, vond hij dat het tijd werd om de hamer door te geven. Hij was namelijk van mening dat je als voorzitter midden in de vereniging moest staan. Bekendheid en betrokkenheid moesten hand in hand gaan. Zelf deed hij dat als geen ander. Louk kende iedereen en iedereen kende hem. Hij mocht graag een grap maken en was zelden in een slechte bui.

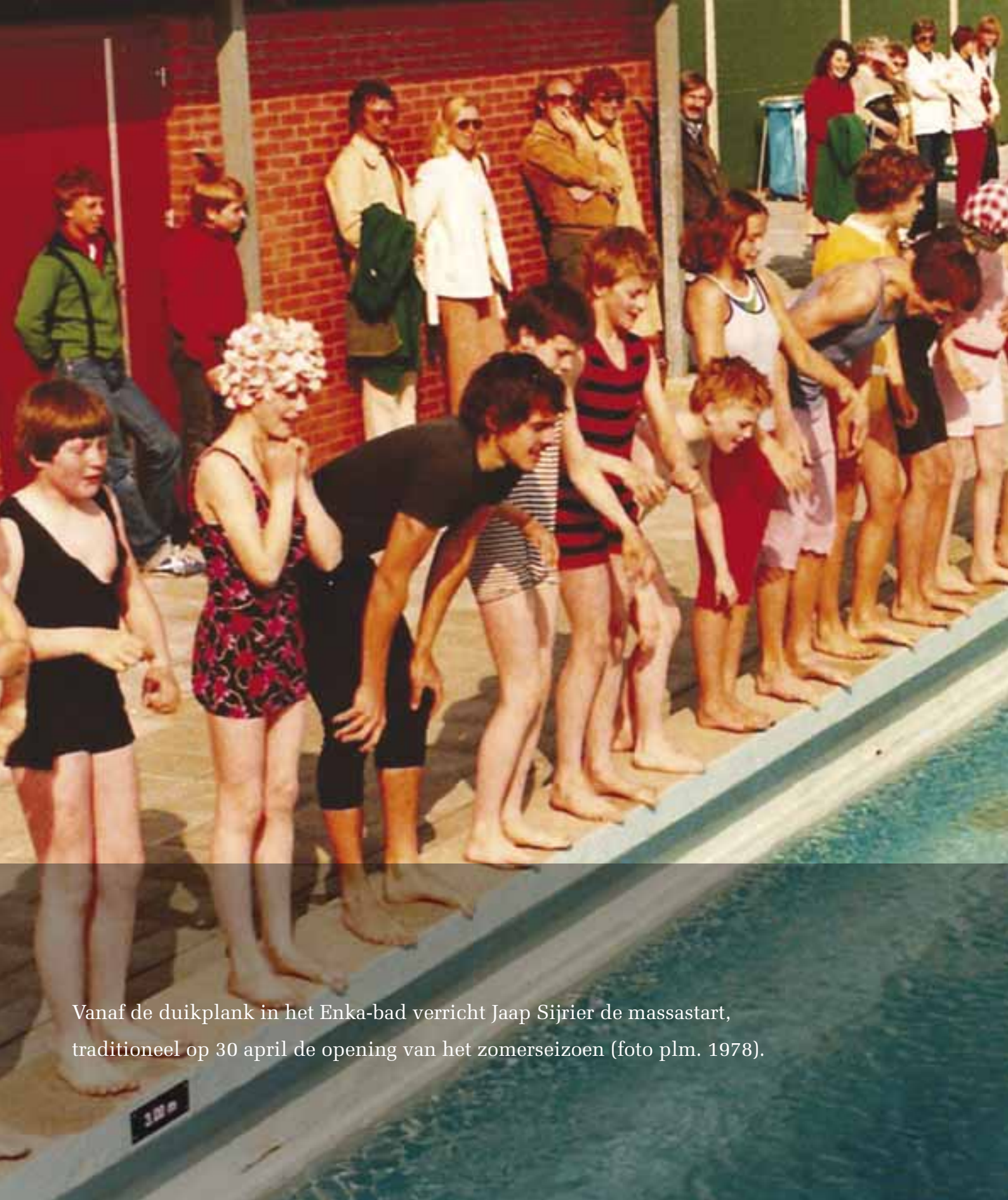
Ook nadat hij was gestopt als voorzitter, bleef hij in De Dolfijn en bij wedstrijden nog een graag geziene gast. Met Cees Busser en Fried Rijsemus nam hij zitting in een adviesorgaan. Ook werd hij de kartrekker van het Berenvel. Erik de Jong nam voor het clubblad een interview met hem af. Louk zei: "Alles wat in een vereniging gebeurt, moet beginnen bij de jeugd. Kinderen zijn de bakermat van onze vereniging. Zorg ervoor dat dit in alle zich voordoende situaties nooit vergeten wordt. Maar doe vooral leuke en goede dingen. Want zoals je weet: er mag gelachen worden."

Dat was in maart 1999. Drieënhalf jaar later overleed Louk. Hij was 63 jaar.

2.25 Louk Bressers: "Doe vooral leuke en goede dingen."

2.26 Louk Bressers stond midden in de vereniging. Zoals hier, als coach van jeugd-B in 1985, het team waar ook zijn zoons in speelden. Staand: Marius Ruwaard, Martijn van Randwijk, Peter Kamminga, Louk Bressers, Ron Meijer, Richard Schoonderwoert. Gehurkt: Roel Bressers, Erik van de Blaak, Bart Bressers, Eric Goedel, Marco Gijlstra, Frank Kamminga.

Vanaf de duikplank in het Enka-bad verricht Jaap Sijrier de massastart, traditioneel op 30 april de opening van het zomerseizoen (foto plm. 1978).

Zwembaden

HOOFDSTUK

3

Lange zomers in het Enka-bad

3.1

Polar Bears heeft in het zestigjarig bestaan drie zwembaden als onderkomen gehad. Van 1947 tot 1972 was dat het befaamde Enka-bad aan de Zuider Parallelweg, nu Dr. Hartogweg, vlakbij station Ede-Wageningen. In 1973 ging een langgekoesterde wens in vervulling met de opening van het overdekte zwembad De Peppel in het Peppelensteeggebied, aan de andere kant van Ede. In 2000 verkaste de club naar het vlakbij De Peppel gelegen Aqua Indoor, dat sinds kort weer De Peppel heet.

Van 1946 tot en met 1972 was het openluchtbad aan de Dr. Hartogsweg de thuisbasis van Polar Bears. Het bad droeg de naam van de nabijgelegen Enka-fabriek en was gebaseerd op een voor die tijd gewaagd ontwerp van de architect Wiepking. Het bad werd gebouwd voor 31.900 gulden. Op 4 juli 1931 vond de opening plaats. De Edese jeugd wist onmiddellijk de gang naar het bad te vinden. In 1933 richtten vaste bezoekers zelfs een zwemvereniging op, die werd aangemeld bij de KNZB. Maar echt succesvol was het niet en drie jaar later werd de club weer opgeheven. Na de Tweede Wereldoorlog groeide de populariteit van het bad, mede door de invoering van het schoolzwemmen en het zwemmen voor militairen. Talloze generaties Edenaren hebben vele lange zomermiddagen doorgebracht in het open bad.

Herinneringen aan het Enka-bad

De oprichting: onder de kastanjeboom wordt in 1946 Polar Bears opgericht. De grote initiatiefnemer is Bennekommer Henk Heitink.

Sander Kok: wordt badmeester in 1949, woont met zijn vrouw Sjaan en kinderen Wim en Lenie eerst in een speciaal voor hen gebouwde houten woning op het zwembad-terrein en later in de boven de entree en garderobe gebouwde woning.

De Heideweek zwemfeesten: op elke woensdagavond van de Heideweek, altijd uitverkocht en goed voor de kas van Polar Bears.

Jaap Sijrier: wordt badmeester in 1959 na Sander Kok, Jaap wordt de grote animator van de zwemafdeling.

De massastart: op Koninginnedag 30 april. Weer of geen weer, een groot deel van de leden van Polar Bears staat om twaalf uur, al dan niet verkleed, opgesteld langs de kant van het bad. Sommigen klimmen na twee baantjes weer snel op de kant, anderen blijven langer in het vaak steenkoude water.

Het complex werd meerdere malen uitgebreid. Zo werd er in 1955 op het zwembadterrein een woonhuis voor de badmeester gebouwd en kwam er in 1960 een tweede bassin bij, van 40 bij 20 meter. De karakteristieke kleedhokjes verdwenen in 1964, toen er een nieuwe entree met garderobe kwam. In 1979 werd het bad gerenoveerd toen er een viaduct onder de spoorlijn werd aangelegd. Het Enka-bad haalde nog net z'n pensioen. Eind 1996 werd het openluchtbad gesloopt, omdat de locatie een andere bestemming had gekregen.

- 3.2 De woning van de badmeesters en hun familie, bovenop de entree en de garderobes. Linksboven 'het platje'.
- 3.3 De massastart.
- 3.4 De hoge duikplank en de kleedhokjes, rond 1960.

Watertemperatuur: temperaturen van vijftien, zestien graden zijn normaal. Maar er wordt getraind, koud of niet. Het grote voordeel: op een toernooi in een natuurbad zijn de leden van Polar Bears gewend aan het koude water, terwijl de tegenstanders vaak vernikkelen van de kou.

De hoge duikplank: waar zie je ze nog tegenwoordig? Anderhalve salto voorover of bommetje, het kan allemaal.

Het hek: een vier meter lange, ijzeren ontmoetingsplaats waar vele uren hangend en steunend worden doorgebracht met ouwehoeren.

Tinus Bras: de vader van Mart, echtgenoot van Moe Bras. Ook wel Kromme Tinus genoemd vanwege zijn o-benen. Beheerder van de herengarderobe. Verricht zonder blikken of blozen de meest vieze opruimwerkzaamheden en deinst er niet voor terug om met zijn blote handen de drollen uit de verstopte wc te halen.

De toko: spekjes, dropsleutels, marsen, zuurstokken..... Ach, te veel om op te noemen.

Het terras: ook wel 'het platje boven' genoemd, met een mooi uitzicht over de reling op het zwembad. Ten tijde van Sander en Sjaan Kok lijkt het wel eigendom van Polar Bears, een gezellige ontmoetingsplek. Riet en Jaap Syrier pakken het anders aan: consumptie verplicht. Voor de minder draagkrachtige Polar Bears-leden wordt het min of meer verboden terrein.

Balletje gooien: keeper in het doel onder de duikplank, een stuk of vijf spelers voor het doel. En maar knallen met die gladde, leren bal. Voor de training, na de training, 's morgens of 's middags, altijd maar weer balletje gooien.

Na de training: een patatje halen bij cafetaria Mol aan de overkant van het spoor.

3.5 Heren 1 komt bij op het platje.

3.6 Sjaan, Sander en dochter Leny Kok poseren met keeper Piet van de Spoel en zijn vriendin, bij de entree van het bad. Achter de gestreepte luifel bevindt zich 'de toko'.

3.7 "...altijd maar weer een balletje gooien"

3.8

De afmetingen: een diep bad van slechts 25 meter lang. Tot 1964 voldoende voor de thuiswedstrijden van het eerste herenteam. Daarna te klein en er volgt een rondgang langs zwembaden in Dieren, Wageningen, Rheden, Bennekom en Veenendaal, terwijl er in de winter trainingen worden gehouden in onder meer Arnhem, Veenendaal en zelfs in het instructiebad onder de kleuterschool in Rhenen.

De miskleun: Het Enka-bad wordt op 4 juli 1931 geopend. In 1960 komt er een zwembassin bij. De bedoeling is vijftig bij twintig meter, zodat er op een veld met grote afmetingen gespeeld kan worden. De kosten zijn echter te hoog en op advies van de zwembond wordt het een bassin van veertig bij twintig meter. Daar heeft niemand wat aan. In het clubblad wordt al gesuggereerd om het Openluchttheater vol te laten lopen of van de Kreelse Plas een geschikte zwemaccommodatie te maken.

Het vertrek: in 1972 krijgt Ede eindelijk een overdekt zwembad. De Peppel wordt het nieuwe onderkomen van Polar Bears. Het Enka-bad is alleen nog voor recreatieve zwemmers.

Het jubileum: in juni 1996 wordt het vijftigjarig jubileum van Polar Bears in het openluchtbad gevierd, een zeer passende locatie.

Het afscheid: op 31 augustus 1996 wordt afscheid genomen van het Enka-bad met onder meer een waterpolotoernooi met leden en oud-leden. Onder de kastanjeboom worden herinneringen aan de club diep in de grond gestopt voor het verre nageslacht. Iedereen krijgt een fles met Enka-water mee. Het zwembad wordt afgebroken. In dit jubileumjaar is op die plek nog slechts een kale vlakte, waar in de toekomst huizen en kantoren moeten verrijzen.

3.9 Op 31 augustus 1996 poseren de leden van Polar Bears nog één keer voor de grote kastanjeboom, voor het Enka-bad definitief wordt gesloopt. (Foto: Gert Jan Koster)

Hondenstreek

Het oefenpotje tussen de teams van Polar Bears 5 en 6, ter gelegenheid van het afscheid van het Enka-bad, kreeg een verrassende wending toen een herdershond zich ermee ging bemoeien. Het beest vond kennelijk dat zijn baasje Michel Vogelpoel (W 13) het op de midachterpositie zwaar te verduren had en schoot hem te hulp. Pas na tussenkomst van de eigenaar kon het duel worden hervat. Midvoor Ties van Steenberghe hield een paar diepe krassen in zijn rug over aan het incident. Hij was vooral boos omdat de nagels van het dier niet waren geknipt.

Wat je zegt, een hondenstreek.

Elektriciteitspaal

Om het Enkabad een gepast afscheid te geven, moest flink worden uitgepakt. Een grote oplegger uit het wagenpark van Cees Busser kon mooi dienst doen als podium. Maar toen de oud-doelman de vrachtwagen het zwembadterrein op wilde draaien, kon de truck net niet door de toegangspoort. Een elektriciteitspaal versperde de weg. Wat nu gedaan? Na een korte studie van de situatie, nam het organisatiecomité een drastisch besluit. Ach, het bad wordt toch afgebroken, zo luidde de redenatie, dus waarom nemen we daar geen voorschot op? Met een schop werd de paal uitgegraven, een tang voldeed om de stroom af te snijden. Paal weg, podium naar binnen, groot feest! “De Nuon is daar nog behoorlijk kwaad over geweest”, weet Erik de Jong, die ook bij de actie was betrokken. Om er met een grijs aan toe te voegen: “Maar later zijn ze toch hoofdsponsor geworden.”

Polotempel aan de Peppelensteeg

Met een laatste massastart door ongeveer honderd Polar Bears-leden werd op zaterdag 16 juni 2000 afscheid genomen van 'De Peppel', het overdekte zwembad dat 28 jaar onze thuisbasis is geweest: 'de polotempel ging dicht'.

Ongetwijfeld hebben vele zwem- en pololiefhebbers met enige weemoed het berenhol verlaten, na een laatste drankje aan de bar te hebben gedronken bij de gastvrije Ceel en Louise, die veel waardering verdienen voor de wijze waarop ze in De Dolfijn de scepter hebben gezwaaid.

Nieuw elan

Polar Bears was in 1972 maar wát blij toen De Peppel werd geopend. Een nieuw elan maakte zich van de club meester. Het ledental groeide snel, de training werd intensief ter hand genomen en ook werden in de loop van de tijd de CRES en het synchroonzwemmen aan de activiteiten toegevoegd. En ook het damespolo werd opnieuw geactiveerd. Polar Bears-leden namen zelfs deel aan de Olympische Spelen (in 1996 zelfs vijf tegelijk!). Uniek voor Ede!

De Peppel kwam niet zomaar tot stand. Tot 1972 was het Enka-bad het trainings- en wedstrijdbad. Gedurende de wintermaanden van september tot mei werd uitgeweken naar de overdekte baden in Arnhem, Rhenen, Wageningen en Veenendaal. Niet zo eenvoudig. Geen wonder dat de roep om een overdekt bad in Ede werd gehoord.

De lobby voor een overdekt bad werd ook in het wekelijks (!) verschijnende Berenvelletje gevoerd. Alle mogelijke gedingen van de Edese samenleving ontvingen de clubkrant: het College, de leden van Gemeenteraad en Sportraad, het garnizoen, andere sportorganisaties, enzovoort. Het resultaat bleef niet uit. Burgemeester Platteel activeerde de betrokkenen en samen met Gemeenteraad, Sportraad en Polar Bears werd flink aan de bel getrokken.

Systembau

En zie, op 1 april 1968 werd de Stichting Zwembad Ede opgericht. Het Dagelijks Bestuur bestond uit Jaap Slager, Egbert Hendriksen en Fried Rijsemus. Bram Wijnveen en Ben Bruil vormden de bouwcommissie. Het werd een lange bouwweg met vallen en opstaan. Diverse plannen passeerden de revue. Soms te duur, soms niet geschikt voor wedstrijd sport, soms te klein of te groot.

Kortom: de voorbereidingen waren niet eenvoudig. Plannen van architect Baanders uit Amsterdam en een alternatief plan van raadslid Jan Klok (een open- en overdekt bad plus een ijsbaan achter de NIZO) gingen niet door. Men koos uiteindelijk voor de bouw van een bad door Systembau uit Neurenberg, die in Duitsland al meerder baden met succes had verwezenlijkt, onder andere het bad in München.

Het plan kwam van Systembau, maar besloten werd dat de bouw door Nederlandse aannemers moest geschieden. Voor het bedrag van 6.000.000 gulden ging men aan de slag: 50 meterbad plus sportzaal. Verzekeringsmaatschappij Victoria Vesta zorgde voor de financiering. Voor het genoemde bedrag werd het project opgeleverd en in gebruik gesteld. Geen tussentijdse verhoging, dat was door het Stichtingsbestuur bedongen. Het bad kostte 4,8 miljoen, de sportzaal 1,2

3.12

miljoen. Toch verliep alles niet vlekkeloos. Onenigheid over het contract tussen Systembau en de aannemers en lekkage in de overloopgoot zorgden voor de nodige vertragingen.

Op 13 oktober 1972 verrichtte Burgemeester J. Slot de officiële opening. De bouw had ruim 1,5 jaar geduurd en reeds op 5 juni 1972, dus vóór de officiële opening, kon Polar Bears in De Peppel van start. Vermeld mag nog eens worden dat de gemeente Ede ons altijd heeft gesteund. De relatief lage bouwkosten maakten het badgebruik voor Polar Bears betaalbaar. Mensen van de toenmalige Dienst voor Sport- en Jeugdzaken, Ton Kragten en Rijk Dekker, verdienen daarvoor veel waardering.

3.13

45

3.12 De opening van De Peppel in 1972. Voorzitter Fried Rijsemus draagt de sleutel symbolisch over aan een jeugdige Edenaar en biedt het beeld als cadeau aan. (Foto: Gert Jan Koster)

3.13 Begin 2005: De Peppel is ten prooi gevallen aan de slopershamer. De herinnering blijft.

De naam 'De Peppel' werd gekozen uit een groot aantal suggesties, die de Edenaren hadden voorgesteld. Namen als: De Slot-vijver, Poel van Ede, Het Waterjuffertje, Flipper, De Berenkuil en nog talrijke andere namen. Het werd dus uiteindelijk De Peppel, afgeleid van de bomen in de omgeving: populieren (peppels).

Tijdens de openingsweek in oktober 1972 van De Peppel werd tevens het uitgestelde 25-jarig jubileum van onze zwem- en waterpoloclub uitbundig gevierd. De openingsweek werd geaccentueerd met een breed verspreide sticker, met daarop de afbeelding van het kunstwerk dat voor De Peppel stond. Het is vervaardigd door de Utrechtse kunstenaar Rien Goenée.

Hot news

De Peppel was meerdere malen 'hot news' in de pers. Het vakblad van de zwembaden in Nederland prees de bouw van het bad vanwege de kwaliteit, korte bouwtijd en lage prijs. Paul Witteman, toen journalist bij Elsevier Magazine, dacht daar anders over. Hij schreef een artikel over de 700 overdekte baden die toen in Nederland nodig waren en repte over de slechte kwaliteit en materialen, waarbij hij verwees naar het bad in Ede. Het Stichtingsbestuur liet dat niet zomaar gebeuren en stapte naar de rechter, die het magazine in het ongelijk stelde. De redactie werd gesommeerd een rectificatie en verontschuldigingen te plaatsen. Hetgeen gebeurde.

(Geschreven door Fried Rijsemus, Berenvelletje juli 2000, oorspronkelijke titel 'Requiem voor een zwembad')

3.14 Het publiek hangt over de balustrade en moedigt de Beren aan. Door boven het hoofd op het hout te slaan, kon hier ook met een klein groepje veel geluid worden geproduceerd. (Foto: Gert Jan Koster)

3.15 Het verrijdbare juryhok. Achter de tafel onder meer Elly van Briemen en gastpresentator Jaap van Scheijen.

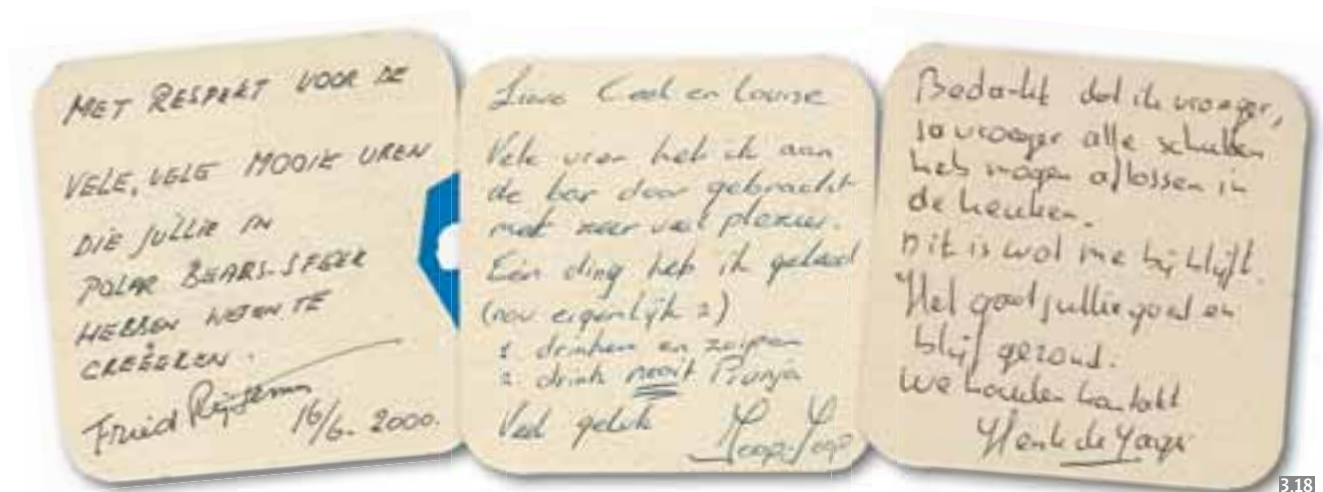
3.16 Bart Bongers coacht heren 1 (1986). Het publiek kijkt toe vanaf de demonteerbare tribune, een vinding van Dick Scherrenburg. De stelling werd iedere vrijdagavond opgebouwd, om vervolgens een dag later na de wedstrijden weer te worden afgebroken. (Foto: Gert Jan Koster)

De kampioenendrank van Polar Bears

Het werd in de jaren negentig traditie: als heren 1 weer eens een titel in de wacht had gesleept, werd er vanaf de balustrade met een grote boog een fust bier in het water gegooit. Het was het startsein voor een groot kampioensfeest in De Dolfijn, de thuisbasis van de beren en beheerd door Ceel en Louise Navest. Het eerste vat was van het huis.

Duizenden uren hebben ze in het zwembad doorgebracht. Ze waren er tijdens grote en kleine toernooien, bij talloze wedstrijden en vergaderingen, maar ook tijdens al die avonden na een doordeweekse training. Er zullen weinig mensen zijn, die als ze terugdenken aan De Dolfijn, niet automatisch ook moeten denken aan Ceel en Louise. Toch stond het stel niet vanaf het allereerste begin achter de toeg. Hein Buskens beheerde de restauratie na de bouw van De Peppel in 1972. Hij vernoemde het restaurant naar de onderzeeër HM De Dolfijn, waarvan zijn broer commandant was.

3.17 16 juni 2000: Ceel en Louise nemen afscheid van de Peppel en de Dolfijn.

3.18 Voor het afscheid van Ceel en Louise schreven veel clubleden een persoonlijk bedankje op een toepasselijke ondergrond.

Indische rijsttafel

Ceel en Louise kwamen er drie jaar later bij. In 1980 vertrok Buskens en nam de familie Navest de zaak over.

De nautische attributen die het restaurant sierden, een scheepsbel aan het plafond, een antieke duikershelm op de tap, een patrijspoort aan een pilaar, waren herinneringen aan Ceels verleden op zee. Tien jaar lang was hij chef hofmeester geweest aan boord van een passagierschip. Hij was in die jaren steeds negen weken onderweg, vervolgens was hij negen weken vrij. Maar nadat Ceel en Louise waren getrouwd en ze twee zoons kregen, waren de lange periodes op zee niet meer vol te houden. Ceel zocht een stek aan de wal. Hij werkte vijf jaar in de keuken van Indonesisch restaurant Bali, vlakbij station Ede-Wageningen, voordat hij overstapte naar De Dolfijn. Zijn specialiteit, de Indische rijsttafel, nam hij mee.

De Navesten maakten al gauw deel uit van Polar Bears. De vader van Ceel, bekend als Opa Navest, bezocht tot op hoge leeftijd iedere week de wedstrijden van het eerste. De twee zoons, Erwin en Alexander, begonnen als zwemmer en maakten de overstap naar het waterpolo. Ceel was midden jaren negentig ook nog een tijdje teammanager van heren 1. Terugblikkend heeft hij de beste herinneringen aan de drukbezochte polowedstrijden. "De derby's tegen VZC waren altijd fantastisch. Dan was het volle bak. Ook uit Veenendaal kwamen er veel toeschouwers op af. Dan had je vier- of vijfhonderd man binnen."

Dick Scherrenburg had voor de thuiswedstrijden van Polar Bears een demonteerbare tribune uitgevonden. Die werd elke vrijdag opgebouwd en zaterdagavond weer afgebroken. "Je had er zelfs een speciale tribune-opbouwploeg voor", weet Louise. "Max Ruchtie, Cees van de Blaak en pa Scherrenburg; die liepen altijd te sjouwen. Later zijn het Jaap Vlig en Bart Donkersteeg die altijd aan het klussen waren. Die mensen zijn onbetaalbaar."

Pruimenlikeur

Met Ceel Navest kwamen er ook mooie tradities de club binnen. Zo ontdekte de waard met de baard tijdens een wintersportvakantie in de Dolomieten de pruimenlikeur Prugna. Hij nam een paar flessen van het mierzoete drankje mee naar huis. Maar omdat de voorraad beperkt was, schonk hij de likeur alleen als er een overwinning werd gevierd. Al snel gold Prugna bij Polar Bears als de kampioenendrank. De collectie hoeden en petten van Ceel vormde op zulke avonden vaak de aanleiding van een spontaan carnaval in De Dolfijn.

Nadat De Peppel in 2000 werd gesloten, voerde de familie Navest in Aqua Indoor het beheer over Nova Zembla, de

restaurant op de begane grond van het bad. Zoon Erwin en zijn vrouw Marlies kregen de dagelijkse leiding, Ceel en Louise deden een stapje terug. In de tijd dat ze bij Polar Bears betrokken waren, zagen ze de vereniging veranderen. Louise: “Wij hebben de omwenteling meegemaakt. Eerst de toptijd van de zwemafdeling, die in de Nederlandse A-competitie uitkwam. Daarna de opkomst van het polo. Maar ja, we hebben er dertig jaar in meegedraaid. Dat is bijna een half mensenleven.”

3.20

Luchtalarm

Ceel Navest is de eigenaar van een Harley Davidson uit 1943, een Liberator. De motor is – hoe kan het ook anders – in de uitvoering van The Polar Bear Division, compleet met het originele logo op het spatbord. Via een kennis van Keep Them Rolling, de vereniging van bezitters van militaire voertuigen, tikte Ceel in 1985 een luchtalarm uit de Tweede Wereldoorlog op de kop. Sindsdien is de sirene – bij voorkeur gestationeerd achter de bank van de tegenpartij om de coach het spreken onmogelijk te maken - berucht in de waterpolowereld. Het gillende geluid loeit tijdens de wedstrijden van Polar Bears van de tribune. “Supporters die hem hadden meegenomen naar uitwedstrijden, zijn om dat ding wel eens het bad uitgezet”, weet Ceel. “Je moet ermee om weten te gaan. Er zit een vliegwieltje aan, waardoor het handvat als je hem aanzwengelt, gewoon doordraait. Als je hem dan probeert tegen te houden valt hij alle kanten op.”

Dat ondervond ook Marco Gijstra, die zich over de sirene had ontfemd tijdens de bekerfinale van 1996, toen Polar Bears het opnam tegen AZC. Het KNVB-bad in Zeist zat stampvol en Marco vond nog net een plekje naast de diskjockey, die de muziek in het bad verzorgde. Om boven het lawaai uit te komen draaide de speler van heren 6 uit alle macht aan de zwengel, maar verloor daarna de controle over het apparaat. De sirene raakte op drift en gooide in zijn val de complete muziekinstallatie omver. “Het was zo druk dat

3.21

ik een beetje wankel stond”, herinnert Marco zich. “Toen ik de sirene losliet ging die een eigen leven leiden en stuiterde die boven op de muziekinstallatie. Die arme dj raakte zo in paniek dat zijn telefoon ook nog uit zijn borstzak viel, in stukken op de grond.”

3.20 Ceel Navest op zijn favoriete vervoersmiddel, een Harley Davidson Liberator uit 1943, in de uitvoering van The Polar Bear Division.

3.21 Sander Gunnink heeft het beruchte luchtalarm onder zijn hoede.

Een lange rij reparaties

3.22

Chloorgas-incident

Het commerciële avontuur mislukt faliekant en in 2005 heeft de gemeente Ede weer de meerderheid van de aandelen. Het vijf jaar oude bad wordt een kerstvakantie lang gesloten voor een groot aantal reparaties. Zo heeft de mobiele keerwand (aangelegd om de lengte te verkleinen tot 25 meter, zodat er korte baan zwemwedstrijden gehouden kunnen worden) nog nooit gefunctioneerd, zijn de stoomcabines al anderhalf jaar defect en moeten de glijbaanpanelen nog goed op elkaar worden aangesloten. De verlichting voldoet niet aan de eisen van de zwembond en het automatiseringssysteem hangt 'met losse touwtjes' aan elkaar.

Aqua Indoor zal ook verbonden blijven met het chloorgas-incident: in januari 2001 ontsnapt er chloorgas in de machinekamer. Als gevolg van de lekkage moeten alle trainingen worden geschrapt, terwijl de waterpoloploegen moeten uitwijken naar het Valleibad in Veenendaal om hun competitiewedstrijden te spelen.

Eind jaren negentig wordt door de gemeente Ede besloten een nieuw zwembad te bouwen. Er komt een wedstrijdbad in van 20 x 30,6 meter, een wildwaterbaan, een lange glijbaan, een zandstrand en nog meer recreatievoorzieningen. Via een Europese aanbesteding krijgt Pellikaan Bouw uit Tilburg de opdracht. Hooper Architects uit Oosterhout maken het ontwerp. Het nieuwe zwembad is tegelijk een experiment met een nieuwe beheerformule, een private partij gaat Aqua Indoor exploiteren.

3.23

3.24

Clubhuis

In de bouwplannen van het nieuwe zwembad is aanvankelijk geen ruimte voor een clubhuis. Die komt er begin 1999 door een ferme inspanning van vooral Ruud van der Veer alsnog. In een artikel van Rini Kreeft uit de Edese Post van 5 februari 1999 zegt Van der Veer:

“We hebben eerst bekeken of we zelf een clubhuis op of bij het zwembad konden realiseren. Het was heel lastig om de financiën voor elkaar te krijgen. Op het moment dat we bij de gemeente om geld aanklopten, ontstond het idee om met andere verenigingen te gaan samenwerken.”

Vier clubs gaan samen met Polar Bears gebruikmaken van het verenigingsgebouw: onderwatersportvereniging de Heiduiikers, de Bennekomse zwemvereniging de Vrije Slag, de Peppelaars (een sport- en spelvereniging voor verstandelijk gehandicapten) en de Redding Brigade.

Doordat de verenigingsruimte bovenop het in aanbouw zijnde zwembad komt, moet er van alles worden aangepast, zoals constructies en de fundering. “Normaal vraag je ook offertes aan en kun je vergelijken. Omdat we in een bestaand gebouw zitten, waren we verplicht om met Pellikaan Bouw in zee te gaan. Daardoor kwam niet de scherpste prijs eruit en dan druk ik me voorzichtig uit”, aldus Ruud van der Veer, die goed bekend is met de bouwwereld en zelf bouwprocessen begeleidt. Schatting begin 1999 is dat het clubhuis circa 660.000 gulden gaat kosten. Een bedrag

dat voor ruim de helft wordt bekostigd door de gemeente Ede, de stichting ‘Idee in Uitvoering’ en de businessclub van Polar Bears. Voor de rest van de kosten moeten nog vele bardiensten worden gedraaid.

3.25

3.26

3.23 Aqua Indoor (Foto: Cord Otting).

3.24 Het nieuwe clubhuis wordt gerund door alle vijf verenigingen die er gebruik van maken. Het is verbeeld in de muurschildering van Hiske Scherrenburg.

3.25 In het nieuwe clubhuis staan de leden niet alleen voor, maar ook achter de bar.

3.26 Doorkijkje naar de businessclub.

Aqua Indoor en het Polar Bears-gevoel

In 2000 kwam er een einde aan een tijdperk. Polar Bears verkaste van de 'warme' Peppel en de 'oude' Dolfijn naar het op het eerste gezicht wat 'kille' Aqua Indoor en de nieuwe verenigingsruimte. Ons clubhuis werd weliswaar eveneens De Dolfijn genoemd en ook de originele scheepsbel uit de oude Dolfijn, geschonken door uitbater en super-Polar Bears-fan Ceel Navest, deed denken aan vervlogen tijden, maar daar was ook eigenlijk alles wel mee gezegd. Polar Bears moest wennen aan haar nieuwe onderkomens en dat was te merken aan de sfeer. In 2001 was Hans Nieuwenburg, op dat moment captain van heren 1, het 'zoals-vroeger-wordt-het-nooit-meer'-gemopper zat. Hij publiceerde in het Berenvel een verhaal over hoe hij in het nieuwe bad het Polar Bears-gevoel terugvond. Hij schreef onder meer:

Het moment dat alles veranderde en dat mij tot inkeer deed komen, was 'een' zaterdagavond. Het was 17 februari en wij hadden met heren 1 net een puike pot gespeeld tegen AZ&PC, toen nog een naaste concurrent voor de playoffs.

De volgende dag zouden we wederom tegen AZ&PC spelen, maar dan in Amersfoort. Kortom: het was niet echt de bedoeling dat we die bewuste zaterdagavond een feestje zouden gaan bouwen. En toch gebeurde het. Zomaar. Spontaan. Het was wat later op de avond, de meeste mensen waren weg. De muziek ging harder. De hoeden werden van het tassenrek gehaald. De Polar Bears-vlag en de familie Vlieg zong uit volle borst 'In nije dei' van 'hun' Friese band De Kast. De rest murmelde keihard mee. De tap maakte overuren.....

Kolkende sfeer

Langzaam maar zeker kwam de geest ook in Aqua Indoor en de nieuwe Dolfijn uit de fles. Aqua Indoor zal voor altijd verbonden blijven met de eerste landstitel uit de geschiedenis van Polar Bears voor de dames in 2002. De apotheose van de playoffs-finale vond toen in Aqua Indoor plaats. Nadat Brandenburg de eerste wedstrijd in de best-of-three serie vrijdagavond in Bilthoven had gewonnen, trokken de Berinnen van coach John Scherrenburg een dag later in Ede de zaak recht. De allesbeslissende wedstrijd op zondag, andermaal in Aqua Indoor, staat bij iedereen die er bij was, voor eeuwig in het geheugen gegrift.

Stampvolle tribunes, een kolkende sfeer en een zinderende spanning, die door het scoreverloop naar een absolute climax groeide. In de laatste minuut van de tweede verlenging kreeg Polar Bears een man meer.

Cindy Castelijns schoot op de lat, maar de rebound werd door Astrid Blacquière met haar laatste krachten achter de doelvrouw van Brandenburg gefrommeld. De resterende seconden werden massaal weggeschreeuwd door het thuispubliek. Polar Bears was kampioen! Aqua Indoor trilde op haar grondvesten en het feest in De Dolfijn was meeslepend en fantastisch. Later in de maand werd het nog eens dunnetjes overgedaan tijdens het Feest der Kampioenen, waar niet alleen dames 1 maar ook alle andere kampioenteams van Polar Bears werden gehuldigd.

Een landskampioenschap is er sindsdien niet ieder jaar meer gevierd, maar de Polar Bears-sfeer en het –gevoel zijn in die gedenkwaardige mei-maand in 2002 definitief in de nieuwe thuisbasis teruggekeerd. Het lijkt symbolisch dat Aqua Indoor – na tal van financiële problemen – in 2005 weer is overgegaan in handen van de gemeente Ede en dat het bad sinds 2006 een nieuwe naam heeft gekregen..... De Peppel. Maar eigenlijk is dat een gemiste kans, omdat het nieuwe bad een eigen naam verdient. Of zoals Hans in zijn Berenvelverhaal schreef: ‘Achterom kijken mag, maar creëer geen ideaalplaatje en kijk ook vooral vooruit!’

3.28 Frans Castelijns, de vaste speaker in Aqua Indoor. (Foto: Bert Jan Meijer)

3.29 Maria van Beek ontvangt de supporters.

3.30

3.31

3.32

3.33

3.30 Supporters op de treden van de tribune.

3.31 Kampioensfeest in de 'nieuwe' Dolfin.

3.32 Een oude traditie wordt ook in het nieuwe bad voortgezet...

3.33 De synchroonzwemsters moedigen de waterpoloërs aan.

3.34 Volle bak voor de finale van de heren in 2006 (Foto: Bert Jan Meijer).

De zwemploeg is kampioen van Gelderland, 24 april 1978.

Veelzijdigheid

HOOFDSTUK

4

De glansperiode van het zwemmen

Foto vorige 2 pagina's:

Linksachter: Pieter van Kalsbeek, John Scherrenburg. Achterste rij v.l.n.r.: Connie Bouma, Kirsten Ykema, Rene de Waal, Ageeth Wesselink, Sander Heikens, Gert Jan Hoftijzer, Troy Schurer, Jan Karel Pieterse, Jacqueline Hoetmer, Ben Troost, An Frankenmolen, Joop van de Hoef. Midden: Christien Pieterse, Sandra Scherrenburg, Marguerite Hoetmer, Rene Zaaijer, Jeroen van Kalsbeek, Erwin Navest, Marjan Schra, Ewout Ykema.

Voor: Mona Dingelstad, Jeroen van Schie, Rosilda Wienholtz, Jacqueline de Waal, Martin Hellema, Katinka Ykema

(Foto: Gert Jan Koster).

Wat hebben Annemiek Schipperijn, Eric van Cadsand, Anita Plate, Ageeth Wesselink, Jeroen van Kalsbeek, Jacqueline de Waal, Lonneke Kat, Christien Pieterse, Ronnie Baars en Benno Kuipers met elkaar gemeen? En met Peter Vos, René de Waal, Rinus Verweij, Ben Troost, Rob van Veldhuizen en Gert-Jan Hoftijzer?

In de eerste plaats zijn ze allemaal lid of lid geweest van Polar Bears. En ze hebben allemaal op het erepodium bij de Nederlandse zwembkampioenschappen gestaan. Je kunt je in het jaar dat Polar Bears zestig jaar bestaat, nauwelijks voorstellen dat de vereniging ooit een zeer bloeiende zwemafdeling had. Een zwemafdeling die in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw zeer prestatiegericht bezig was en behoorlijk aan de weg timmerde. Met trainers langs de kant als Piet van Cadsand, Joop van de Hoef, Hans van Schie, René de Waal, Thil Scherrenburg en Nick Vroon.

4.1 Een grote groep talenten brak door bij de club. (Foto: Gert Jan Koster)

4.2 Jaap Sijrier, hier tijdens de massastart, was in de jaren zestig de grote roerganger van het zwemmen.

In het bos

Een verhaal over de glansperiode van de zwemafdeling van Polar Bears en de weg ernaar toe. Laten we bij het begin beginnen. De EZPC Polar Bears was de officiële naam: De Edese Zwem- en Waterpolo Club. Er werd vanaf de oprichting wel degelijk meegedaan aan zwemwedstrijden, zoals de kringkampioenschappen. En er waren clubkampioenschappen. Maar het waren waterpoloërs die ook zwommen. Er werd zelfs meegedaan aan langebaanwedstrijden. Bijvoorbeeld de vijf kilometer in het Maas-Waaskanaal bij Nijmegen in 1949 en de acht kilometer in de IJssel van Brummen naar Zutphen.

Onder leiding van Sander Kok, badmeester van het Enka-bad, werd in 1955 een gerichte zwemtraining ingesteld: elke middag om half zes. Dat wierp al snel resultaten af. In 1957 werd Wim Kok kringkampioen op de 100 meter vrije slag in 1.09,2. Hetzelfde presteerde Siem Vermeulen op de 200 meter schoolslag in 3.34,4. Waarbij wel moet worden vermeld dat hij slechts twee tegenstanders had die beiden ook nog eens werden gediskwalificeerd.

4.3

In 1959 werd Jaap Sijrier de opvolger van de overleden Sander Kok en hij nam de leiding van de zwemafdeling op zich. Er werd steeds meer aan specifieke zwemtraining gedaan en in de winter werden conditietrainingen gehouden

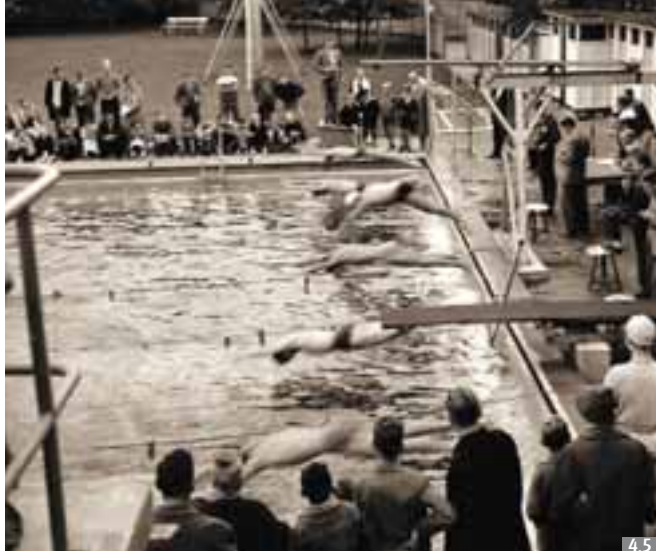

4.4

in de zaal en in het bos. De animo voor het zwemmen werd steeds groter en ook waterpoloërs moesten de pittige trainingen van Jaap Syrier minstens een of twee keer in de week ondergaan. 'Zwemmen en een goede conditie zijn de basis van het waterpolo. Dus jullie moeten ook aan de zwemtrainingen meedoen', werd door de waterpolotrainers tegen jeugdige waterpoloërs gezegd.

4.3 Sander Kok, voorovergebogen, geeft de jonge zwimmers instructies tijdens de (jaarlijkse) jeugdzweddag in het Enka-bad, 1951.

4.4 Artikel ter promotie van het zwemmen, uit de lustrumkrant 1966.

Mijlpaal

Simon van den Bent haalt herinneringen op: “Ik vond dat alleen maar baantjes zwemmen erg saai. Hoe kon iemand dat leuk vinden. Wat maakte mij dat nou uit of mijn slag goed was en of ik de 50 meter in zoveel seconden kon zwemmen. Ik wilde met de bal aan de gang, doelpunten maken, in een team spelen. Maar ja, de trainer zei dat het goed voor me was, dus deed

ik het maar. Wat heel vervelend was, was dat ik mee moest doen aan zwemwedstrijden. Ik kon goed sprinten, erg prettig bij waterpolo, dus ze vonden dat ik maar in de estafetteploeg moest bij de kringkampioenschappen. Wij op zondag naar Arnhem, wachten, wachten, uren wachten voordat mijn team eindelijk aan de beurt was. Een halve minuut zwemmen en weer wachten tot het eindelijk was afgelopen. Een hele zondag in het hete zwembad voor een halve minuut. Nee, dat was niks voor mij.”

Gelukkig dacht niet iedereen er zo over. Polar Bears kreeg steeds meer leden die zich specifiek met de zwemsport gingen bezighouden. De gerichte aanpak van Jaap Sijrier leidde al snel tot opmerkelijke resultaten. In 1965 namen voor het eerst drie leden van Polar Bears deel aan de nationale zwemkampioenschappen: Annemiek Schipperijn, Truus Jonker en Ger van de Brink. Annemiek werd in haar leeftijdsgroep (onder tien jaar) zelfs tweede en won een zilveren medaille op de 50 meter schoolslag. Een prestatie die zij een jaar later in Eindhoven verbeterde door dezelfde afstand te winnen in een tijd van 39,5 seconden. Een mijlpaal voor Polar Bears, de eerste Nederlandse kampioen zwemmen.

4.5 Zwemwedstrijd in het Enka-bad, jaren zestig.

4.6 Het juryhok tijdens de zwemwedstrijden in De Peppel, bemand door Dick en Thil Scherrenburg, de familie De Waal en de moeders van Christien Pieterse en Marjan Schra.

4.7 Trainer Piet van Cadsand met zijn pupillen Jacqueline de Waal, Christien Pieterse, Connie Bouma en Marjan Schra.

Een grote groep talenten brak door bij de club en vooral na de opening van het overdekte zwembad De Peppel in 1973 met trainer Piet van Cadsand langs de kant stapelden de goede resultaten en de kampioenschappen zich op. Er kwalificeerden zich steeds meer leden voor de nationale kampioenschappen. De namen van de medaillewinnaars zijn al genoemd, individueel of in de estafette. Een uitschieter mag niet onvermeld blijven: het estafetteteam vrije slag jongens tot en met 16 jaar werd in Amersfoort in 1977 eerste van Nederland in de tijd van 3.55,6 minuten. Gert-Jan Hoftijzer, Rinus Verweij, Ben Troost en Rob van Veldhuizen leverden dit huzarenstukje.

IJzersterk fundament

Ook als zwemteam presteerde Polar Bears sterk. In 1977 werd Polar Bears onder leiding van Joop van de Hoef na een nek-aan-nekrace met Kerkdriel kampioen van Gelderland, een titel die tot ver in de jaren tachtig in Edes bezit bleef. En de jeugdzwemploeg promoveerde voor het derde achtereenvolgende jaar en kwam uit in de eerste divisie, de top van Nederland.

4.8 Voorzitter Fried Rijsemus deelt de bloemen uit aan de zwemkampioenen van de NK o. 16 (1977). Ageeth Wesselink won de 100 m vrij, Gert-Jan Hoftijzer, Rinus Verweij (beiden staand), Ben Troost en Rob van Veldhuizen (zittend) waren de besten op de 4 x 100 m vrij. Links René de Waal sr.

4.9 Edese zwemtalenten tijdens het NK in 1971. Eric van Cadsand, Rob Sierveld en Steinie Hulshof.

4.10 Huldiging na het NK 1978. Fried Rijsemus, Lonke Kat, Jeroen van Kalsbeek, Erwin Navest, Jacqueline de Waal en Eric van Cadsand.

Betekenden de ijzersterke en succesvolle prestaties dat er een scheuring was tussen de zwemafdeling en de waterpoloafdeling. Nee, integendeel. Heel wat zwemmers en zwemsters werden ook actief als waterpoloërs. Van de eerder genoemde leden stootten onder anderen Ageeth Wesselink, Eric van Cadsand, Ben Troost en Rob van Veldhuizen zelfs door tot de hoofdmacht van Polar Bears. Kortom, er was een ideale combinatie ontstaan.

Redenen genoeg om aan te nemen dat de zwemafdeling van Polar Bears op een ijzersterk fundament stond. Niets is minder waar. Ondanks de inspanningen van velen brokkelde de zwemafdeling in de jaren negentig steeds verder af. Na een mislukte fusiepoging met De Vrije Slag uit Bennekom, waardoor veel leden van Polar Bears overstapten naar de club uit Bennekom, probeerde een aantal enthousiastelingen, onder wie Ger van de Brink en Astrid Blacquièr, de zwemafdeling nog overeind te houden. Het was vergeefse moeite. In juni 2000 werd de knoop doorgemaakt: de eens zo gevierde en succesvolle zwemafdeling werd opgeheven.

Klucht van de koe

Polar Bears heeft ook jaren een triatlonafdeling gehad. De club organiseerde in de jaren tachtig elk jaar een minitriatlon. In 1987, bij de vijfde editie, ligt Marcel Molendijk, afkomstig van Polar Bears, na één onderdeel op kop. Tijdens het fietsen stuit hij in De Kraats op een groep koeien die de weg verspert.

Marcel wil de kudde passeren, maar moet uitwijken voor een fietser die van de andere kant komt. Juist op dat moment zet een koe zich in beweging en smakt Marcel tegen het asfalt. Het achterwiel van zijn rijwiel is verwrongen en de licht gekwetste triatleet verliest zijn voorsprong van zeven minuten.

Cres

Eind jaren zestig werd het recreatief zwemmen door de KNZB sterk gepromoot. Naast het wedstrijdzwemmen was er bij de bond ook de Commissie Recreatief en Elementair Zwemmen, kortweg Cres. Ook bij Polar Bears werd rond die tijd een Cres-afdeling in het leven geroepen. De afdeling bestaat nog steeds (heet tegenwoordig Fit & Fun), en de leden trekken onder leiding van Maria en John van Beek en Lia Vermeer nog iedere dinsdagavond hun baantjes.

Gehandicaptenzwemmen

Ook het gehandicaptenzwemmen is een tijdje een onderdeel van Polar Bears geweest. Ellen Cavaljé, die op de foto Jean Westland en Arjan Verwaal instrueert, startte dit onderdeel halverwege de jaren tachtig op, nadat ze zelf een tijdje in een rolstoel had gezeten. “Ik kon nergens meer aan sport doen”, herinnert ze. “En er was behoefte om in de Gemeente Ede iets voor gehandicapten te doen. Ik heb eerst zwemles gegeven aan gehandicapte kinderen. Dat is uitgegroeid naar wedstrijdzwemmen voor gehandicapte kinderen. Dat bleef echter maar bij drie zwemmers, die één baan in het zwembad bezet hielden. Omdat er toch al een gebrek aan zwemwater was, zijn we er op een gegeven moment mee opgehouden.” De in Ede studerende Jean Westland was het meest succesvol. In 1988 deed ze nog mee aan de Paralympics in Seoul.

Een lange adem

4.11

4.13

Het synchroonzwemmen blijkt een sport voor mensen met een lange adem. Al in 1951 doet Jopie Joosten in het verenigingsorgaan van Polar Bears een oproep aan haar vrouwelijke clubgenoten om te gaan “figuurzwemmen”. Het zal tot midden jaren tachtig duren voor er bij Polar Bears echt werk van wordt gemaakt.

De enige keren dat het Edese publiek zich in de beginjaren kan vergapen aan acrobatiek in het water, is als the Bathing Beauties weer op bezoek komen. Deze dames, afkomstig van De Meeuwen uit Amsterdam, waren tijdens de zogenoemde zwembadfeesten die Polar Bears in de jaren vijftig organiseerde in het Enka-bad, graag geziene gasten.

Kunstzwemmen

Pas dertig jaar later krijgt ook Polar Bears een eigen afdeling kunstzwemmen, zoals de sport dan nog wordt genoemd. Sylvia Klein-Zaaltink volgt in het najaar van 1985 een cursus tot kunstzwemtrainster. Met behulp van Monique van Brakel (die in Veenendaal al een eigen club oprichtte) begeleidt Sylvia vervolgens veertien meisjes naar het eerste kunstzwemcertificaat, het F-diploma. De meisjes komen uit in de districtscompetitie van Gelderland/Overijssel.

4.12

4.11 In de zomer van 1988 werden de EJK synchroonzwemmen in De Peppel gehouden.

4.12 Spanning bij de trainsters in 1991. Teuni Hazeleger, Cory Heerdink, Marja Hoozeboom en Jessica Laumen.

4.13 De lift tijdens het NK 2006.

In 1988 krijgt de KNZB de Europese Jeugdkampioenschappen Waterpolo, Zwemmen, Kunstzwemmen en Schoonspringen toegewezen. De bond besteedt het evenement uit aan de regio Ede-Veenendaal-Amersfoort. De Peppel is het decor van het kunstzwemmen. Voor de kunstzwemafdeling van Polar Bears, die dan bestaat uit 34 meisjes in de leeftijd van zes tot dertien jaar, een enorme stimulans.

Het jaar daarop is Polar Bears voor het eerst vertegenwoordigd tijdens de Nederlandse Jeugdkampioenschappen. Sabrina Manuputty en Marloes Heerdink (beiden elf jaar) worden van de 66 deelnemers respectievelijk 39ste en 36ste. Marloes wordt later nog geselecteerd voor de nationale A-ploeg, waar ze vijf jaar lang deel van uitmaakt. In die tijd doet ze mee aan interlandwedstrijden in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk.

In 1995 bestaat de afdeling tien jaar. Met 71 leden is het de grootste synchroonzwemgroep van Gelderland. Polar

Bears komt uit in de landelijke competitie. Jaarlijks dringen enkele Edese zwemsters door tot de eindrondes van de NJK. Teuni Hazeleger, sinds vijf jaar hoofdtrainster, krijgt voor haar motiverende inzet de Zilveren Speld. Ze kwam in 1987 bij de club als trainster, omdat haar dochters de sport beoefenden. Toen die stopten, ging Teuni door. "Het is een stuk van mijn leven", verklaarde ze. "Ik doe het nog steeds met heel veel plezier en hoop er nog jaren mee door te gaan."

4.14 Eén van de eerste synchroonzwemploegen van Polar Bears, onder leiding van Jantine Streekstra (linksvoor), mevrouw Vogelpoel (rechts), Sylvia Klein-Zaaltink (linksachter). (Foto: Gert Jan Koster)

Dat deed ze tot januari 2001. Toen stopte ze ermee. Maar vier jaar later hapte ze opnieuw toe, toen er een beroep op haar werd gedaan om jurylid en trainerscoördinator te worden. “Ik voelde me er nog steeds bij betrokken. Ik had het gevoel dat ik te lang van het nest was weggeweest.”

Teunie benaderde enkele andere oudzwemsters, om er samen de schouders onder te zetten, zoals Leontien Stevens en Dela Ploeger. De laatste traint nu de junioren. “Sinds september ben ik trainster en kom ik ook weer dezelfde mensen tegen met wie ik zes jaar geleden zelf ook heb gezwommen. Dat is hartstikke leuk.”

In januari 2006 is Polar Bears vertegenwoordigd op de Nederlandse kampioenschappen. Kitty Kokkeler, Janneke van Maarschalkerweerd, Rianne Klomp en Mariska de Mol doen in het Sloterparkbad in Amsterdam een groepsnummer. Het viertal wordt dertiende en mist net de finale, waar twaalf groepen in uitkomen. Mariska de Mol haalt de finale solo wel, waarin ze als twaalfde eindigt.

4.16

4.17

4.15

4.18

4.15 Kitty Kokkeler en Janneke van Maarschalkerweerd, tijdens de NK in Amsterdam.

4.16 Teunie Hazeleger brengt het kapje aan bij Janneke van Maarschalkerweerd.

4.17 Trainerstrio anno 2006: Teuni Hazeleger, Leontien Stevens en Dela Ploeger.

4.18 De vier Polar Bears-troeven tijdens het NK 2006 in Amsterdam. Van links: Kitty Kokkeler, Janneke van Maarschalkerweerd, Rianne Klomp en Mariska de Mol.

Bij Polar Bears in balans

Als voormalig turnmeisje uit Alphen aan den Rijn verhuisde Mariska de Mol op jonge leeftijd naar Wageningen om te synchron zwemmen bij Polar Bears. Het magnesium, balken en ringen tegenover water, muziek en gezelligheid. Een makkelijke keuze voor de 24-jarige Mariska, die nu in twee afdelingen van Polar Bears actief is. Want naast haar synchronkunsten is ze ook de fysiotherapeute van Heren 1.

Mariska de Mol begon op 11-jarige leeftijd met synchron zwemmen. “Ik voelde me gewoon veilig in het water”, vertelt ze. “In het water kon je niets gebeuren”. Door over de schouders te kijken bij vriendinnen die aan synchron zwemmen deden, werd ze gelokt door Polar Bears. Trainster Teuni Hazeleger bood haar de basis van haar loopbaan aan. Maar aan de basis alleen had Mariska niet genoeg. Ze wilde meer, veel meer. Zo ook trainingsgelegenheden, die in de Peppel nauwelijks tot uiting kwamen. “Ja, we hadden altijd die kleine hoekjes in het bad of de stukjes waar je niet echt kon trainen. De waterpoloërs waren tegelijkertijd aan het trainen en je had ook de wedstrijdswimmers nog”. En dat leidde na drie jaar trainen en een sticker met ‘talent’ op haar badpak tot een overstap naar de topclub Cadans in Beuningen. “Alle goede trainers waren daar en ik wist dat ik daar moest zijn, wilde ik de nationale ploeg halen”.

Talent van het jaar

Op de nationale jeugdkampioenschappen (NJK) werd ze veelbelovend achtste. Mede daardoor werd ze uitgeroepen tot ‘talent van het jaar’. Daarna kwamen de echte successen. Ze werd geselecteerd voor de Nederlandse ploeg. Samen met een vriendin werd ze onder andere Nederlands kampioen met het duet, vierde in de categorie solo en mocht ze uiteindelijk naar het Europees jeugdkampioenschap.

Op 16-jarige leeftijd had Mariska de top bereikt. Ze trainde hard en hield zich aan strikte regels. “Als je met de ploeg uit eten ging moest je echt geen wijntje bestellen. Dan werd je zo de ploeg uit gezet!”. Maar een jaar later moest ze helaas toegeven aan een liesbreuk, waar ze eigenlijk nooit mee had mogen trainen. Ook werd ze gevelld door de ziekte van Pfeiffer.

4.19 Uitvoering 1994. Boven: Sabrina Anneveld, Manuela de Zeeuw, Vera Laumen, Elsbeth van der Wal, Mariska de Mol, Suzan Oskam. Onder: Carla Oskam, Monica de Zeeuw, Dela Ploeger.

4.20 Mariska de Mol werd als solozwemster twaalfde op het NK.

4.21

Het bleek geen goed jaar voor de topzwemster. Ze verruilde Cadans voor AZC. Toch zag Mariska er niet veel meer in en dwongen haar blessures haar de sport te relativeren. Zonder pardon stopte ze met synchroonzwemmen om haar lichaam weer een kans te geven. Dat bleek een keerpunt in haar sportcarrière, maar ook een definitieve keuze voor een vervolg van haar studie fysiotherapie, die ze volgde in Utrecht. In 2003 studeerde ze af en kwam ze te werken bij Nicole van Bergen, die ook fysiotherapeute is bij de dames van Polar Bears.

Zelf zwemmen

Vanaf dat moment ging het balletje rollen. Mariska werd benaderd door Teuni Hazeleger om weer terug te keren naar het vertrouwde Polar Bears om het team te versterken. “Het blijft natuurlijk wel erg lastig”, erkent Mariska, om als kleinste afdeling toch ook echt mee te doen binnen de gehele club. Maar dat wil nog niet zeggen dat er geen successen zijn geboekt.”

Samen met talenten als Janneke van Maarschalkerweerd en Kitty Kokkeler en een nieuwe toptrainster Leontien Stevens motiveerde ze de rest van de afdeling en proberen ze een prestigieuze afdeling te worden. Maar ze miste het zelf actief synchroonzwemmen zo erg dat ze ervan ging dromen.

4.22

Mariska kwam terug, met de intentie om weer op het NK te schitteren. En dat deed ze, met in januari een twaalfde plek in haar solo.

Ondertussen vertrok Dick Wouters als fysiotherapeut van heren 1 en werd er gezocht naar een opvolger. Nicole van Bergen wist nog een geschikte kandidaat om de vacature te vervullen en liet Mariska een keer op gesprek komen. Al gauw werd ze voorgesteld aan de selectie. Ze was geen onbekende bij sommige Beren, want ze trainde op jonge leeftijd in de zomer al vaak met spelers als Marco Scheffer en Jeroen Cavaljé, om zo de conditie in vorm te houden. “Ja, lachen! Dat was ontzettend leuk! Het was natuurlijk wel even wennen. Maar gelukkig voelde ik me er al snel op mijn gemak en ze zijn hartstikke lief!”

Overeenkomsten

De combinatie van fysiotherapie en synchroonzwemmen is erg goed te doen. Zelf voelt ze zich na lang twijfelen toch echt een synchroonzwemster, maar wel eentje die erg betrokken is bij het waterpolo. Ondanks de verschillen ziet ze ook veel overeenkomsten: “Als het om presteren gaat, moet je je goed voelen. Dat kan alleen wanneer je mentaal goed in elkaar zit, zowel bij jezelf als bij het team. Als dat goed is, dan is je gezondheid ook goed en de wil om te presteren. Die balans is bij Polar Bears zeer goed aanwezig.”

4.21 Mariska bereidt zich voor op haar uitvoering op het NK 2006. Een flinke klodder gelatine in het haar.

4.22 Voor het NK: nog even ‘droogtrainen’ op de hotelkamer.

De aspiranten van Polar Bears werden in het seizoen 2004-2005 kampioen van Nederland. Erica Terpstra, voorzitter van NOC*NSF, reikt samen met Hans Frankenmolen de prijzen uit.

Talent

HOOFDSTUK

5

45 jaar bezig met de jeugd

5.1

Wijs Wim Kok een in Ede getogen waterpoloër aan, en hij vertelt je van welke jaargang de speler is. De inwoner van Veenendaal houdt zich al bijna 45 jaar bezig met de jeugd van Polar Bears. Tegenwoordig iets meer op de achtergrond dan in de beginjaren, maar nog altijd is hij iedere zaterdagochtend aan de badrand te vinden.

Wim Kok (65) is een man van getallen. In zijn computer heeft hij de gegevens van meer dan duizend waterpolospelers die in de loop der jaren voor Polar Bears zijn uitgekomen. Niet alleen in de A-selecties, maar ook in de lagere teams. Je kunt zo de carrière van de individuele spelers volgen vanaf de pupillen tot aan de veteranen. “Ik moest ooit oefenen met Lotus, de voorloper van Excel. Toen heb ik het allemaal ingevoerd”, vertelt Wim.

Ook het jeugdwaterpolo benadert hij getalsmatig: begin met een grote groep. Als je die goed begeleidt en de juiste training geeft, komen de talenten naar verloop van tijd vanzelf bovendrijven. Maar daarmee ben je er niet.

5.2

5.1 Wim Kok speelde achttien jaar in het eerste van Polar Bears. Hij is daarmee recordhouder. (Foto: Stornebrink)

5.2 Zoals de meesten Wim Kok tegenwoordig kennen: docerend, met het beroemde magneetbord bij de voorronde van de Nederlandse aspirantenkampioenschappen 1996. Rechts Wim de Weerd.

Het is een proces dat je ieder jaar opnieuw moet herhalen. “Ik heb het altijd verschrikkelijk leuk werk gevonden”, zegt hij. “Als je in de wedstrijd die dingen terugziet die je door de week hebt getraind, dan geeft mij dat de meeste voldoening. Maar begrijp me niet verkeerd: het gaat me niet alleen om de talenten. Spelers die de top niet halen moet je ook zien te behouden. Ze kunnen zich op talloze andere manieren nuttig maken voor de club. Dat wordt nog wel eens vergeten.”

Militaire dienst

Bij Polar Bears startte Sander Kok, de vader van Wim, in 1955 met een gestructureerde aanpak van het jeugdwaterpolo. Zijn eerste jongensteam bestond uit spelers als Evert van de Dikkenberg en Jan Iedema. “Vroeger was dat aspirantenpolo niet zo gestructureerd als nu”, legt Wim Kok uit. “Teams kregen er elk jaar één of twee spelers bij. Die mochten met het eerste meedoen en als er een oudere wegging, dan bleven ze erbij. Mijn vader bracht er als eerste structuur in. Hij is met jaargangen gaan werken.”

5.3

Sander Kok kon de vruchten van zijn werk niet plukken. Eind 1958 werd hij ziek en in februari van het volgende jaar overleed hij. Wim, die later een opleiding aan de CIOS volgde, werd bestempeld als de man om de jeugdploeg van Polar Bears te gaan coachen. Na zijn diensttijd nam Wim die klus op zich. Hij boekte meteen succes. “Met jongens als Ad van den Bent, Ton Pannekoek en Bert Kreek haalden we het Nederlands aspirantenkampioenschap. Dat waren de eerste talenten die ik heb opgeleid. Een paar jaar daarna, met Mart Bras en Mart van Droffelaar, werden we tweede van Nederland.”

Herhaling geschiedenis

Naast talentenopleider was Wim ook nog gewoon speler. Van 1956 tot 1974 speelde hij in het eerste van Polar Bears, waarvan de laatste zestien jaar als aanvoerder. Daarmee is hij recordhouder. Toen er in 1971 in Ede de eerste stenen werden gelegd van De Peppel, werd Wim overgehaald om daar bedrijfsleider te worden, een functie die hij op dat moment vervulde in zwembad De Vallei in Veenendaal. Wim hapte toe en daarmee herhaalde de geschiedenis zich: in 1949 werd Sander Kok de baas van het Enkabad in Ede, nadat hij daarvoor het Veenendaalse Bergbad had geleid.

De opening van De Peppel was van directe invloed op het ledental van de club. In de tijden van het Enkabad kwamen er in warme zomers veel kinderen naar het zwembad. Een aantal bleef daarvan ‘hangen’ en ging waterpoloën of zwemmen.

Was er een slechte zomer, dan was er ook minder interesse voor Polar Bears. “Je kunt de weersvoorspellingen ernaast leggen”, weet Kok. “Zo heb je de lichting van Mart Bras, van het geboortjaar 48/49. Daarna kwam de lichting van Hans Frankenmolen, geboren in 1954, Eric van Cadsand: 1958. Zo kun je verder gaan. Als er in de zomer niemand kwam zwemmen, dan was er ook geen aanwas.”

Achteloos komen er illustere namen voorbij. Namen uit een roemrucht berenverleden. Wim Kok heeft ze allemaal de eerste beginselen van het polo bijgebracht. Halverwege de jaren zeventig heeft hij ook een paar jaar het eerste zevental getraind, maar daarna keerde hij terug als jeugdtrainer. De behoefte om bij een andere vereniging als hoofdtrainer aan de slag te gaan had hij niet. “Een hoofdtrainer is een passant”, legt hij uit. “En als ik geen trainer meer zou zijn, dan zou ik mijn club kwijt zijn.”

5.4

5.5

5.6

- 5.4 Een 13-jarige Rob van de Blaak.
- 5.5 Jan Wijsouw, jarenlang de trouwe kampvader tijdens de Nederlandse aspirantenkampioenschappen. Hier krijgt hij van voorzitter Pieter van Kalsbeek de zilveren Polar Bears-speld.
- 5.6 Astrid Blacquièrre brengt de pupil van de week de techniek van het inzwaaien bij.

Talent in ontwikkeling

5.7

5.8

5.9

5.7 Michiel de Jong coacht de heren jeugd tijdens een wedstrijd in Zaandam.

Afgelopen seizoen werd de inwoner van Diemen kampioen als coach van heren 2.

5.8 De hedendaagse jeugd wordt het spelletje door Michel van Bavel uitgelegd. De oude garde houdt het op de achtergrond nauwlettend in de gaten.

5.9 Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Anno 2006 staat Hans Frankenmolen weer op de kant als trainer van de meisjes aspiranten.

De trainers in een nieuw pak gestoken, 26 november 1982.

Achter: Gerrit Posthuma, Hans Frankenmolen, Han Butz, Harry Palm, Louk Bressers, Elly van Briemen, Cor van der Mark, mw. Hadida, Bertus Vink, Joop Havekamp, Tilly Scherrenburg. Voor: Jaap van Walbergen, Evert van de Dikkenberg, Wim van Briemen, Wim de Weerd, Rene de Waal, Jan Goedel (Foto: Gert Jan Koster).

Aspiranten A, 1977, met op de duikplank van links: Johan van de Top, Ben Troost, Rob van Veldhuisen, Gerhard Jansen, Han Butz, Rinus Verweij, Wim de Weerd, Geert Jan Jansonius, Rene Kamminga. (Foto: Gert Jan Koster)

Aspiranten A in 1983, vierde van Nederland. Achter: Bert de Weerd, Raymond de Nijs, Arnold Posthuma, Han Butz (coach), Joop Niese. Voor: Marius Ruwaard, Marcel Wolfs, Ron Meijer, Richard Schoonderwoert, Martijn van Randwijk. Op voorgrond: Roel Bressers.

Aspiranten A in 1990, tweede van Nederland. Staand: coach Michiel de Jong, Mario de Zeeuw, Frank Streefkerk, Alexander Bolluyt, Evert Vlastuin, Remco Ruchtie, David van Severter, Hendrik Jan Versteeg.

Zittend: onbekend, onbekend, Jeroen de Zeeuw, Hans Aartsen.

Aspiranten A in 1996: Coach Wim de Weerd, Jasper Weerkamp, Jeroen Cavaljé, Dennis Jansen, Kristian de Bruijn, Flip Simons, Wim Kok (trainer), Hans van Schie (polo-secretaris). Voor: Onbekend, Niels Busser, Jerry van Gestel, Jeroen van den Ende, Oscar Smeets, Remco Buurma, Remco Goossen, Martin Diepstraten.

Meisjes aspiranten 1999/2000.

Staand achter: Ellen Cavaljé (trainster), Hannah Weerkamp, Linde Essenburg, Bianca Spelt, Lisan Simons, Sandra Scherrenburg (trainster). Staand voor: Jacqueline Hoetmer (trainster), Paulien Bouw, Renee Starmans, Karyn Donatz, Sylvana van der Mey, Zittend: Sanne Lammers, Daniëlle Brouwer, Marit Schmidt. Liggend: Lara van Kouterik.

Grondlegger van de weg omhoog

5.10

Hoeveel talenten hebben zich bij Polar Bears niet kunnen ontwikkelen onder de hoede van de inmiddels 84-jarige Maarten van den Bent? Twintig? Veertig? Misschien wel honderd? Exacte aantallen zijn niet te achterhalen, maar feit is dat vele Beren de fijne kneepjes van het ‘vak’ hebben geleerd van Maarten, die in de jaren vijftig samen met Sander Kok en Henk van Leersum het technisch driemanschap van Polar Bears vormde.

Zowel Maarten (vice-voorzitter) als Sander (technische commissie) zaten tevens in het bestuur van de club. Maarten speelde in die periode (1950-1957) zelf ook nog gewoon mee in het eerste team en daarnaast ‘runde’ hij – na het vertrek van de legendarische Jan de Vries – enige tijd het Berenvelletje. En dat allemaal naast een druk bestaan als kleine zelfstandige. Aan de Dorpsstraat in Bennekom combineerde Maarten het nuttige met het aangename, want de ruimte boven zijn boekwinkel deed in de jaren zestig tevens dienst als een veredeld clublokaal voor heren 1.

Homogeen team

Toen in 1959 Sander Kok op veel te jonge leeftijd (41 jaar) overleed, nam de toch al druk bezette Maarten de algehele leiding, de training en de coaching van het waterpologedeelte van Polar Bears over. Hij bouwde voort op de weg die Sander Kok had ingezet en begon met jonge spelers als Jan Iedema, Bart Methorst, Wim Kok, Focko Rommerts, Siem Vermeulen, Evert van den Dikkenberg, Carel van Velsen, Ruud van der Veer en Eep Lagerweij aan een tweede fase in de waterpologeschiedenis van Polar Bears. Een groot deel van dit team promoveerde uiteindelijk in 1969 naar de hoogste poloklasse van Nederland. Zelf was hij vanwege een ziekte in 1967 noodgedwongen opgevolgd door speler-trainer Ruud van der Veer, maar ook Maarten kreeg bij de promotie (terecht) de nodige lof toegezwaaid. Voorzitter Fried Rijsemus liet in de regionale pers onder meer het volgende optekenen: “Mentaal is het zevental zeer goed en Ruud van der Veer heeft er een homogeen team van gemaakt. Hierbij wil ik Maarten van den Bent niet vergeten te noemen die met zoveel enthousiasme in vele jaren de grondslag voor dit team heeft gelegd.”

Het terugtreden van Maarten ten spijt, bleef de naam Van den Bent ook in de jaren zeventig onlosmakelijk met Polar Bears verbonden. Zijn zoons Ad en Simon, die reeds onder hun vader hun debuut hadden gemaakt, speelden nog jarenlang in het eerste team en traden later ook een korte periode als coach in de voetsporen van Maarten. Uniek was de situatie rond 1980. Ad, in 1978 afgezwaaid als speler, zwaaide toen de scepter bij heren 1, Simon (gestopt in 1976) was coach van heren 3 en Maarten hield zich als coach van heren 2 in de reserve-hoofdklasse weer net als vroeger bezig met het klaarstomen van talenten voor het hoogste niveau.

5.11

5.13

5.14

team over de vloer. Het gespreksonderwerp onder het genot van een bakje koffie of biertje? Waterpolo natuurlijk! Of anders ging het wel over Polar Bears, voor Maarten de belangrijkste bijzaak van het leven. Er zullen dan ook maar weinig mensen zo intens hebben genoten van het eerste kampioenschap van Nederland in 1990 als Maarten van den Bent. Als het even kon was hij bij elke thuiswedstrijd in De Peppel van de partij. Met zijn uiterlijke kenmerken – diepliggende, doordringende ogen en karakteristieke baard – hield hij menig jong Polar Bears-lid onbedoeld op afstand. Maar degenen die de moeite namen na afloop van een wedstrijd in De Dolfijn een praatje met hem te maken, ontdekten zijn warme persoonlijkheid en liefde voor de sport. Maar vooral de liefde voor Polar Bears en de continue ontwikkeling van haar talenten.

77

Doordringende ogen

Eind jaren tachtig – toen Polar Bears 1 onder leiding van Hans Frankenmolen aan de opmars naar de top van Nederland begon – kreeg ook Ad van den Bent (inmiddels teammanager) in de van zijn vader overgenomen boekhandel aan de Dorpsstraat zeer regelmatig spelers van het eerste

5.11 Heren 1 viert oud en nieuw boven boekhandel Van den Bent in Bennekom.

Van links: Geusje van de Bent, Jan Iedema, Focko Rommerts, Maarten van den Bent, Evert van de Dikkenberg, Cees Veenendaal, Siem Vermeulen.

5.12 Uit de knipselkrant van 1990.

5.13 Toernooi ter gelegenheid van het eerste lustrum, in het Enka-bad 1951. Van links: Maarten van den Bent, Jan Memelink, Andre de Bruin, Sander Kok, Bob Bleijenbergh, Piet van de Spoel, Herman Bouwer.

5.14 Polar Bears tijdens een toernooi in Enschede, september 1962. Met witte colbert trainer Maarten van den Bent.

De houdbaarheid van een trainer

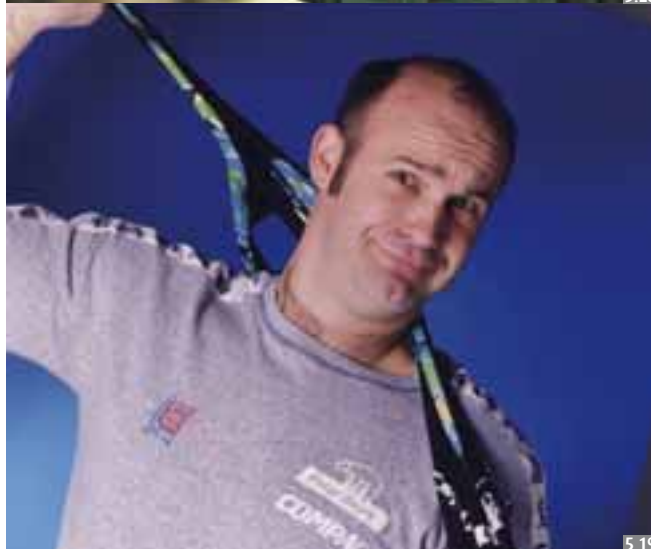

Militaire sportinstructeurs brachten in de eerste paar jaar de leden van wat toen nog The Polar Bear heette, de eerste beginselen van het waterpolo bij. In 1949 werd Sander Kok de badmeester van het Enka-bad en kreeg Polar Bears er een uitmuntende polotrainer en –speler bij. Kok heeft een groot stempel gedrukt op de ontwikkeling van het waterpolo binnen Polar Bears. Hij was tien jaar trainer van de Edese waterpoloërs.

Maarten van den Bent nam het roer in 1959 van hem over en was met onderbrekingen eveneens zo'n tien jaar lang de verantwoordelijke man. Zo'n periode is in de moderne teamsport ondenkbaar. Er zijn theorieën over hoe lang je als trainer maximaal een team kunt leiden, zonder dat de sleet erin komt. Zo zou de chemie tussen een team en zijn coach na ongeveer drie jaar zijn uitgewerkt. De hoofdmachten van Polar Bears onderschrijven dit. Sinds Bart Bongers, die in 1987 na vier jaar afscheid nam van de mannen, is er geen enkele trainer meer geweest die het langer dan drie jaar bij de hoofdmacht van Polar Bears volhield. John Scherrenburg leidde zes jaar achtereenvolgend een eerste team, maar verdeelde dit netjes over dames 1 en heren 1.

5.18

5.19

5.16

5.17

5.20

- 5.16 Maarten van den Bent.
- 5.17 Nico Landeweerd
- 5.18 Hans Nieuwenburg
- 5.19 Ritske van Wijk
- 5.20 Nick Vroon.

Het werd te zwaar, de trainer was te licht, het klikte niet meer, het klikte te goed, er kwam gezinsuitbreiding, te druk met het werk; talloze redenen werden aangehaald om uit elkaar te gaan. Het leverde door de jaren heen een bonte stoet van oefenmeesters op. Opvallend is dat de dames heel wat meer trainers hebben versleten dan de heren. Sinds 1980 zwaaiden negentien personen de scepter over het eerste vrouwenteam, dat is gemiddeld één jaar en vier maanden per persoon. Bij de mannen stonden de afgelopen 26 jaar elf coaches aan het roer. Dat is gemiddeld per persoon precies een jaar langer dan bij de vrouwen. Het afgelopen jaar werd dit moyenne weer naar beneden bijgesteld, want zowel Ritske van Wijk (mannen) als Piet Teijken (vrouwen) werden na één seizoen bedankt voor bewezen diensten.

Trainers/coaches Polar Bears

jaar	mannen	vrouwen
2005/06	Ritske van Wijk	Piet Teijken
2004/05	John Scherrenburg	Hans van Zeeland/Bas de Jong
2003/04	John Scherrenburg	Hans Nieuwenburg
2002/03	John Scherrenburg	Hans Nieuwenburg
2001/02	Goran Ivanovski	John Scherrenburg
2000/01	Hans van Zeeland	John Scherrenburg
1999/00	Hans van Zeeland	John Scherrenburg
1998/99	Hans van Zeeland	Wil Zitterstijn
1997/98	Nick Vroon	Evert Baatje
1996/97	Nick Vroon	Hans van 't Hul/Henk de Jager
1995/96	Goran Ivanovski	Ritske van Wijk
1994/95	Goran Ivanovski	Ritske van Wijk
1993/94	John Uittenhout	Alex van der Dussen
1992/93	Nico Landeweerd	Eric de Graaf/John Uittenhout
1991/92	Nico Landeweerd	Eric de Graaf
1990/91	Nico Landeweerd	Tjeerd Talsma/Hans Frankenmolen/Eric de Graaf
1989/90	Hans Frankenmolen	Cees Oosterheerdt/Tjeerd Talsma
1988/89	Hans Frankenmolen	Ries van Baal
1987/88	Hans Frankenmolen	Ries van Baal
1986/87	Bart Bongers	Hans Frankenmolen
1985/86	Bart Bongers	Cees Oosterheerdt
1984/85	Bart Bongers	Cees Oosterheerdt
1983/84	Bart Bongers	Jaap van Walbergen
1982/83	Evert van de Dikkenberg	Jaap van Walbergen
1981/82	Evert van de Dikkenberg	Wim van Briemen
1980/81	Ad van den Bent	Wim van Briemen **
1979/80	Ad van den Bent	
1978/79	Ad van den Bent *	
1977/78	Wim Kok/HenkDirkse/Maarten van den Bent	
1976/77	Wim Kok	
1975/76	Wim Kok	
1974/75	Wim Kok	
1973/74	Maarten van den Bent	
1972/73	Ruud van der Veer	
1971/72	Hans van der Horst	
1970/71	Hans van der Horst	
1969/70	Ruud van der Veer	
1968/69	Ruud van der Veer	
1967/68	Ruud van der Veer	
1966/67	Maarten van den Bent/Hans van der Horst	
1965/66	Maarten van den Bent	
1964/65	Maarten van den Bent	
1963/64	Maarten van den Bent	
1962/63	Maarten van den Bent	
1961/62	Maarten van den Bent	
1960/61	Maarten van den Bent/Henk Handgraaf	
1959/60	Maarten van den Bent	
1958/59	Sander Kok/Maarten van den Bent	
1957/58	Sander Kok	
1956/57	Sander Kok	
1955/56	Sander Kok	
1954/55	Sander Kok	
1953/54	Sander Kok	
1952/53	Sander Kok	
1951/52	Sander Kok	
1950/51	Sander Kok	
1949/50	Sander Kok	

* Ad van den Bent was alleen coach, Mart Bras was in die tijd trainer.

** Vrouwen sinds 1980, toen de ploeg voor het eerst in de bondscompetitie uitkwam.

Han Butz drinkt de champagne uit de kampioensbokaal,
nadat de eerste landstitel in de wacht is gesleept, op 13 mei 1990.
(Foto: Gert Jan Koster)

Succes

HOOFDSTUK

6

Prestatiecurve

0 Betekent bekerwinst.

- Hoofdklasse bij de mannen jarenlang 'Ereklasse' genoemd. Van 1983-88 bestaande uit acht teams. Bij de vrouwen in 1987 en '88 bestaande uit acht teams.

- T/m 1973 was er sprake van een zomercompetitie. Sinds 1973/74 is er spraken van seizoenen.

- Er zijn meerdere tweede klassen. Promotie hangt af van het resultaat tegen de nummer 1 van de andere tweede klasse.

- In het geval van uitschakeling in de playoffs is de stand gebaseerd op achtereenvolgens de ronde van uitschakeling/de stand in de reguliere competitie.

- Mannen winnen in 2003/04 en 2005/06 de supercup

Moeizaam promoveren

Bij successen denken veel mensen al gauw aan landstitels en bekercups. Maar voor het zover is, moet een opkomende ploeg zich eerst door de lagere regionen heenworstelen. En dat kan jaren duren. Al dan niet door eigen schuld, hebben de mannen van Polar Bears altijd de nodige moeite gehad om een stapje hoger op de ladder te komen.

Het begint allemaal nog gunstig: in 1949 wordt Polar Bears kampioen van de derde klasse H en wordt door de KNZB 'bij keuze' in de bondscompetitie geplaatst. In de jaren daarna zal blijken dat de beren het lot vaker nodig hebben, want promoveren op eigen kracht gaat meestal fout. Voor het eerst in 1955, als Polar Bears in het Enka-bad de promotiewedstrijd voor de eerste klas met 4-3 verliest van HZC Hengelo.

In de tweede helft van de jaren vijftig voert trainer Sander Kok een drastische verjonging door. Spelers als Wim Kok en Siem Vermeulen zijn zestien als ze voor het eerst de basis van heren 1 vormen, Ruud van der Veer en Jan Iedema zijn

pas vijftien. Carel van Velsen is zeventien. Desondanks wordt het superjonge team in 1958 afdelingskampioen van de tweede klas. De beslissende wedstrijd is tegen NZC in Nijmegen. Er is zoveel belangstelling dat de supporters met een bus naar het Goffertbad moesten worden vervoerd.

Polar Bears wint met 6-2, maar komt een jaar later opnieuw uit in de tweede klasse, omdat De Walvisch uit Groningen zich in de promotiewedstrijden de meerdere toont. Het seizoen later komt de felbegeerde promotie er weer niet, omdat de bondscompetitie wordt gereorganiseerd. In 1960 krijgt het derde afdelingskampioenschap op rij eindelijk zijn bekroning. In Woerden wordt HVGB uit Haarlem na verlenging met 3-1 verslagen en schaart het groenwitte gezelschap zich onder de beste achttien clubs van Nederland.

6.1 Supporters roepen de Edenaren op om naar het zwembad te gaan. Op de foto uit 1963 onder meer Roel van Laar, Piet Schoeman, Mart Bras, Ton Pannenkoek, Ad van den Bent, Lex den Oolder en Ton van de Weerd.

Noodcompetitie

6.2

De vreugde van de promotie is van korte duur. In 1961 degradeert de ploeg meteen weer naar de tweede klasse. Het jaar daarop wordt Polar Bears al voor het eind van de zomercompetitie ongeslagen kampioen, maar vanwege het slechte weer bestempelt de KNZB de competitie van

1962 tot noodcompetitie, waarin geen promotie en degradatie plaatsvinden.

In 1963 draait Polar Bears een wisselvallig seizoen. Goede wedstrijden worden afgewisseld met slechte. De promotiewedstrijd tegen HPC uit Heemstede in augustus valt in de laatste categorie. De ploeg van Maarten van den Bent verliest met 4-1. Het jaar daarop lijkt het tegen DJK eindelijk te gaan lukken. Maar de Amsterdammers houden in de beslissende wedstrijd in Utrecht met 5-4 de deur naar de eerste klasse opnieuw dicht. De stemming in het Edese kamp is somber. In de kranten verschijnen kritische commentaren. Coach Maarten van den Bent steekt de hand in eigen boezem. Hij noemt de grotere lichamelijke hardheid van de tegenstander, het tactisch falen en het niet voluit spelen van zijn ploeg als oorzaken van het falen.

Ondanks de deceptie speelt Polar Bears een jaar later toch op een hoger niveau. De Edenaren profiteren van het besluit van de KNZB om de eerste klasse uit te breiden van negen naar twaalf teams.

6.3

6.2 Jan Iedema, tijdens een toernooi in Arnhem achtervolgd door Joor van PSV.

6.3 Polar Bears in 1955, met achter Henk van Leersum, Maarten van den Bent, Piet van de Spoel en Jan van Wincoop. Gehurkt: Sander Kok, Jan Memelink, Andre de Bruin.

Jaren tachtig

Ook in de jaren tachtig hadden de heren moeite met promoveren. In 1980 promoveert het eerste zevental naar de hoofdklasse. Om de competitie aantrekkelijker te maken, voert de KNZB twee seizoenen later de play-offs in. In plaats van een hoofd- en een eerste klasse van elk twaalf ploegen, wordt de top ingedeeld in een ereklasse, een hoofdklasse en een eerste klasse, van elk acht ploegen. De bovenste vier van elke afdeling spelen play-offs om promotie of het landskampioenschap, de onderste vier spelen tegen degradatie. Polar Bears wordt ingedeeld in de hoofdklasse. In 1984 en 1985 eindigen de beren daarin als tweede. Twee jaar achter elkaar is Het Ravijn, de nummer 7 van de ereklasse, in de promotie/degradatiewedstrijden te sterk. In 1986 gaan de competities opnieuw op de schop. Polar Bears promoveert naar de nieuw te vormen hoofdklasse, sindsdien de hoogste afdeling in de vaderlandse clubcompetitie, na eerste te zijn geworden in de promotieafdeling van de 'oude' hoofdklasse.

Neuzen, neuzen Z = K

In het begin van de jaren zestig scandeerden de spelers van Heren 1 voor elke wedstrijd 'Neuzen, neuzen Z = K'. Tot Maarten van den Bent deze ietwat cryptische slogan verbood. De coach was erachter gekomen dat de kreet eigenlijk een rebus was, die verwees naar het bedrijven van de liefde. En om dat nou voor elke wedstrijd te schreeuwen vond hij toch niet zo'n goed idee. De spelers van Heren 1 moesten op zoek naar een nieuwe yell. Tijdens een vakantie in Spanje inspireerde een levensgrote foto van een Italiaanse schone, die ze als mascotte hadden meegenomen, ze tot de kreet 'G.I.N.A? Gina Lollobrigida!' Achteraf bleek de afgebeelde dame op de foto helemaal niet de Italiaanse filmster te zijn, maar tot op de dag van vandaag wordt de naam van Gina Lollobrigida wel voor elke wedstrijd van Heren 1 gescandeerd.

- 6.4 Wisselspeler Bart Methorst gaat met kleren en al te water na het kampioenschap in 1963. Jan Iedema, Cees Veenendaal, Focko Rommerts, Evert van de Dikkenberg Ruud van der Veer, Wim Kok, Siem Vermeulen en Carel van Velsen omringen hem. HPC zou later de deur naar de eerste klasse dichthouden.
- 6.5 Uit het Berenvelletje van 1964.

Een donkere periode met een happy end

Geen hoogtepunten zonder dieptepunten. Geen pieken zonder dalen. Gelukkig kent Polar Bears in haar zestigjarig bestaan aanzienlijk meer hoogtepunten dan dieptepunten. En om niet alleen van de talloze hoogtepunten in dit jubileumboek melding te maken, komt hier ook een donkere periode van Polar Bears aan de orde. Met een happy end, uiteraard.

Het is begin jaren zeventig. Polar Bears speelt voor het eerst in de hoofdklasse, de top van Nederland. Thuiswedstrijden in het Sportfondsenbad in Arnhem en in De Vrije Slag in Bennekom. Het einde van de competitie kent een tumultueus verloop. Polar Bears is eerst gedegradeerd, maar krijgt later te horen dat dat toch niet het geval is. Wat is er aan de hand? De wedstrijd in Arnhem tegen De Meeuwen, kandidaat voor de landstitel, eindigt in een sensationeel 8-8 gelijkspel. De Amsterdammers tekenen protest aan en dat wordt in eerste instantie toegekend. Polar Bears gaat hier-
tegen in beroep, de wedstrijd wordt aan het eind van het seizoen overgespeeld in Bennekom en eindigt in een 3-2 overwinning voor De Meeuwen.

6.6 De martelgang in beeld: gelatenheid bij Albert Nauta, Arnold Pieters en Simon van den Bent (december 1971).

6.7 7 juni 1969, als het er allemaal nog rooskleurig uitziet: heren 1 promoveert voor het eerst naar de hoofdklasse.

De huldiging vindt plaats in hotel De Witte Hinde, vlakbij station Ede-Wageningen.

V.l.n.r.: Ruud van der Veer, Maarten van den Bent, Jan Iedema, Simon van den Bent, Ton Pannekoek, onbekend, Wim Kok, Fried Rijsemus, Hans van der Horst en op de rug gezien Bert Kreek.

6.8

Jammer dan, Polar Bears na een seizoen hoofdklasse alweer een trapje lager. Reden voor onder anderen Bart Methorst, Focko Rommerts en het grote talent Mart Bras om de club te verlaten. Precies een half jaar na de wedstrijd tegen De Meeuwen komt het bericht dat de Edese club alsnog in het gelijk is gesteld en dat de 8-8 stand gehandhaafd blijft. Dat betekent: Polar Bears blijft hoofdklasser en PSV uit Eindhoven degradeert. De overschrijvingen kunnen niet meer ongedaan worden gemaakt.

En dan volgt de grote martelgang van een stel welwillende spelers, voor wie het niveau van de hoofdklasse en daarna ook van de eerste klasse te hoog is. Jonge spelers als Hans Frankenmolen, Willem Wolferink, Albert Nauta en Frits Troost worden voor de leeuwen gegooid, terwijl Ruud van der Veer, coach in voorgaande jaren, de zwembroek maar weer aantrekt. De coaching komt in handen van Hans van der Horst, die vooral door zijn onmetelijke enthousiasme de spirit er bij de spelers in houdt. Hans Frankenmolen herinnert zich Hans van der Horst nog heel goed. “Hij kwam in de rustpauzes alleen maar langs om te vragen: kun je nog? Iets anders had ook helemaal geen zin. Als je ja zei, ging je door, zei je nee, dan werd je gewisseld. Ik weet nog dat het zo ook gebeurde in Amsterdam waar we tegen DJK speelden. Het punt was alleen dat we maar met zeven man waren. Je moest wel ja zeggen.”

In de hoofdklasse volgen 22 nederlagen – cijfers van 1-10 en 2-15 zijn meer regelmaat dan uitzondering – en een jaar later moet een nog verder uitgekleden ploeg twintig nederlagen slikken in de eerste klasse: 42 verliespartijen achtereen. Desondanks blijft de stemming goed en de beloning valt Polar Bears ten deel in de voorlaatste wedstrijd in de eerste klasse. In Veenendaal wordt aartsrivaal ESCA uit Arnhem met liefst 7-3 verslagen. Omdat VZC diezelfde avond kampioen wordt en promoveert naar de hoofdklasse is het dubbel feest in het Valleibad. Het is tevens de laatste wedstrijd in Veenendaal. In juni van dat jaar (1972) wordt het overdekte zwembad De Peppel geopend. Mart Bras, inmiddels international, komt terug op het Berennest en na één seizoen keert Polar Bears terug in de eerste klasse om van daaruit langzaam maar zeker de weg omhoog terug te vinden, uitmondend in de landstitel begin jaren negentig.

Dertig jaar heren 1

Heren 1, 1973-74

Achter: Willem Wolferink, Simon van den Bent, Bert Kreek, Cor van Tienhoven, Hans Frankenmolen, Wim Kok (coach), Eep Lagerweij. Voor: Rob Groot, Bert Donker, Rob Siereveld, Mees Kleermans.

Heren 1 1980

Heren 1, 21 maart 1980:

Achter: Rob van Veldhuizen, Mees Kleermans, Ad van den Bent (coach), Cees Busser, Han Butz, Gerhard Jansen. Voor: Eric van Cadsand, Rob Groot, Ben Troost, Hans Frankenmolen, Willem Wolferink.

Heren 1 1982

Aan de vooravond van het seizoen 1982-83: John Uittenhout, Willem Wolferink, Wim de Weerd, Ben Troost, John Scherrenburg, Henk de Jager, Han Butz, Rob Groot, Cees Busser, Hans Frankenmolen, Evert van de Dikkenberg (coach). (Foto: Gert Jan Koster)

Heren 1 1987

Heren 1, 1986-87: Achter: Arnoud Posthuma, Cor Vermeer, Erik de Jong, John Scherrenburg, Rob van de Blaak, Wim de Weerd, Bart Bongers (coach). Voor: Wyco de Vries, Joop Niese, Fred Butz, Han Butz, John Uittenhout.

Heren 1 1992

Kampioen in 1992: Achter: Robert Havekotte, Nick Vroon, Sicco de Winter (fysio), Hans Nieuwenburg, John Scherrenburg, Bas de Jong, Erik de Jong, John Jansen. Voor: Arnoud Posthuma, Fred Butz, Han Butz, Sander ten Broek, Rob van de Blaak, Nico Landeweerd (coach).

Heren 1 2006

Het verhaal begon onder een kastanjeboom, en daar eindigt het vooralsnog ook. Na het binnenslepen van de titel in mei 2006, poseert heren 1 achter het Zuiderparkbad in Den Haag. Achterste rij van links: Ritske van Wijk (coach), Richard van Eck, Bas de Jong, Jeroen Cavaljé, Noël Höppener, Rico de Zee. Middelste rij: Mike van Beek, Bob Dijkman, Roel Heestermans, Patrick van Beek, Marco Scheffer. Voor: Rene Vermond (teammanager), Mariska de Mol (fysiotherapeut), Sjoerd Donderwinkel, Alex Vlig, Tom van Oost, Sander Knake.

De gouden generatie

6.9

In 1986 werd Polar Bears kampioen en was promotie naar de hoofdklasse een feit. Sinds dat moment spelen de Beren onafgebroken in de hoofdklasse.

Gelijk in het eerste jaar verraste de frisse Gelderse equipe – inmiddels onder leiding van Hans Frankenmolen – vriend en vijand met een knappe vierde plaats. In het seizoen 1987-1988 bevestigde Polar Bears de status van ‘nieuwe topclub in het herenpolo’ met opnieuw een vierde plaats. De opmars was niet meer te stuiten. Frankenmolen en zijn teammanager Ad van den Bent boetseerden aan een team dat bestond uit talentvolle eigen kweek (o.a. Arnoud Posthuma, Erik de Jong, John Scherrenburg, Rob van de Blaak en de gebroeders Han en Fred Butz) en jonge spelers van ‘buitenaf’ die ‘gepakt’ waren door de combinatie van sfeer en prestatiedrang. Zo kwam in 1986 international Wyco de Vries van Het Ravijn over, twee jaar later gevolgd door een andere Oranje-speler, Hans Nieuwenburg (De Zijl/LGB), en Alex van der Dussen (Het Ravijn).

92

6.10

6.9 Heren 1 dankt de massaal meegereisde Edese supporters na de kampioenswedstrijd bij VZC in 1990.

6.10 Hans Nieuwenburg haalt uit tegen ZPB. (Foto: Cord Otting).

Ook Bert de Weerd en Nick Vroon maakten deel uit van de selectie die door de kenners inmiddels in staat moest worden geacht om de hegemonie van AZC Alphen te doorbreken.

Tijdens het trainingskamp in Moskou, in de zomer van 1988, raakten de Beren meer en meer overtuigd van hun eigen kracht. Polar Bears trainde twee keer per dag met de topploeg van Dynamo Moskou en dat stelde Frankenmolen in staat om negen dagen achtereen te slijpen aan de vaste patronen en de teamgeest.

Iedere speler van de zogenoemde 'gouden ploeg' noemt anno 2006 nog altijd 'Moskou' als de plaats waar de basis voor de successen in de jaren '90 is gelegd. Het seizoen na de legendarische trip naar de Russische hoofdstad kwam Polar Bears niettemin één doelpunt tekort voor het binnenhalen van de eerste landstitel in het bestaan. Een zege in de allerlaatste wedstrijd in De Peppel tegen AZC was genoeg, maar toen in de laatste minuut een ziedend alles-of-niets-schot van Rob van de Blaak op de paal uiteen spatte, wist alles wat Polar Bears lief had, dat men nog minimaal een jaar geduld moest hebben.

6.11 Fred Butz en Arnoud Posthuma proberen een tegenstander van het scoren af te houden, 1987 (Foto: Gert Jan Koster)

6.12 Robert Havekotte, legt aan tegen VZC-speler Hans van Zeeland (1990). Op de achtergrond een sponsor van het eerste uur.

6.13 Rob van de Blaak treurt nadat Polar Bears in 1989 net naast de titel heeft gegrepen. Han Palm ziet het ook niet meer zitten.

Ultieme droom

In de zomer van 1989 kregen de Beren wederom versterking, van Jan-Lodewijk de Vries (de 17-jarige broer van Wyco) en international Robert Havekotte (Brandenburg). Met name alleskunner Havekotte bleek het laatste ontbrekende puzzelstukje te zijn op weg naar eeuwige roem, want in het seizoen 1989-1990 liet Polar Bears zich door niets en niemand meer tegenhouden. Twee wedstrijden voor het einde van de competitie verzekerde Polar Bears zich uitgerekend bij aartsrivaal VZC in Veenendaal van het kampioenschap van Nederland.

Voor Hans Frankenmolen was het behaalde kampioenschap reden om een stapje terug te doen. Hij had zijn doel bereikt en de ultieme droom met 'zijn' Polar Bears gerealiseerd. Frankenmolen verhuisde voor zijn werk enkele jaren naar Bonaire en werd opgevolgd door Nico Landeweerd, die als speler jarenlang furore maakte bij HZC De Robben in Hilversum en het Nederlands team. Hoewel de broers De Vries hun geluk in 1990 bij buurman VZC gingen beproeven, slaagde Nico Landeweerd erin het niveau van Polar Bears nog verder te verbeteren.

De ploeg, waarbij ex-AZC-er John Jansen zich toen met het oog op de Olympische Spelen van 1992 had aangesloten, was twee jaar lang ongenaakbaar in Nederland. De landstitels van 1991 en 1992 waren een logisch gevolg en ook de KNZB-beker was in 1992 een prooi voor de Edese equipe, die in die periode ook in de Europacup veel indruk maakte.

6.15

6.16

6.17

6.18

6.19

- 6.15 Het Museumplein in Ede werd tijdelijk omgedoopt.
 6.16 Wyco de Vries.
 6.17 Nico Landeweerd coacht het zevental tijdens de wedstrijd tegen AZC in februari 1991. (Foto: Gert Jan Koster)
 6.18 Harry van der Meer en Eelco Uri met de kampioensbokaal in 1995.
 6.19 Rob van de Blaak en Robert Havekotte duwen trainer Hans Frankenmolen het water in na de eerste titel in 1990.

De tweede bloeiperiode

6.20

In de tweede helft van de jaren negentig en de eerste jaren van de 21e eeuw moesten de heren van Polar Bears genoeg nemen met een bijrol in de competitie. Bekerstunts in halve finales waren er regelmatig, maar in de eindstrijd bleef Polar Bears telkens met lege handen achter. In competitieverband was de derde plaats van 2000 de hoogste klassering in een periode waar achtereenvolgens Nick Vroon, Hans van Zeeland en – wederom – Goran Ivanovski de scepter zwaaiden.

96

Pas vanaf 2002 leek de weg omhoog weer te zijn ingeslagen. John Scherrenburg, die net de dames van Polar Bears naar de eerste landstitel in de historie had geleid, had het roer overgenomen van Ivanovski en begon te bouwen aan een nieuw topteam rondom sterspeler/topscorer Bas de Jong. Met de van hun buitenlandse avonturen teruggekeerde internationals Jeroen Cavaljé (Como, Italië) en Marco Scheffer (Olympic Nice, Frankrijk) en het opkomende talent Richard van Eck, 'stofzuiger' Alex Vlig en de overgekomen routiniers Ton van Jaarsveld (van BZ&PC Bodegraven) en Rick Nijhoving (AZ&PC) als voornaamste secondanten leidde Bas de Jong de Beren in 2003 eerst naar de derde plaats en in 2004 naar de KNZB-beker, de eerste grote prijs sinds 1996.

96

Nieuwe gouden ploeg?

De parallel met de eerste kampioensploeg van Polar Bears in 1990 is treffend. Ook die formatie leek eigenlijk een jaar eerder – in 1989 - al ‘rijp’ voor de titel, maar moest het kampioenschap toen nog aan AZC laten. Bas de Jong c.s. grepen in 2004 eveneens naast de titel, al was de zege van – weer – AZC nu wel wat overtuigender (3-0 in een best-of-five-finale). Net als hun ‘gouden voorgangers’ vijftien jaar eerder, liet ook deze kampioensgeneratie van Polar Bears er in 2005 geen twijfel over bestaan wie de beste ploeg was. Met overmacht walsten de Beren, ondertussen ook versterkt met Noël Höppener (PSV) en Tom van Oost (België), over alle tegenstanders heen. Zelfs de tegenstander in de finale, het Haagse HZ Zian, had geen schijn van kans tegen de ontketende Beren. Ook in 2006 werd HZ Zian in de finale verslagen.

Naast de genoemde spelers maakten ook Bob Dijkman (keeper), Sander Knake, Patrick van Beek en good-old Erik de Jong (reservekeeper) deel uit van de kampioensploeg van 2005 en 2006, die – als de prijzenregen de komende jaren blijft voortduren – ongetwijfeld de boeken in gaat als ‘de tweede gouden generatie’ van Polar Bears. En als de voortekenen niet bedriegen staat ook de ‘derde gouden generatie’ in de startblokken om het stokje over te nemen, want de jongens aspiranten van Polar Bears onder de 16 jaar werden in 2005 voor het eerst in de geschiedenis van de vereniging kampioen van Nederland!

- 6.21 Bas de Jong. (Foto Cord Otting)
- 6.22 Jeroen Cavaljé (Foto Cord Otting)
- 6.23 Alex Vlig. (Foto: Cord Otting)
- 6.24 Marco Scheffer. (Foto: Bert Jan Meijer)

6.25

6.26

6.27

- 6.25 Tom van Oost.
 6.26 Ritske van Wijk instrueert zijn ploeg tijdens de finale van de play-offs in 2006. Rechts Rico de Zee.
 6.27 Het publiek leeft mee, tijdens de play-offsfinaal tegen HZ Zian. (Foto: Bert Jan Meijer)

Bekercomplex

De nationale beker was lange tijd geen succesverhaal voor Polar Bears. De mannen wonnen weliswaar hun eerste finale, maar grepen vervolgens vijfmaal naast de hoofdprijs. Die eerste keer was in 1992 in Kampen.

In de jaren daarna werd de eindstrijd een aantal keren afgevoerd in het KNZB-bad in Zeist. Maar daar bewaren de supporters van Polar Bears weinig goede herinneringen aan. In 1996 en 1998 was er zelfs een dubbele kans op succes, omdat zowel de mannen als de vrouwen zich wisten te plaatsen voor de eindstrijd. Maar beide keren dropen de groen-witte fans met een dubbele nederlaag gedesillusioneerd af. Donk en Het Ravijn hielden de vrouwen van de winst af; bij de mannen staken AZC en AZ&PC een spaak in het wiel.

Er kwam een kentering toen de eindstrijd werd verplaatst naar het Sloterparkbad in Amsterdam. In december 2001 kruisten de vrouwen Polar Bears in de finale de degens met

Het Ravijn. De Edese vrouwen wonnen en pakten daarmee na talloze tweede plaatsen de eerste landelijke hoofdprijs uit hun geschiedenis.

De mannen van Polar Bears ontwikkelden ondertussen een soort bekercomplex. Tien jaar na de eerste cupzege in 1992 had de ploeg inmiddels vijfmaal de finale bereikt, maar wachtte het eerste succes nog altijd op een vervolg. Vaak waren de Beren er dichtbij, maar steeds ging het op het laatst mis.

In 2002 had Polar Bears opnieuw twee ijzers in het vuur. Bas de Jong, die alle verloren finales meespeelde, verklaarde vooraf: "Als we nu weer verliezen spoel ik die zilveren medaille door de plee." Of hij de daad bij het woord gevoegd heeft is niet duidelijk, feit is wel dat de mannen opnieuw onderuit gingen. AZC was met 7-6 te sterk. Een troost voor de supporters was het spel van de vrouwen, die ten koste van PSV de cup wisten te prolongeren.

6.28 Aanvoerster Astrid Coene heeft de beker in ontvangst genomen (2001).

6.29 De dames van Polar Bears winnen eind 2001 in het Sloterparkbad voor het eerst een grote prijs: de KNZB-beker.

Voor de mannen keerde het tij twee seizoenen later. AZC, dat een week eerder de Edenaren in de finale van de play-offs had verslagen, werd met 11-8 aan de kant gezet. De zege werd gevierd alsof de landstitel was binnengehaald. De ploeg had dan ook een trauma van zich afgeworpen.

Ook in het seizoen 2005/06 was Polar Bears de sterkste in het bekertoernooi. Tegenstander De Zijl-LGB/Vivax versloeg in de voorrondes AZC en HZ Zian, maar kon tegen Polar Bears geen derde maal voor een stunt zorgen. De overtuiging waarmee de beker werd gepakt, bewijst dat de beren definitief hebben afgerekend met het bekercomplex.

100

6.30

Supercup

De supercup is nog geen blijvertje in het waterpolo. Het duel tussen de kampioen en de bekerwinnaar is tot nu toe tweemaal afgewerkt. In 2003 in Veenendaal en twee jaar later in Aqua Indoor in Ede. De mannen van Polar Bears wonnen beide edities. Misschien komt het doordat AZC in beide wedstrijden de tegenstander was. Aan de andere kant: je kunt niet genoeg prijzen winnen. In 2005 streden ook de vrouwen van Polar Bears om de supercup. Maar GZC Donk, dat het voorgaande seizoen zowel de landstitel als de beker had gewonnen, ging ook met de derde prijs aan de haal.

KNZB Trophy

Hebben de vrouwen nou twee of driemaal de beker gewonnen? In het seizoen 2003/04 werd er geen bekercompetitie afgewerkt. Bondscoach Paul Metz haalde alle internationals uit de competitie om zich optimaal voor te bereiden op het kwalificatietoernooi voor de Olympische Spelen in Athene. De competitie werd drastisch inkrimpt. Onder de naam KNZB Trophy werkten de hoofdklasseploegen zonder hun sterspelers een alternatief bekertoernooi af. Polar Bears bereikte de finale, waarin GZC Donk in een uit- en thuiswedstrijd werd verslagen.

6.31

6.30 Bart Donkersteeg moedigt de beren aan in Amsterdam.

6.31 De heren van Polar Bears tonen de eind 2005 gewonnen KNZB-beker aan de onderwatercamera van Studio Sport.

Damespolo komt langzaam van de grond

Vanaf de oprichting van de vereniging waren er ook vrouwen die onder de Polar Bears-vlag aan waterpolo deden. Maar dat ging aanvankelijk met vallen en opstaan. In 1949 werd er in de analen van de club voor het eerst melding gemaakt van een vrouwenteam dat vier wedstrijden speelde in de zomercompetitie. De technische commissie was niet ontevreden over de prestaties van de dames, hoewel zij nog nooit waterpolo hadden gespeeld. "Uithoudingsvermogen, techniek en tactiek moeten echter nog worden bijgeschaafd". Het jaar daarop speelden de vrouwen in de Kring, samen met Neptunus 2 en ESCA. Er werden drie wedstrijden gespeeld. Eén leverde winst op, de andere twee duels gingen verloren.

De resultaten waren niet om over naar huis te schrijven. Dit tot ergernis van Jopie Joosten, vertegenwoordigster van de dames in het bestuur. In maart 1951 deed ze een oproep in de clubkrant:

'Clubgenoten,

Hoewel het niet vaak voorkomt, dat er iets van de meisjes in het clubblad verschijnt, zien jullie nu dat er toch verandering in komt. Het moet toch eindelijk ook zo zijn dat wij "vrouwen" ook een woordje meespreken in de beslissingen en voorstellen, welke in ons clubleven worden gedaan. Welnu dan, wij berinnen moeten aan de beren eens gaan tonen, dat ook wij wel wat kunnen presteren. (...) In het vijfde jaar van ons verenigingsbestaan moet er nu toch eindelijk eens een behoorlijk dameszevental naar voren komen.

Trainer Kok zegde alle medewerking toe, mits er gewerkt wordt. (...) Wie meldt zich om deze zomer eens iets te presteren wat de moeite waard is? Wij zijn trots op de mannen, die in polowedstrijden zo'n goed figuur sloegen afgelopen jaar. Dit jaar moeten de mannen trots op ons kunnen zijn.

Doen we het? Afgesproken!!!'

6.32 Nynke Vlig (rechts + inzet) in Polar Bears-outfit anno 1960, met legergroene tas, cap zonder oordoppen en de allereerste Polar Bears-badjas. De jas is gemaakt door Sjaan Kok voor haar zoon Wim, van stof die ze had gehaald bij de Bijenkorf in Rotterdam. Links Loes Donderwinkel in de moderne kledij.

Opmars

Het bleef bij de goede voornemens van Jopie Joosten, want Polar Bears kreeg dat jaar geen damsteam op de been. Wel werden er twee oefenwedstrijden tegen VZC gespeeld, die beide werden gewonnen.

In 1952 leek het weer de goede kant op te gaan. Een verjongd team won vier wedstrijden, speelde er één gelijk en verloor er drie, wat achter Neptunus 2 en Natando een derde plaats opleverde. Het jaar daarop speelde er voor het eerst een damsteam in de wintercompetitie. In de zomercompetitie eindigde de ploeg als tweede in de eerste klasse kring. Bep Lammers noemt Sander Kok als de grote motor in de beginjaren van het dameswaterpolo. “In die tijd was er weinig interesse in het dameswaterpolo. Maar onder zijn leiding waren we onderdeel van het hele waterpolo gebeuren bij Polar Bears en kregen we steeds meer succes. Na zijn overlijden in 1959 ging het damespolo teveel op zichzelf staan en werd het moeilijk een team bij elkaar te houden.”

De daarop volgende jaren werd met wisselend succes geacteerd. In 1961 promoveerde dames 1 zelfs naar de bondscompetitie, maar enkele jaren was de animo weer weg en moet alles weer van onderaf aan worden opgebouwd. In de periode 1963-1965 had Polar Bears geen damsteam in competitie. In 1966 probeerde trainer/coach Henk Burgsteijn het damespolo nieuw leven in te blazen. Het team, bestaande uit Els, Anja en Sonja Brendel, Ineke van Oostrom, Bep van der Horst-Lammers, Gerda Nijkamp, Anneke de Haan en Gerda Holleman werd kampioen en promoveerde direct naar de eerste klasse van de kring. Maar het jaar daarop degradeerde de ploeg weer en in 1968 was men terug bij af, toen Polar Bears er opnieuw niet in slaagde een damsteam op de been te brengen.

Frans van der Horst herinnert zich nog het moment, 44 jaar geleden, waarop hij zijn vrouw Bep Lammers voor het eerst zag: “Ik was sinds lange tijd weer in het Enka-bad en daar stond een groepje dames aan de badrand. Ze hadden net een polo-wedstrijd gespeeld en ze liepen daar rond alsof het bad van hun was. Ze hadden een hoop kapesones die meiden, Bep ook. Dat maakte wel indruk op mij.”

6.33 In de jaren zestig komt het damespolo in Ede maar moeizaam van de grond.
Gerry van den Broek en Geusje van den Bent, met heren 1-speler Bart Methorst.
6.34 Bep Lammers in Polar Bears-trainingspak, eind jaren vijftig.

Dames naar de top

Na een periode van zes jaar zonder dameswaterpolo ondernamen Bep van der Horst en Elly van Briemen halverwege de jaren zeventig voor de zoveelste maal een poging. In het seizoen 1974/75 nam er eindelijk weer een vrouwenteam van Polar Bears deel aan de competitie, maar ook nu was het avontuur weer snel voorbij. Pas in de jaren tachtig begonnen de dames van Polar Bears echt een deuntje mee te spelen op landelijk niveau. Met onder anderen de zussen Hoetmer en Gijlstra, Romilda Minnema, Ageeth Wesselink, Ingrid Vollema en keepster Agnes van der Top promoveerden de dames in 1981 vanuit het district naar de tweede klasse van de bond. In 1984 werd Polar Bears kampioen van de tweede klasse om vervolgens een jaar later in één keer door te stoten naar de hoofdklasse.

Voor het hoogste niveau was Polar Bears nog niet goed genoeg en na de negende plaats in 1986 degradeerden de Berinnen weer naar de eerste klasse. In 1987 besloot international Alice Lindhout voor Polar Bears te gaan spelen en samen met de routiniers Vollema, Minnema, Van der Top, Wesselink, Jacqueline en Marguerite Hoetmer, Ottolien van Frankfoort en een aantal aanstormende talenten uit de Polar Bears-opleiding (Chantal Kayzer, Carmen Posthuma en Sandra Scherrenburg) bewerkstelligde zij een terugkeer naar de hoofdklasse. Daarin was Polar Bears sinds 1988 een vaste klant in de top-zes, waarbij het jaar-in-jaar-uit vooral in De Peppel regelmatig stuntte tegen topploegen als Donk en Nereus.

6.35 Onder leiding van Wim van Briemen promoveerden de dames in 1981 van het district naar de tweede klasse bond. Ingrid Gijlstra, Petra Koelstra, Ellen Butz, Frederike Gijlstra, Wim van Briemen, Tineke van Ooien, Romilda Minnema en Ageeth Wesselink poseren met de vlag.

6.36 Sandra Scherrenburg, 1992. (Foto: Gert Jan Koster)

6.37 Jacqueline Hoetmer, 1984. (Foto: Gert Jan Koster)

6.38 De dames luisteren naar de aanwijzingen van coach Jaap van Walbergen. In het water links Frederike Gijlstra en Romilda Minnema (B 10).
Op de kant Ingrid Gijlstra (B 2), Cees Oosterheerdt en Marguerite Hoetmer, 1985.

6.39 Alice Lindhout, 1990. (Foto: Gert Jan Koster)

6.40 De dames in 1992: Ottolien van Frankfoort, Irma Brander, Saskia Moolhuijzen, Carmen Posthuma en Marguerite Hoetmer. In het water Sandra Scherrenburg en Carla Quint.

Finest hour van dames 1

6.41

In de jaren '90 kregen de dames van Polar Bears vooral versterking van andere clubs. Irma Brander, Carla Quint, Erna van Dorp, Mascha Geurts, Marjon van Huizen, Suzanne Hofman, Saskia Moolhuijzen, Astrid Blacquièrre, Nynke Vlig en Leontine Koops voegden zich in de loop der jaren op jonge leeftijd bij Polar Bears, dat in die periode maar sporadisch eigen kweek door zag komen.

In 1996 was Polar Bears voor het eerst heel dicht bij een landstitel, maar in de finale was Nereus nog net een tikkeltje te sterk. Pas in 2001 kwam Polar Bears met een derde plaats wederom in de buurt van het kampioenschap, maar in het seizoen 2001-2002 beleefden de Berinnen hun 'finest hour' toen ze onder leiding van coach John Scherrenburg de nationale beker en daarna in een superspannend slot van de competitie in eigen huis de eerste landstitel voor zich opeisten. Naast de 'oer-Berinnen' Sandra Scherrenburg en Cindy Castelijns, kregen ook Carla Quint, Mascha Geurts, Astrid Blacquièrre, Astrid Coene, Nynke Vlig, Hanneke Scherjon, Loes Donderwinkel, Jolanda Wemmers, Lisan

Simons en Carmen van Sloten een kampioensmedaille omgehangen.

Met Hans Nieuwenburg als opvolger van de naar de heren vertrokken John Scherrenburg op de kant slaagde Polar Bears er in 2003 in opnieuw de KNZB-beker te veroveren. Prolongatie van de landstitel mislukte; in de best-of-three-finale was Het Ravijn met 2-1 te sterk. In de zomer van 2003 onderging het damesteam vervolgens een ware metamorfose. Scherrenburg, Blacquièrre en Coene namen afscheid, maar op papier werd Polar Bears desondanks nagenoeg onverslaanbaar toen niet alleen de internationals Jorieke Oostendorp, Yasemin Smit en Mieke van der Sloot zich bij de ploeg aansloten, maar ook Alice Lindhout de groenwitte kleuren weer ging verdedigen.

Ondergeschied

Omdat een jaar eerder ook Oranjespeelster Marieke van den Ham zich al bij het Edese gezelschap had aangesloten en keepster Elise van Bennekom de geblesseerde Mascha Geurts verving, gold Polar Bears als de huizenhoge favoriet voor de landstitel in 2004. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de competitie 2003-2004 volledig ondergeschied werd gemaakt aan het Olympisch Kwalificatie Toernooi voor de Spelen van Athene. Tot overmaat van ramp faalde Oranje in februari 2004 in het Italiaanse Impéria.

Hoewel de Olympische Spelen niet werd en gehaald, slaagden Smit, Van der Sloot, Van den Ham en Quint er met Polar Bears wel in de Final Four van de LEN Trophy te bereiken. Bij de eindstrijd in Siracusa (Italië) bleef Polar Bears door interne twisten helaas ver onder het noodzakelijke niveau om de Europacup te winnen. De ploeg werd op doelsaldo nog wel (gedeeld) tweede, maar de lol was er toen al vanaf. Bijna plichtmatig veroverde het team een week later nog wel de landstitel, na twee overtuigende zeges op De Gouwe. Wél veel voldoening haalde Polar Bears dat jaar uit het winnen van de KNZB Trophy, de competitie die zonder internationals werd afgewerkt.

Toekomst

Hoewel even een leegloop dreigde (Smit en Lindhout hielden het na een jaar weer voor gezien, Mascha Geurts hing haar cap aan de wilgen en Cindy Castelijns was zwanger), slaagde Polar Bears er toch in het team op sterkte te houden. In de seizoenen 2004-2005 en 2005-2006 (inmiddels ook zonder de gestopte balvirtuoos Carla Quint) strandden de Berinnen vriegtjig in de playoffs. De toekomst ziet er anno 2006 echter een stuk zonniger uit dan twee jaar eerder, toen Polar Bears meer op een vreemdelingenlegioen begon te lijken. Coach Piet Teijken heeft het afgelopen seizoen kans gezien tal van jeugdige talenten in te passen en dat zal – als het team intact blijft – de komende jaren ongetwijfeld vruchten af gaan werpen.

6.42 De line-up van de dames van Polar Bears voor de kampioenswedstrijd tegen Brandenburg in 2002.
Spanning op de bank tijdens de wedstrijd. Na afloop ontlasting bij Sandra Scherrenburg, na zestien jaar dames 1 eindelijk kampioen.
Vreugde bij spelers en supporters, als de kampioensbeker is uitgereikt.

6.43 Dames 1 kampioen in 2002. (Foto Herman Stöver)

6.44 Mieke van der Sloot, boegbeeld van Polar Bears anno 2006. (Foto: Wim Hollemans)

6.45 Polar Bears-talent Nienke Vermeer (jaargang 1989) debuteerde eind 2005 op 16-jarige leeftijd reeds in de Nederlandse A-ploeg. (Foto: Wim Hollemans)

6.46 De nieuwe generatie Berinnen op het ManMeer!-gala in 2005.

Vlnr: Kim Berg, Loes Donderwinkel, Hanneke Scherjon en Nynke Vlig. (Foto: Wim Hollemans)

6.44

6.45

6.43

6.46

Twintig jaar dames 1

Dames 1 is in 1985 kampioen van de eerste klasse en promoveert naar de hoofdklasse. Achter van links: Cees Oosterheerdt (assistant trainer), Jacqueline Hoetmer, Marguerite Hoetmer, Marjan van Beek, Jaap van Walbergen (trainer), Irmgard Alting, Marjan Schra. Voor: Romilda Minnema, Frederike Gijlstra, Ingrid Vollema, Agnes van de Top en Ingrid Gijlstra.

Dames 1, Papendal 1992: Staand v.l.n.r.: Erik de Graaf, Sandra Scherrenburg, Erna van Dorp, Marjon van Huizen, Mariëlle de Jong (de zus van Bas), Marguerite Hoetmer, Astrid Blacquièrre, Petra ter Avest. Zittend: Carmen Posthuma, Saskia Moolhuijzen, Carla Quint, Irma Brander, Talje Dijkhuis, Tanja Koppelman.

Dames 1, 2001. Achterste rij: Sandra Scherrenburg, Klaartje van de Laken, Astrid Coene, Nynke Vlig, Hanneke Scherjon, Carla Quint, Saskia Moolhuijzen. Voor: Cindy Castelijns, Mascha Geurts, Astrid Blacquière, Erna van Dorp.

Dames 1 tijdens de Europacup 2004 in Sabadell. Staand: Hans Nieuwenburg (coach), Elise van Bennekom, Carla Quint, Paul Westerik (teammanager), Mascha Geurts, Nienke Vermeer, Hanneke Scherjon, Yasemin Smit, Natascha Smit, Loes Donderwinkel, Jorieke Oostendorp, Mieke van der Sloot. Zittend: Nynke Vlig, Jolanda Wemmers, Marieke van den Ham, Nicole van Bergen (fysio), Alice Lindhout. Voor: Cindy Castelijns.

Keepersprobleem

Eeuwige herinnering

Spelers komen en spelers gaan, maar de liefde voor Polar Bears blijft altijd bestaan. Dat geldt uiteraard niet voor iedereen, maar in ieder geval wél voor Sandra Scherrenburg. Op 16-jarige leeftijd debuteerde de voormalige wedstrijdzwemster in Polar Bears dames 1 om uiteindelijk pas zeventien seizoenen later afscheid te nemen. Nou ja, afscheid.... Een jaar en een bevalling later maakte ze haar rentree in dames 1, deels om het keepersprobleem van de ploeg op te lossen. Ook in 2005-2006 was ze nog paraat om in noodgevallen op de bank te zitten en af en toe ook nog wat minuten te water te gaan. Maar daarna vond Sandra, inmiddels moeder van twee dochters, het écht welletjes wat topwaterpolo betreft. De ijsbeer, het symbool van de club, háár club, draagt ze echter voor altijd met haar mee. In haar hart én als tatoeage op haar schouder. Als eeuwige herinnering aan een prachtig tijdperk, met de landstitel in 2002 als absolute hoogtepunt.

De betrouwbaarheid van een verdediging staat of valt met een goede keeper. De vrouwen van Polar Bears kunnen daarover meepraten. Zij presteerden het om binnen één jaar acht verschillende doelvrouwen te verslijten.

Het begon allemaal toen Mascha Geurts in het seizoen 2002/03 geblesseerd raakte aan haar schouder. De Arnhemse werd in de competitie vervangen door Carmen van Sloten, de keepster van het tweede. Maar de kleine Veenendaalse was te licht voor de topduels, waardoor Geurts met een gezonde en een chocoladearm de playoffs speelde. Een jaar en een operatie later zette Geurts noodgedwongen een punt achter haar carrière.

Tijdens de Europacup in 2003, werd een beroep gedaan op Elise van Bennekom. Deze stoere militair woonde in Ede en trainde regelmatig mee met de selectie. Maar er was een probleempje. Ze speelde nog voor tweedeklasser De Zijl-LGB. Omdat er geen sprake was van competitievervalsing gaf de KNZB de sluitpost het groene licht. De Zijl-LGB protesteerde, maar na het nodige getouwtrek gingen de Leidenaren toch akkoord en kon Van Bennekom meereizen naar Nancy.

Dat beviel zo goed dat Van Bennekom zich in de zomer van 2003 liet overschrijven naar Polar Bears. Om ook een reserve achter de hand te houden was in 2004 ook Claudia Graner de vereniging komen versterken. Zij was keepster van het Braziliaanse zevental en wilde haar geluk ook wel eens in Europa beproeven. Maar Claudia kreeg al snel last van heimwee en zonder een duel voor Polar Bears gespeeld te hebben, nam ze het vliegtuig terug naar Rio. Tot overmaat van ramp raakte Elise geblesseerd aan haar meniscus en voorste kruisband, waardoor ze moest stoppen met waterpolo.

Gelukkig werd Sandra Scherrenburg bereid gevonden om het ook eens met een rode cap op te proberen. De routinier was eigenlijk al gestopt, maar hielp haar oud-ploeggenoten op deze manier uit de brand. Zo plaatste de ploeg zich zelfs voor de nationale bekerfinale. Ondertussen werd ook Cynthia van Enk uit Arnhem aangetrokken. Maar Cynthia vond de druk van het bankzitten al te zwaar en haakte na een paar duels af.

Om in de eindstrijd toch met een 'echte' doelvrouw aan te treden, werd Esther Tamerius uit de hoge hoed getoverd. De 35-jarige inwoner van Middelharnis, op het Zuid-Hollandse eiland Goeree Overflakkee, speelde jarenlang voor ZPB en had zich al bij het eind van haar carrière neergelegd. De bekerfinale was haar debuut voor Polar Bears. Dat GZC Donk uiteindelijk won, lag niet aan Esther. De keepster maakte het seizoen af, maar stopte toen, omdat

de reisafstand tussen Middelharnis en Ede toch een te groot obstakel was.

Esther is ook meegegaan op de Europacuptrip naar Pilsen, maar zag het niet zitten om alle wedstrijden te keepen. Daarom werd de truc van een jaar eerder herhaald en werd er een goalie 'geleend', en wel Marleen Ars van PSV. In de zomer van 2005 vroeg ook zij de overschrijving aan. Inmiddels verdedigt de Eindhovense international alweer een jaar het doel van Polar Bears. Daarmee lijken de vrouwen eindelijk de opvolger van Mascha Geurts te hebben gevonden. Coach Piet Teijken heeft overigens ook Anja ten Bruggecate bij de selectie gevoegd. Anja heeft met succes in het tweede en speelde tijdens de Europacup in Florence in februari 2006 een halve wedstrijd in het eerste. Je weet maar nooit, zal Teijken gedacht hebben.

Joop Niese, Rob van de Blaak en John Scherrenburg in 1985
tijdens een internationaal toernooi, voor de Rijksdag in West-Berlijn.

Internationaal

7

HOOFDSTUK

Nog steeds contact met mensen uit Weidenau

71

Weidenau. De naam van deze plaats brengt bij veel (oud-) leden van Polar Bears dierbare herinneringen naar boven. In oktober 1961 bracht Polar Bears voor het eerst een bezoek aan de zwemvereniging Pinquin in Weidenau, een plaatsje achter Keulen in, toen nog, West-Duitsland. Het is de aanzet voor een uitwisseling die zal duren tot juni 1991. Het lukte niet altijd, maar het ene jaar ging Polar Bears naar Weidenau en het andere jaar kwam Pinquin naar Ede. De bezoekers

werden ondergebracht in gastgezinnen en vooral daaruit ontstonden dierbare contacten.

Ruud van der Veer was erbij, de eerste keer in 1961. En er volgden nog talloze reizen naar Weidenau. “We gingen als waterpoloërs om te zwemmen. Zij hadden geen poloafdeling. Er werd uit de buurt een poloclub opgetrommeld om toch een wedstrijdje te kunnen spelen. Maar zwemmen was het belangrijkste. En natuurlijk het feest op zaterdagavond.”

Eerste buitenlandse reis

Ook voor het contact met Herringen/Weidenau ging Polar Bears al over de grenzen. De eerste buitenlands reis van Polar Bears vond plaats in 1953 en ging naar La Nage St. Gilles, een plaatsje bij Brussel. Op de foto staand: Wil van de Brink, Sely da Costa, Henk van Leersum, Sander Kok, Piet van de Spoel. Zittend: Ab Meilink, Andre de Bruin, Maarten van den Bent, Lieneke de Kleer en Jan Memelink.

Toen Polar Bears later een zwemafdeling kreeg, haakten de waterpoloërs af. Maar dat hield niet in dat de mensen van het eerste uur het contact met Weidenau verbraken. In tegendeel. Gerry en Ruud van der Veer en ook zijn zus Dorien en Ton van Laar hebben nog steeds contact met mensen uit Weidenau. Zo één of twee keer per jaar brengen ze een bezoek aan Weidenau. “We ontmoeten regelmatig zo’n tien tot vijftien mensen. Het zijn echt nog de mensen tegen wie we vroeger zwommen en bij wie we in huis waren. We kennen hen nu al 45 jaar. Bij de geboorte van een kind, een trouwerij, of als iemand vijftig of zelfs zestig werd, we gingen erheen.”

Ook bij een jubileum van de vereniging is of Polar Bears present in Weidenau of Pinquin aanwezig in Ede. Dus is er in elk geval een groep uit Weidenau in Ede ter gelegenheid van het zestigjarig jubileum van Polar Bears. En natuurlijk was Pinquin ook aanwezig bij één van de hoogtepunten uit de geschiedenis van Polar Bears, de opening van het overdekte zwembad De Peppel in 1972. De laatste keer dat een delegatie van de zwemafdeling in Ede was, was in mei 1991. Polar Bears vierde toen het 45-jarig bestaan en hield een zwemdriekamp met Weidenau en Chemnitz uit het voormalige Oost-Duitsland.

72

73

74

72 An Frankenmolen heeft de resultaten. Rob Sierveld, Ageeth Wesselink, Ellen Butz en de anderen zijn nieuwsgierig, 1975.

73 Supporters in Weidenau, met een doek tegen het spatten, 1964.

74 De zwemploeg gaat naar Duitsland, 1975.

75

De bier-estafette

‘De Turnhalle, de grote gymzaal. Het feest op zaterdagavond’. Dat is het eerste wat Ellen Cavaljé zegt als zij gevraagd wordt wat haar herinneringen zijn aan Weidenau. Over zo’n feest gaat nog een aardige anekdote. Tijdens de tweede ontmoeting in januari 1964 staat tijdens het feest ook een bierestafette op het programma. Tien leden van elke vereniging met elk een vol glas Krombacher pils voor zich op de grond. Opdrinken, glas neerzetten en de volgende is aan de beurt. Onze gastheren zijn ervan overtuigd dat zij deze wedstrijd in elk geval gaan winnen. Het lijkt geen grootspraak, want de Weidenauers gieten het bier met een tempo naar binnen waar de leden van Polar Bears niet aan kunnen tippen.

En toch zet het laatste lid uit Ede het lege glas net iets eerder neer dan de laatste Weidenauer. De verslagenheid is groot bij de Duitsers, ze zijn verslagen in hun specialiteit.

Hoe kan dat? Niemand heeft in de gaten dat in alle rumoer en opwindig één van de Polar Bears-leden zich stilletjes terugtrekt tussen het publiek. Met negen tegen tien slagen de Edenaren erin om te winnen. En geloof het of niet, bij de volgende ontmoeting in Ede lukt het Polar Bears opnieuw om op dezelfde wijze de bierestafette te winnen. Dan is ook het tijdstip aangebroken om de gasten uit de doeken te doen hoe zij in de boot zijn genomen.

Hoe komt Polar Bears in Weidenau terecht?

In het jubileumboek ter gelegenheid van veertig jaar Polar Bears staat onder meer het volgende: op een voorjaarsdag in 1957 stopt voor het Enka-bad in Ede een Duitse auto. Enkele mannen stappen uit en vragen of er een zwemclub is die traint in het zwembad. De toenmalige badmeester Sander Kok nodigt de Duitsers uit om verder te komen en snel komen zij tot het doel van hun komst. Ze zijn naar de omgeving van Arnhem gereden om daar in de buurt een club te zoeken voor een sportuitwisseling. In de buurt van Arnhem ontdekken ze een ANWB-bord met daarop 'EDE'.

Dat komt hen bekend voor, want hun badmeester, die er ook bij is, heeft als bijnaam 'Ede'. Vandaar hun tocht naar Ede. Spoedig daarna komt het tot concrete afspraken en op 17 augustus 1957 komt WASPO Herringen in Ede op bezoek, onder leiding van de badmeester wiens echte naam Siegfried Kirstein is. Polar Bears gaat ook op bezoek in Herringen. Maar wat wil het geval? Siegfried 'Ede' Kirstein verkast in 1960 naar Weidenau. En hij is bij de zwemvereniging Pinquin de grote animator van de uitwisseling, een rol die bij Polar Bears wordt ingenomen door Jaap Sijrier. Vandaar dat de Edese club de uitwisseling verplaatst naar Weidenau.

76

77

Een goede gastheer

In de loop der jaren heeft Polar Bears een traditie opgebouwd in het organiseren van grote evenementen. Buitenlandse deelnemers zijn tegenwoordig eerder regel dan uitzondering. Talloze vrijwilligers worden opgetrommeld om de handen uit de mouwen te steken: ploegenbegeleiders, materiaal mensen, tribune-opbouwers, juryleden, officials, pr-mensen; de hele vereniging is in touw om het evenement tot een goed einde te brengen.

Tijdens het spelen van de volksliederen bij de opening van het Internationaal Waterpolo Gala in 1989, heeft Erwin Navest de verantwoordelijke taak op zich genomen om de vlaggen te hijsen. Maar als de banieren in top wapperen, krijgt menig in drielidig pak gestoken lid van de organisatie het benauwd: de Hongaarse vlag hangt op de kop. Weet Erwin veel...Het is een piepklein smetje op een verder vlekkeloos verlopen toernooi. Waarschijnlijk is de omgekeerde vlag verder niemand opgevallen, want Polar Bears wordt na afloop overladen met complimenten.

Groentekisten

In 1947 is The Polar Bear, zoals de club dan nog heet, voor het eerst gastheer van een grote wedstrijd: de Kringkampioenschappen Zwemmen in de toenmalige kring Arnhem-Nijmegen. Er wordt een begroting gemaakt met een budget van honderd gulden. De hele vereniging wordt ingeschakeld bij de organisatie. Als na afloop de balans wordt opgemaakt, bedraagt de netto winst vier gulden, waarvan de helft moet worden overgedragen aan het badbestuur.

In de jaren vijftig en zestig is het Heideweektoernooi het hoogtepunt van het jaar. Van oude groentekisten met een plank erop worden tribunes gebouwd, want de wedstrijden trekken veel bekijks. De laatste avond wordt vaak afgesloten met een kunstzwemgroep, de Bathing Beauties uit Amsterdam. Of er wordt een auto te water gelaten met een grote kraan, of een groot olievat van de duikplank geduwd, met iemand erin. De mensen vinden het prachtig.

Dergelijke stunts zijn tegenwoordig ondenkbaar. Alles draait om de sportieve prestaties. En de talloze vrijwilligers die voor het evenement worden ingeschakeld, beschouwen een vlekkeloos verlopen toernooi als hun eigen prestatie. Dat is in het buitenland soms wel anders. Als Polar Bears tijdens het Europacupavontuur in Marseille (1996) met een gebrekkige organisatie wordt geconfronteerd, laat Ruud van der Veer zich tegen Pouw Jongbloed van De Gelderlander ontvallen: “Vrijwel overal in Europa gebeuren dit soort tafereelen. Ik vraag me wel af of wij in Nederland de clubs die bij ons te gast zijn niet te veel in de watten leggen.”

79

7.10

7.11

- 79 Paul Westerik en Bert Donker zijn druk met de voorbereidingen van weer een evenement.
 7.10 Louk Bressers neemt de complimenten in ontvangst na het EJK synchroonzwemmen.
 7.11 Champions Cup 2005: de ploegen worden voorgesteld aan het publiek.

De opening van De Peppel in 1972 gaat gepaard met een Zwemweek, waarin tal van evenementen op het programma staan. HZC De Robben werkt de eerste ronde van het Europacuptoernooi in Ede af. Achttien jaar later speelt Polar Bears zelf haar eerste Europacupduels in De Peppel. Maar latere thuiswedstrijden moeten worden afgewerkt in De Vallei in Veenendaal, omdat het Edese zwembad niet aan de internationale eisen voldoet.

Gewone toernooien kunnen wel in Ede worden afgewerkt. Vanaf 1977 organiseert Polar Bears jaarlijks een waterpolotoernooi. Aanvankelijk met regionale rivalen, zoals VZC Ritmeester en het Arnhemse ESCA, later met landelijke en zelfs buitenlandse topploegen. In 1989 maakt het Ede Stad Toernooi, zoals het in de jaren tachtig is gaan heten, deel uit van het Internationaal Waterpolo Gala. Rond de paasdagen worden in De Peppel drie toernooien tegelijk afgewerkt. De nationale jeugdploeg speelt een zeslandentoernooi, de vrouwen van Polar Bears ontvangen onder andere BVWS uit Hongarije. De mannen van Polar Bears nemen het op tegen VZC, AZC, het Duitse Hohenlimburg en de publiekstrekker Dynamo Moskou, met de wereldtoppers Dmitri Apanasenko en Georgi Mschweniradze. De Russen staan aan het begin van een lange rij internationale topspelers, die sindsdien in Ede en Veenendaal zijn langsgelopen.

7.12

7.12

7.13

7.14

7.15

7.12 In de jaren vijftig was het zwemfeest tijdens de Heideweek het hoogtepunt van het jaar. Supporters gaan de straat op om publiek naar het bad te krijgen.

7.13 Met man en macht wordt het bad in gereedheid gebracht.

7.14 De jurytafel tijdens het laatste grote evenement, de halve finale van de Champions Cup voor vrouwen in 2005. V.l.n.r. Korrie Vlieg, Elly van Briemen, Cees van de Blaak, Erna van Dorp, Frans Castelijin.

7.15 Hans Frankenmolen deelt zoenen uit aan Giusy Malato van Orizzonte.

**Een greep uit de internationale grote evenementen
die Polar Bears de laatste jaren heeft georganiseerd:**

1972	Eerste ronde Europa Cup (m) De Peppel
1988	EJK synchroonzwemmen De Peppel
1989	Internationaal Waterpolo Gala (m/v) De Peppel
1990	Eerste ronde Europa Cup landskampioenen (m) De Peppel
1996	Eerste ronde Europa Cup landskampioenen (m) Valleibad
2000	Eerste ronde Europa Cup bekerwinnaars (m) Aqua Indoor
2005	Tweede ronde Champions Cup (v) Aqua Indoor

Stille kracht op de achtergrond

Carel van Velsen is niet een man die graag op de voorgrond treedt. Die eigenschap had hij vroeger al als speler van Polar Bears en later ook als rasorganisator, ritselaar en regelaar bij de club. Carel was een van de initiators van de Stichting Steunfonds Polar Bears en was in die hoedanigheid voor een groot deel medeverantwoordelijk voor de waterpolosuccessen in de jaren negentig. Maar o wee als ook maar iemand het in zijn hoofd haalde om hem daarvoor lof toe te zwaaien. Het waren altijd 'anderen' die het volgens Carel hadden gedaan. Toegegeven, er waren veel 'anderen' die eveneens de handen uit de mouwen staken, waarvan het merendeel daarvoor ook niet of nauwelijks werd geëerd. Dat hoefde ook niet, de voldoening van een kampioenschap of wéér een geslaagd evenement was voor al die tientallen vrijwilligers met een groenwit hart de mooiste 'beloning'. Dat gold ook voor Carel van Velsen, die vaak tegen wil en dank als 'projectleider' van een evenement werd gebombardeerd. Bij het vlekkeloos georganiseerde Europees Jeugd Kampioenschap kunstzwemmen in 1988 in De Peppel bijvoorbeeld of bij de halve finaleronde van de Europacup 1 voor de dames in 2005, in Aqua Indoor. Bij beide evenementen en bij tal van Europacupwedstrijden en andere 'projecten' tussen 1988 en 2005 trok Carel de kar.

717

De Europese zegetocht van Polar Bears

Het Europacup-verhaal van Polar Bears begint oktober 1990 in eigen huis. Vanwege het debuut op Europees niveau werd de Edese club de organisatie van de eerste ronde gegund, de te smalle afmetingen van Zwembad De Peppel werden voor deze ene keer gedoogd.

718

In de eigen thuishaven maakte Polar Bears zoals verwacht korte metten met de landskampioenen van Engeland en Turkije, alvorens in een kolkende Peppel de Hongaarse kampioen Ferencvaros met liefst 11-7 terug te wijzen. Menig Polar Bears-supporter kan zich dit zinderende duel ongetwijfeld nog voor de geest halen en hetzelfde geldt voor de met 11-12 verloren wedstrijd tegen CSKA Moskou.

In de kwartfinale ging Polar Bears vervolgens eervol ten onder tegen Mladost Zagreb. Het 6-8 verlies in Zagreb bood perspectief voor de 'thuiswedstrijd' in Veenendaal, dat sindsdien als vaste uitvalsbasis voor de Europese wedstrijden gold. Polar Bears kwam in Veenendaal helaas niet verder dan 10-9, twee doelpunten te weinig om door te gaan. Mladost Zagreb won datzelfde seizoen de Europacup 1. De Kroaten verloren tot en met de finale slechts één keer. Van Polar Bears dus.

123

717 Fred Butz zit een speler van Vouliagmenis op de huid.

718 Polar Bears in 1991 in Zagreb. De ploeg praat na over het duel tegen Mladost, met John Jansen, Robert Havekotte, Marcel Slings, Rob van de Blaak, Nico Landeweerd, John Scherrenburg, Arnoud Posthuma, Hans Nieuwenburg en Nick Vroon.

7.19

Mist

Een jaar later stuitten de Beren in de Europacup 1 opnieuw op een Kroatische ploeg, al reikte Polar Bears ditmaal zelfs tot de halve finales! De eerste ronde bracht Polar Bears naar het Zweedse Stockholm, waar weliswaar werd gestart met een nederlaag tegen Spandau'04 uit Berlijn, maar waar de kampioenen van Zweden en Oostenrijk geen enkel probleem vormden. Legendarisch is het moment - tussen de eerste en tweede periode - waarop de coach van het Oostenrijkse Tirol aan zijn Polar Bears-collega Nico Landeweerd vroeg of de Edese waterpoloërs het ietsje rustiger aan konden doen. De stand was op dat moment namelijk al 10-0 in Edes voordeel en aangezien bij elk doelpunt de speeltijd moet worden stopgezet, was de Oostenrijker bang dat hij met zijn ploeg het vliegtuig zou missen.

In de kwartfinales werd Polar Bears gekoppeld aan het Griekse Vouliagmenis. De eerste wedstrijd in Athene werd tot ontsteltenis van de Beren in een buitenbad gespeeld en aangezien het in december ook in Griekenland behoorlijk koud kan zijn, veroorzaakte het - uiteraard - warme water een dichte mist waarin de spelers hooguit zes meter ver konden kijken. Dit 'spookduel' eindigde in een 7-5 overwinning voor Vouliagmenis, dat hoorden de Beren althans achteraf. In Veenendaal liet Polar Bears evenwel geen spaan heel van de Grieken: middels een 18-10 zege plaatste de Nederlandse kampioen zich voor de halve finale tegen Jadran Split.

In Veenendaal leek Polar Bears voor een geweldige stunt te zorgen, want vlak voor tijd leidden de Beren nog met 11-7. Enkele onoplettendheden in de verdediging zorgden er echter voor, dat Jadran toch nog met een gerust gevoel het bad uitstapte: 11-9. De geroutineerde Kroaten maakten het karwei in het Italiaanse Triëst - in verband met de burgeroorlog in het voormalig Joegoslavië moest Jadran uitwijken naar het buitenland - vervolgens af, alhoewel Polar Bears na een aanvankelijk kansloze 9-2 achterstand in de slotfase nog akelig dicht in de buurt kwam (9-6).

Odense

Werden de jaren hiervoor door waterpoloënd Europa mischien nog afgedaan als toevalstreffers, na het Europacup-seizoen '92/'93 kon niemand meer om Polar Bears heen. De eerste ronde bracht Polar Bears naar Odense in Denemarken, waar het tezamen met de kampioenen van Spanje (Catalunya, tevens houder van de Europacup 1), Kroatië (Mladost Zagreb), Roemenië (Steaua Boekarest, bestaande uit driekwart van het nationale team) en Denemarken (Frem Odense) de poule des doods vormde. Uiterekend in deze week reikte de ploeg tot een ongekend hoog niveau. De schitterende 12-9 winst in de eerste wedstrijd tegen Catalunya (met vijf zilveren Olympia-gangers van 1992 in de gelederen) gaf de Beren vleugels en het tweede duel van Polar Bears tegen Mladost was volgens de Deense toeschouwers de mooiste wedstrijd die tot dan toe in hun bad was gespeeld. Polar Bears ging pas na verlenging ten onder.

Een dag later versloeg de ploeg - eveneens na verlenging - Steaua Boekarest en zoals verwacht vormde de thuisploeg op de laatste speeldag geen obstakel.

Sportief bereikte Polar Bears in Odense een hoogtepunt, maar financieel gezien zou 'doorbekeren' het bankroet van de club betekenen, zo hield Steunfonds-penningmeester Jan Bes de selectie in de bus op de terugreis naar Nederland voor. Dankzij allerlei acties - waaronder de verkoop van het boekje 'Barcelona anders bekeken' van Polar Bears-captain Hans Nieuwenburg - werd het licht toch op groen gezet. Dat was maar goed ook, want daardoor kon Polar Bears in de kwartfinale opnieuw voor een stunt zorgen tegen de Hongaarse kampioen Tungsram. De heenwedstrijd in Veenendaal wonnen de Beren 'slechts' met 7-5, maar in Boedapest (!) werd het 10-7 in Edes voordeel in een duel dat door de spelers zelf omschreven wordt als hun beste wedstrijd ooit. Dat Polar Bears in de halve finale opnieuw - ditmaal vrij fors - onderuit ging tegen Mladost Zagreb (8-8 en 7-15), deed nauwelijks iets af aan het schitterende Europacupjaar.

'Barcelona anders bekeken', het boekje van Hans Nieuwenburg met illustraties van Alies Rommerts, zal voor altijd verbonden blijven aan de Europacup-successen van de beginjaren '90. Dankzij de verkoop van circa 3.000 boekjes á 15 gulden kon Polar Bears in 1992-1993 verder blijven bekieren in de Europacup. Overigens moesten er in elk jaar dat Polar Bears aan de Europacup deelnam, tal van acties worden ondernomen om de eindjes aan elkaar te knopen. Van vacuüm verpakte kippen (van toenmalig hoofdsponsor Goudhaantje) tot advertenties, flessen wijn, petten en shawls. Ook het in 1998 voor het eerst georganiseerde jaarlijkse bedrijvenwaterpolotoernooi levert een belangrijke bijdrage aan de Europacupkas.

Moskou

Van 23 tot 31 augustus 1988 gaat de selectie van Hans Frankenmolen op trainingsstage naar Moskou, waar de ploeg gaat trainen met Dynamo Moskou. Initiatiefnemer en begeleider van de ploeg is Gerrit Posthuma, de vader van keeper Arnoud. Het door de Russische Sportfederatie verzorgde verblijf is onvergetelijk. De ploeg traint in het Olympische bad, dat een capaciteit heeft van 13.000 zitplaatsen.

Een oefenwedstrijd tegen Dynamo Moskou, dat zich voor de gelegenheid versterkt heeft met enkele Russische internationals die zich voorbereiden op de Olympische Spelen van Seoul, wordt met 7-6 gewonnen. Rob van de Blaak wordt tot man van de wedstrijd uitgeroepen. De Rus-

sen, bij de politie en dus prof, begrijpen niet dat Polar Bears een amateursportvereniging is. Hans Frankenmolen is enthousiast over de ervaring: "Je gaat als team op stap en komt in een totaal andere cultuur. Dat werkt door in de ploeg. Je maakt een groepsproces door en dat zal verder doorwerken in de competitie. Dat is pure winst".

Zweimal Weltmeister!

Aanvankelijk benaderde de ploeg van Polar Bears die in 1990 kampioen werd, de WK Masters in München (2000) als een veredeld veteranentoernooitje. De coryfeeën van weleer haalden 's avonds in hun tentenkamp met een bier-tje of een wijntje erbij mooie herinneringen op. Eigenlijk waren de wedstrijden in de 30+-categorie een hinderlijke onderbreking van de eindeloze reeks mooie verhalen over 'vroeger'. Totdat de Beren spelenderwijs de ene na de andere zege behaalden en langzaam maar zeker in de buurt van de medailles kwamen.

Toen ging Hans Frankenmolen ineens weer voorbesprekin-gen houden, was een 'basisplaats' plots weer belangrijk en deden zelfs Havekotte en Scherrenburg een warming-up.

De tegenstander in de finale, de Olympic Club uit Amerika, bestond uit louter ex-internationals die aan de Olympische Spelen hadden deelgenomen. Ze waren strakker, sneller en fitter dan de Beren, maar die hadden in München hun aloude teamgeest en winnaarsmentaliteit inmiddels hervonden. En daar was ook in 2000 nog geen kruid tegen gewassen. Polar Bears heren, wereldkampioen bij de 30-plussers en later ook nog uitgeroepen tot Sportploeg van het Jaar in Ede!

Ook de dames van Polar Bears werden wereldkampioen in München. Hun prestatie was alleen wat minder heroïsch, want er hoefde slechts te worden afgerekend met de 30-plussers van Poseidon'56 en Watervlo, inderdaad twee Ne-derlandse clubs.

720 Polar Bears en Dynamo trainen in het Olympisch zwembad in Moskou.

721 Polar Bears in het blauwwit van Dynamo Moskou.

Samen de wereld ontdekken

John Scherrenburg loopt al bijna zijn hele leven rond bij Polar Bears. De 42-jarige Edenaar maakte vele buitenlandse toernooien mee, zowel met Polar Bears als met het nationale team. De ervaringen die hij opdeed, hebben hem gevormd, zoals hij zegt.

De drang om te presteren heeft hij altijd gehad. Bij het diplomazwemmen op negenjarige leeftijd wilde hij al de beste zijn. Wim Kok haalde hem over om aan wedstrijdzwemmen te gaan doen. John: “In de zes jaar dat ik aan wedstrijdzwemmen deed, gooide ik regelmatig een balletje mee met de aspiranten van de waterpoloafdeling. En daar merkte iedereen om me heen - en ik zelf ook wel - dat ik er aanleg voor had”. Al gauw speelde hij in het eerste team. Aanvankelijk onder leiding van Ad van den Bent, later onder Evert van de Dikkenberg, Bart Bongers en Hans Frankenmolen. Met spelers als Rob van de Blaak, Arnoud Posthuma, Hans Nieuwenburg en vele anderen was John onderdeel van een uiterst getalenteerde groep.

De trips naar het buitenland waren goed voor de teambuilding. Onderling zorgde het voor hechte vriendschappen. “Moskou was een memorabele reis”, vertelt John. “Niet alleen omdat we daar de basis legden voor onze successen, maar ook omdat we een kijkje kregen in een wereld die we niet kenden. Het was in de glasnost-periode, de omschakeling van het strenge communistische regime naar een meer open samenleving.”

- 722 Samen triomfen vieren, maar ook samen nederlagen verwerken. Het is de basis geweest voor hechte vriendschappen. John: “Na een verloren finale om de landstitel zag ik Rob op de houten tribune zitten huilen. Ik liep naar hem toe, ging naast hem zitten en legde mijn arm om hem heen. We zeiden niets, maar begrepen elkaar volkomen. We zaten even, liepen daarna naar buiten en rookte een sigaretje. Toen was het over en konden we weer verder.”
- 723 John en Rob in de metro in Berlijn (1986).

Rob van de Blaak herinnert zich de trip ook nog als de dag van gisteren. “Dynamo was de ploeg van de KGB”, vertelt hij. “Bij aankomst op het vliegveld hoefden we niet eens ons paspoort te laten zien. Tijdens een concert van Status Quo zaten we op zogenaamde directeursstoelen, helemaal vooraan. Wij waren de enigen die uit ons dak gingen. De rest bleef gewoon zitten. Steeds als je in het gangpad terecht kwam, werd je op je schouder getikt en moest je weer gaan zitten.”

Het team was gehuisvest in hotel Peking, een enorm hotel met grote kamers en elke dag hetzelfde eten. John: “Rob en ik zijn er ’s avonds nog een paar keer stiekem tussenuit geknepen en het nachtleven ingedoken.”

Een andere memorabele reis was de Europacuptrip naar het Deense Odense. John en Arnoud hadden het aan de stok met trainer Nico Landeweerd. Na bemiddeling van de meegereisde Mart Bras mochten de twee toch meedoen tegen de Spaanse kampioen Catalunya. John: “We wonnen en hadden na afloop het mooiste feest ooit.”

Hoewel hij aanbiedingen kreeg om in het buitenland te gaan spelen, bleef hij het groenwit trouw. Dat zou je het Polar Bears-gevoel kunnen noemen. “Het spelletje, de cultuur. Het is gewoon hartstikke leuk.” Hij vervolgt: “Je hebt zo je goede en je slechte dagen. En Polar Bears paste daar beide in. Ook als ik me even niet goed voelde, bleek Polar Bears toch een baken voor mij te zijn.”

724 Hans Nieuwenburg en Erik de Jong komen bij op de hotelkamer, Moskou 1988.

725 John Scherrenburg in actie tegen VZC, januari 1992.

Van Europese topploeg tot dreumes

726

Mede door de verdergaande professionalisering van het Zuid- en Oost-Europese clubwaterpolo, zouden de heren van Polar Bears er nooit meer in slagen ook maar in de buurt te komen van de Europese successen van de beginjaren '90.

Als vervolg op de landstitel in 1995 trad Polar Bears in het seizoen 1995-1996 in de eerste ronde van de Europacup aan in Berlijn. De ploeg werd echter direct uitgeschakeld door Spandau (Duitsland) en Catalunya (Spanje). De winst op het Turkse Galatasaray was daardoor alleen voor de statistiek van belang. Een jaar later - in 1996 - overleefde Polar Bears, dat inmiddels aardig was leeggelopen, weliswaar de kwalificatieronde in Marseille, maar het moest in de volgende ronde in Veenendaal haar meerdere erkennen in Olympiakos Piraeus (Griekenland) en - daar zijn ze weer - Mladost Zagreb. Er werd alleen gewonnen van Dynamo Lvov uit Oekraïne.

Trainer Nick Vroon, die in 1996 de Macedoniër Goran Ivanovski was opgevolgd als coach van Polar Bears, paste noodgedwongen een drastische verjongingskuur toe, die uiteindelijk leidde tot een plaats in de (verloren) bekerfinale tegen AZ&PC in het seizoen 1997-1998. Maar omdat die ploeg tevens landskampioen werd was Polar Bears gerechtigd uit te komen in de Europacup 2. Daarin wist de piepjonge ploeg - Rob van de Blaak en Hans Nieuwenburg waren nog de enige twee spelers van Polar Bears die tot dan toe alle 34 Europacup-duels hadden gespeeld - zich in Istanbul te plaatsen voor de volgende ronde in Boedapest. Met Hans van Zeeland aan het roer was Polar Bears in het legendarische Komjádi-bad zowaar nog dichtbij een geweldige stunt. Na de knappe winst op Slavia Bratislava (Slowakije) volgde een gigantische zeperd (17-3) tegen thuisploeg Ferencvaros. Geen van de circa twintig met de bus meege-reisde supporters geloofde, dat Polar Bears in staat was om van de Joegoslavische vertegenwoordiger Budvanska Rivijera te winnen, maar de Beren kwamen nog heel dicht in de buurt: 10-12. Niettemin was uitschakeling een feit.

Dat Polar Bears inmiddels van een Europese topclub was verworpen tot een dreumes op internationaal gebied, bleek wel tijdens het eerstvolgende Europacup-avontuur in 2000. De Beren mochten na de verloren bekerfinale in het jaar daarvoor wederom aantreden in de Europacup 2. Dankzij de komst van Aqua Indoor, dat in tegenstelling tot De Pep-pel, wél aan de internationale (breedte-)afmetingen vol-deed, kreeg Polar Bears de organisatie van de eerste ronde

toegewezen. Wat een feest in eigen huis had moeten wor-den, werd een fiasco. Het Italiaanse Florentia, het Spaanse Barceloneta en zelfs de Sloveense vertegenwoordiger veegden Polar Bears, dat John Scherrenburg weer eens een keer als invaller had opgetrommeld, het bad uit. De nipte overwinning op de Zwitserse kampioen was slechts een doekje voor het bloeden.

727

728

729

727 Heren 1 tijdens de Europacup in Berlijn, 1996.

728 Hans Nieuwenburg en Rob van de Blaak leggen een kaartje in de bus naar Berlijn. Harry van der Meer ziet wie de troeven in handen heeft.

729 Salvador Gomez van Barceloneta legt aan. De Beren verdedigen met man en macht, 2000. (Foto: Cord Otting)

Euro League en LEN Trophy

In 2003 mocht Polar Bears, wederom na een verloren bekerfinale, deelnemen aan de LEN Trophy, de opvolger van de Europacup 2 waar – analoog aan de Uefacup in het voetbal – meerdere teams uit één land aan mee mogen doen. Ook de opzet van de Europacup voor landskampioenen was veranderd. Net als in de voetbal-Champions League mogen de ‘betere landen’ ook meerdere teams inschrijven voor het bal der kampioenen dat de naam Euro League meekreeg.

Door deze opzet is het voor een (Nederlands) amateurteam als Polar Bears schier onmogelijk geworden nog – zoals in de jaren '90 – de beste vier van Europa te bereiken. Immers, toplanden als Rusland, Spanje, Italië, Hongarije, Griekenland, Kroatië en Servië en Montenegro hebben ineens vele ijzers in het vuur gekregen, niet alleen in de Euro League, maar ook in de LEN Trophy. Niemand keek dan ook vreemd op, dat het Europese avontuur van Polar Bears in de LEN Trophy na de eerste ronde alweer voorbij was. In de blaashal in het Hongaarse Szeged hield de formatie van John Scherrenburg thuisploeg Szeged, de nummer 6 van Hon-

garije, tot halverwege knap bij. Daarna was de koek op en werd het 5-10.

Ook het Duitse ASC Duisburg was (na verlenging) te sterk: 6-7. Het duel tegen het Griekse Chania was op de slotdag niet meer van belang. Toch zorgde de 10-9 zege op de groepswinnaar voor een mooi afscheid. John Scherrenburg keek in waterpoloblad ManMeer! dan ook tevreden terug op het Europese optreden van zijn ploeg. “We zijn aan het einde van het verhaal net te min”, stelde de voormalige topschutter van Polar Bears. “In het veldspel kunnen we gewoon mee, maar in de details worden we verslagen. Profs kunnen terugvallen op automatismen, wij hebben een smalle basis die alles moet geven. Zo blijven we bij, maar uiteindelijk missen we dan net de finesse. Dat is het lot van een kleine club in Europa. We laten goed polo zien. De mentaliteit is dus prima. De jongens zijn hard voor zichzelf en willen laten zien dat die uitschakeling niet zomaar normaal is. Meer kan ik als trainer niet wensen. Iedereen is tot het uiterste gegaan.”

Vrije dagen

Een jaar later mocht Polar Bears, als nummer 2 van Nederland, uitkomen in de Euro League. De eerste kwalificatieronde in het Oostenrijkse Innsbruck was geen al te grote opgave, want Polar Bears hoefde hiervoor slechts één team achter zich te laten. Ook de nummer laatst van de eerste kwalificatieronde mocht nog doorspelen in de LEN-Trophy. Overbodig om te zeggen dat vooral de penningmeester niet zo blij was met de opzet die de LEN nu had gekozen.

De resultaten in de tweede kwalificatieronde in Nis (Servië en Montenegro) waren niet voldoende om het hoofdtoernooi van de Euro League te bereiken, maar Polar Bears mocht wel verder in de LEN Trophy. Daarin kwam in het Spaanse Mataro eind oktober 2004 alsnog een einde aan de rondreis door Europa, na nederlagen tegen Sintez Kazan uit Rusland en CN Mataro.

Echt teleurgesteld over de uitschakeling waren de meeste spelers van Polar Bears niet, want na de tijdrovende voorrondes had het werkende deel van het team nauwelijks vrije dagen meer over. Bovendien zijn het waarschijnlijk juist de internationale ervaring en de in het buitenland gekweekte teamgeest geweest, die Polar Bears in het seizoen 2004-2005 een handje hebben geholpen om de zesde landstitel te veroveren. Het leverde geen Europees vervolg op, want Polar Bears besloot het team niet in te schrijven voor de Euro League, nadat verschillende spelers hadden aangegeven geen vrij (meer) te kunnen krijgen van hun werkgever.

731 Innsbruck 2004, de bankzitters hebben het koud.

732 De spelers van de Italiaanse kampioen Pro Recco staan in de houding voor het volkslied. John Scherrenburg, Paul Westerik en Dick Wouters luisteren mee.

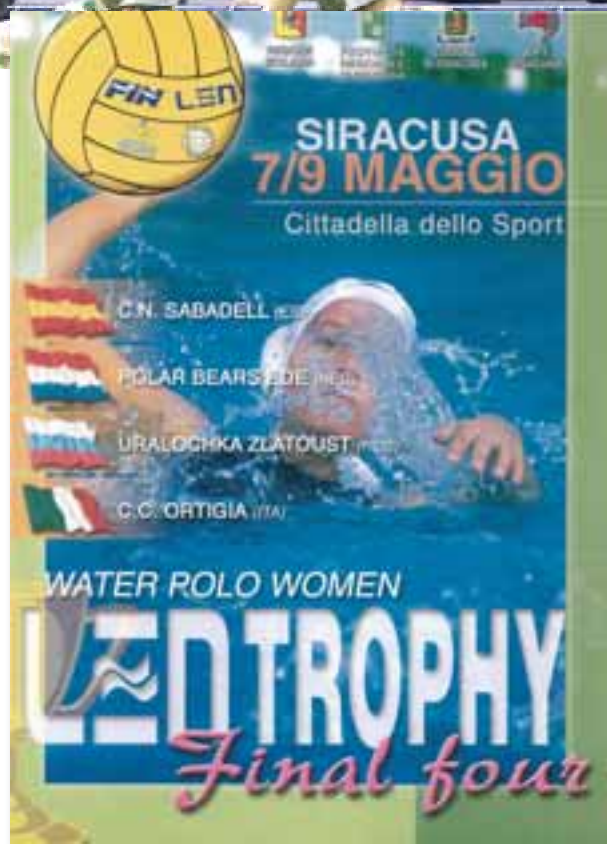
733 Polar Bears in Innsbruck, najaar 2004.

Final Four, hoogte- en dieptepunt tegelijk

Na jarenlang jaloers naar de heren te hebben gekeken, mochten ook de dames na de landstitel van 2002 dan eindelijk Europa in. Het debuut in het Franse Nancy – februari 2003 – was echter bepaald geen succes. In een relatief zwakke poule wonnen de Berinnen weliswaar met grote cijfers van weinig aansprekende tegenstanders uit Groot-Brittannië, Slowakije en Ierland, maar omdat het team was gestart met een nederlaag tegen het Duitse Bochum, móest er gewonnen worden van de thuisploeg. Na een bloedstollende confrontatie klommen de Françaises uiteindelijk zegevierend uit het water. Daarvoor waren wel vier verlengingen nodig en een golden goal om het pleit te beslechten.

Een jaar later mocht Polar Bears als bekerwinnaar aantreden in de LEN Trophy. Vanwege de goede prestaties van Het Ravijn een jaar eerder, waren de Berinnen direct gekwalificeerd voor de laatste acht. In Sabadell (Spanje) was de start niettemin opnieuw vals. Daags na de 9-11 nederlaag tegen Sabadell stond er een geheel andere ploeg aan de badrand.

734

Tot op het bot gemotiveerd, op jacht naar eerherstel en met speelsters die bereid waren zich voor elkaar op te offeren. Skif Moskou (10-8) en het Griekse Poseitonas (15-7) werden daar het slachtoffer van. Vooral tegen de voormalige Europacupwinnaar uit Rusland maakte Polar Bears indruk. De Moskovieten werden overdonderd en keken tegen het eind van het derde kwart tegen een 10-3 achterstand aan.

Final Four

Toch blijft de snelle metamorfose die zich na de nederlaag tegen CN Sabadell voltrok opmerkelijk. De Gelderlander sprak van een theaterstuk, dat zich afspeelde in de lobby, de gangen en de kamers van het hotel Gran Verdi. Hans Nieuwenburg en zijn teammanager Paul Westerik braken zich

tot diep in de nacht het hoofd over hoe het team weer op de rit te krijgen. De speelsters gingen in discussie met elkaar, wat soms uitmondde in harde woorden, maar ook in zelfkritiek. “We waren getergd, kwaad op onszelf”, legde Mieke van der Sloot later uit. “We wilden ons niet zomaar laten uitschakelen. Dus zetten we elkaar op scherp. We waren uit op wraak.”

Hoe dan ook: Polar Bears plaatste zich voor de Final Four in het Siciliaanse Siracusa. Wat een fantastische apotheose had moeten worden, mondde helaas uit in een wanvertoning. Onderhuidse irritaties die al enige tijd sluimerden, kwamen precies op het verkeerde moment alsnog aan de oppervlakte, namelijk tijdens en na de openingswedstrijd tegen de thuisploeg Ortigia: 4-10. Een dag later volgde op-

735 Dames 1 tijdens het Europacupdebuut in Nancy, 2003: Achter: Hans Nieuwenburg, Astrid Blacquière, Carla Quint, Marieke van den Ham, Loes Donderwinkel, Hanneke Scherjon, Elise van Bennekom, Masscha Geurts, Sandra Nieuwenburg, Nicole van Bergen. Zittend: Cindy Castelij, Carmen van Slooten, Jolanda Wemmer, Lisan Simons, Astrid Coene. Voor: Paul Westerik.

nieuw een kansloze nederlaag tegen Sabadell (6-10). Pas in de slotwedstrijd tegen het Russische Uralochka Zlatoust toonde de ploeg haar ware kracht, met een knappe 8-6 zege als gevolg. Echt blij was echter niemand in het Edese kamp met de met Sabadell en Uralochka 'gedeelde tweede plaats'...

Tranen

Nadat het team enige personele veranderingen had ondergaan en Hans van Zeeland het trainersstokje van naamgenoot Nieuwenburg had overgenomen, kwalificeerde Polar Bears zich in het Tsjechische Plzen overtuigend en zonder nederlaag voor de laatste acht van het Europacup 1-toernooi. Ede kreeg de organisatie van een van de twee halve finalepoules toegewezen en zo kreeg Polar Bears in het Paasweekend bezoek van drie Europese (dames)grootmachten. Helaas verloor Polar Bears direct de openingswedstrijd te-

gen de Hongaarse kampioen Dunaujvaros (7-9). Na de 5-2 zege op Sabadell (eindelijk...) had Polar Bears op zondag echter nog steeds uitzicht op een plaats in de Final Four. Dan moest echter wel titelverdediger Orizzonte Catania worden verslagen. Met drie goals verschil nog wel.

Het dankbare publiek in Aqua Indoor Ede trakteerde de thuisploeg na afloop van het duel tegen Orizzonte op een daverend applaus. De titelverdediger had weliswaar gewonnen en Polar Bears was uitgeschakeld voor een plek in de Final Four, maar de thuisploeg had tot ver in de wedstrijd uitzicht op een stunt. Als club mocht Polar Bears terugkijken op een memorabel evenement. Drie keer een volle bak, veel sfeer in het bad en een tot tranen toe geroerde voorzitter Hans Frankenmolen die in zijn slotwoord – met een snik in zijn stem – 'onze meiden bedankte voor hun vechtlust en fantastische inzet'. Bovenal was het toernooi in Ede echter bijzonder door de inbreng van meer dan zeventig (!) vrijwilligers en een vlekkeloze organisatie.

In het seizoen 2005-2006 was Polar Bears weer aangewezen op deelname aan de LEN Trophy. Daarin speelden de Berinnen in het Italiaanse Florence om één ticket in de volgende ronde tegen Olimp Novgorod uit Rusland (11-10 winst), het Duitse Wuppertal (15-6 winst) en RN Florentia. Het team van Piet Teijken mocht even ruiken aan de volgende ronde, maar werd uiteindelijk toch met 9-11 door de Italianen uitgeschakeld voor een plaats bij de laatste acht.

736

737

736 Cindy Castelijin en Nynke Vlieg, zwaar teleurgesteld na de uitschakeling tegen Nancy.

737 Marieke van den Ham, Hanneke Scherjon en Cindy Castelijin doen de yell. (Foto: Wim Hollemans)

Honderd keer opdrukken

Al in augustus 1988 gaan de vrouwen van Polar Bears naar het buitenland voor een trainingsstage. Met uitzondering van Alice Lindhout, die in Nieuw-Zeeland met Oranje om de Fina-Cup speelt, gaan de Berinnen naar Hongarije. Na een treinreis van 20 uur arriveren ze in een tropisch Boedapest, waar tweemaal daags wordt getraind met het Hongaarse nationale team.

Gastgever is omnisportvereniging BSV Budapest, die de beschikking heeft over vijf zwembaden. De trainingsdiscipline van de Hongaarsen is indrukwekkend: ze zwemmen een kilometer vlinderslag, drukken zich tien keer op en gaan weer zonder bal het water in. Een Hongaarse die te laat komt moet zich honderd keer opdrukken.

Polar Bearen in Oranje

739

Naarmate de successen voor de club groter worden, is het niet meer dan logisch dat er ook vanuit Zeist interesse komt voor Polar Bears. Al in de jaren vijftig komen spelers van de Edese waterpolovereniging in beeld bij de nationale keuzeheren. André de Bruin is het eerste lid uit eigen kweek dat nationaal enige betekenis als polospeler heeft gekregen. Hij emigreert in 1957 naar Canada. Twee jaar later wordt doelman Siem Vermeulen uitgenodigd om mee te trainen met de nationale jeugd, onder leiding van bondscoach Ruud van Feggelen. Het nationale A-team haalt de Bennekommer niet, wel speelt hij in 1962 nog met het militaire zevental in Parijs.

Mart Bras is de eerste Polar Bear die daadwerkelijk een A-interland speelt. Mart, en daarmee Polar Bears, debuteert in mei 1969 in Oranje, als Nederland het in Dieren opneemt tegen de Russen. Het jaar daarop maakt de Veenendaler deel uit van de Nederlandse selectie op het Europees kampioenschap in Barcelona, waar de ploeg vijfde wordt. Twee jaar later wordt Mart ook geselecteerd voor de Olympische

Spelen van München. Maar in de hoofdstad van Beieren stelt Oranje teleur met de zevende plaats. Mart blijft international en nadat hij de overstap naar VZC heeft gemaakt maakt hij nogmaals een EK (Wenen 1974) en een WK (Cali 1975) mee. Een indrukwekkende carrière, die hij als international scheidsrechter tussen 1986 en 2005 nog weet te overtreffen.

Na Marts selectie werd in Ede lange tijd niets meer vanuit Zeist vernomen. Tot eind jaren tachtig, toen Polar Bears zich opwierp als kampioenskandidaat. Maar dan is het ook meteen niet meer te stoppen: John Scherrenburg, Rob van de Blaak en Arnoud Posthuma stromen vanuit de nationale jeugd door naar de A-selectie. En ook de van 'buiten' gekomen Wyco de Vries en Hans Nieuwenburg vertegenwoordigen Polar Bears in de tweede helft van de jaren tachtig in Oranje.

Sindsdien is er nooit meer een Nederlandse mannenselectie geweest zonder een speler van Polar Bears in de gelederen.

740

741

De uitstraling van de club had een aanzuigende werking. Zo kwam John Jansen in 1990 over van aartsrivaal AZC, om zich optimaal te kunnen voorbereiden op de Olympische Spelen van 1992. Na Barcelona keerde Jansen als de wiedeweerga terug naar Alphen aan den Rijn. Anno 2006 is Richard van Eck een vaste waarde in Oranje. Hij hoopt na de zomer in Belgrado aan zijn eerste Europees kampioenschap mee te doen.

742

De eerste Polar Bears-internationals bij de vrouwen kwamen van buitenaf. Irma Brander (ex-De Vuursche) en Alice Lindhout (ex-PSV) speelden in Ede toen ze met Oranje in 1991 wereldkampioen werden in Perth. Het tweetal ontstak ook bij de vrouwen van Polar Bears het oranjevuur en gaven de fakkel door. En wat voor de heren geldt, gaat ook op voor de vrouwen: sindsdien is er nooit meer een nationale vrouwenselectie geweest zonder iemand van Polar Bears.

743

745

744

- 740 Carla Quint hield jarenlang in het internationale waterpolo de eer van Polar Bears hoog.
- 741 Mascha Geurts lag ook enkele jaren onder de lat bij het Nederlands team. (Foto: Wim Hollemans)
- 742 John Scherrenburg en Hans Nieuwenburg, tijdens het EK 1989 in Bonn.
- 743 Mart Bras was de eerste Polar Bear in het nationale team. Ook was hij jarenlang internationaal scheidsrechter. (Foto: Gert Jan Koster)
- 744 Marjon van Huizen. (Foto Arjan van Bruggen)
- 745 Leontien Koops. (Foto Arjan van Bruggen)

Sandra Scherrenburg (tegenwoordig Nieuwenburg) was de eerste bij Polar Bears opgeleide vrouweninternational. Evenals Carla Quint behoorde ze tot de ploeg die in 1993 de Europese titel veroverde in Sheffield. Nienke Vermeer was toen vier jaar oud. Inmiddels is het sporttalent van de gemeente Ede zeventien. Nog altijd jong, maar ook zij heeft naast het groenwit het oranje al mogen verdedigen. De laatste in de rij is Biurakn Hakhverdian. De international koos halverwege het seizoen 2005-2006 ervoor haar carrière na een Grieks avontuur voort te zetten bij Polar Bears.

Beren op de Olympische Spelen

München 1972: Mart Bras

Barcelona 1992: Hans Nieuwenburg, John Scherrenburg, John Jansen, Robert Havekotte

Atlanta 1996: Hans Nieuwenburg, Harry van der Meer, Wyco de Vries, Bas de Jong, Eelco Uri

Sydney 2000: Bas de Jong, Carla Quint

Internationals van Polar Bears en de periode dat ze als Polar Bears-speler in Oranje zijn uitgekomen.

Mannen:

- Ton van Jaarsveld	(2004-2005)
- Richard van Eck	(2004-heden)
- Jeroen Cavaljé	(2001-2002)
- Marco Scheffer	(2001-2004)
- Harry van der Meer	(1994-1996)
- Eelco Uri	(1994-1996)
- Bas de Jong	(1994-2004)
- John Jansen	(1990-1992)
- Wyco de Vries	(1987-1996)
- Robert Havekotte	(1989-1992)
- Hans Nieuwenburg	(1988-2000)
- Arnoud Posthuma	(1987-1992)
- Rob van de Blaak	(1987-1992)
- John Scherrenburg	(1987-1992)
- Mart Bras	(1970-1972)

Vrouwen:

- Biurakn Hakhverdian	(2006-heden)
- Nienke Vermeer	(2005-heden)
- Marleen Ars	(2005-heden)
- Yasemin Smit	(2003-2004)
- Mieke van der Sloot	(2003-heden)
- Jorieke Oostendorp	(2003-heden)
- Marieke van den Ham	(2003-heden)
- Mascha Geurts	(2000-2003)
- Leontine Koops	(1995-1998)
- Marjon van Huizen	(1996-1997)
- Sandra Scherrenburg	(1991-1998)
- Carla Quint	(1992-2004)
- Irma Brander	(1989-1991)
- Alice Lindhout	(1989-1991)

Enthousiasme tijdens het jaarfeest van Polar Bears, 1960.

Achter de tafel Door van der Veer, Sjaan Kok, Rietje van Doorn en Roos Bras,
allen uit bekende Polar Bear-families.

Feest

HOOFDSTUK

8

Polar Bears als ontmoetingsplaats

De sociale functie van Polar Bears is minstens even belangrijk als de sportieve. In 1946 was het in eerste instantie de reden dat de club is opgericht. Op vakantie ging men niet en na vijf jaren van onderdrukking was de behoefte om gezamenlijk dingen te ondernemen groot. Typerend is dat de vereniging eerst een feestcommissie had, en dat pas daarna een waterpolocommissie in het leven werd geroepen. Door de jaren heen heeft de vereniging zijn sociale karakter weten te behouden, getuige ook enkele citaten van voorzitters:

Toch ben ik van mening, dat alleen prestaties niet zaligmakend zijn. De sociale functie van een club als Polar Bears is de belangrijkste. In tijden dat het minder goed gaat (en die zijn er ook geweest) blijkt pas goed wat men aan elkaar heeft en dat moet de basis zijn van een sportclub in Ede, die bruisend van enthousiasme de toekomst tegemoet treedt.

(Uit het voorwoord van Fried Rijsemus in 't Berenvelletje 1946-1986, uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum, 1986)

Polar Bears is een ontmoetingsplaats waar je veel meer andere dingen doet dan alleen met je sport bezig zijn. Binnen de afdelingen streven we wel degelijk naar topprestaties, maar de resultaten zijn niet het belangrijkste.

(Hans Frankenmolen in Polar Bears Nieuws, een nieuwsbulletin van de Businessclub, in februari 1999)

De eerste 25 jaar beschikte Polar Bears alleen over een buitenbad. De activiteiten speelden zich dan ook vooral 's zomers af. In de winter werd er elders getraind. Aansluitend op de jaarvergadering werd altijd het jaarfeest in De Reehorst gehouden, meestal in januari. Het was, zoals de naam al zegt, het enige feest van het jaar. De timing was perfect om de jaarvergadering kort te houden.

Met de opening van De Peppel veranderde dat. De Dolfijn werd het vaste honk van de beren, die na de wedstrijd graag gezellig naborrelden en alle beslommeringen doornamen aan de bar. Ook in het nieuwe bad is deze gewoonte

voortgezet. De clubhuizen zijn de ideale plekken om feesten te houden. Soms gepland, meestal spontaan. Vaste prik zijn het kampioenenbal en meestal elk jaar ook wel een themafeest, waarop de leden in de meest vreemde uitdossingen verschijnen..

8.2

8.3

8.4

8.5

8.6

Heideoptochten

- 8.2 1953
- 8.3 Begin jaren tachtig.
- 8.4 1953
- 8.5 Midden jaren tachtig.
- 8.6 2004

Jubilea

1951: Het eerste lustrum wordt gevierd met een receptie in Het Hof van Gelderland. Omdat de penningmeester hiervoor geen geld wil uittrekken, moeten de bestuursleden alles zelf betalen.

1956: De tiende verjaardag van Polar Bears valt samen met het 25-jarige bestaan van het Enkabad. Op 7 juli 1956 wordt een groot zwemfeest gehouden, met onder andere een waterpolowedstrijd tegen AZC 1882 en demonstraties kunstzwemmen en schoonspringen. Twee dagen later wordt in het zwembad een groot tuinfeest gehouden, dat ondanks de regen geslaagd wordt genoemd.

1966: De Edese Courant komt uit in een gedeeltelijk in het groen gedrukte editie, ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum van Polar Bears. Het feestprogramma duurt een week. Op zaterdag 9 juli is er een reünie van oud-leden, een diner in hotel De Witte Hinde en een tuinfeest bij restaurant Calluna. Onder de optredende artiesten is de dan nog onbekende zanger Ted de Braak.

1972: De viering van het 25-jarig bestaan van Polar Bears wordt een jaar uitgesteld, zodat het samenvalt met de opening van De Peppel. Die vindt plaats op vrijdag 13 oktober 1972. De dag erna is er een reünie. Klapstuk van de festiviteiten is een groot feest in de sportzaal van De Peppel. Ter gelegenheid van het zilveren jubileum verschijnt er een 'Bijzonder Bearegoed Berenvelletje'.

1981: Ter gelegenheid van het 35-jarig jubileum wordt er een feest gehouden in de sportzaal. Om een dansvloer te creëren heeft men het water uit het instructiebad laten lopen. Zangeres Corry Konings verzorgt een optreden.

1986: Het hele jaar door worden er toernooien georganiseerd, allemaal in het teken van de veertigste verjaardag van Polar Bears. Simon van den Bent, Henk Dirkse en Wim Kok schrijven een jubileumboek. In juni wordt een groep Britse oorlogsveteranen die Ede hebben bevrijd, ontvangen op het gemeentehuis. Op 13 september vindt er een groot jubileumfeest plaats in De Reehorst.

1996: De grote ligweide van het Enkabad vormt de tweede week van juli nog eenmaal het middelpunt van talloze Polar Bears-activiteiten. Opnieuw zijn enkele veteranen van the Polar Bear Division, erbij. Tijdens de reünie is er een optreden van the Dutch Madonna. De synchroonzwemafdeling verzorgt op de slotavond een spectaculaire show met uitvoeringen waarmee de deelnemers ereplaatsen hebben behaald op de uitvoeringswedstrijden in 1996. Het was een mooi feest, maar de veel te hoog opgelopen kosten brengen de club bijna in een financiële crisis.

2006: Polar Bears bestaat zestig jaar.

8.8

8.9

8.11

8.12

8.10

145

- 8.8 Bediening jubileumfeest, 1956. Jaap Sijrier, Sjaan Kok, Leny Kok, Stien Nieuwenhuizen, Jan Smit, onbekend.
- 8.9 Reunisten onder de kastanjeboom, jubileumfeest 1996. Van links: Hans van Schie, Maarten van den Bent, Jaap Sijrier, Thil Scherrenburg, Gerrit Posthuma, Coleta Bressers, Dick Scherrenburg, Louk Bressers, Bart Donkersteeg, Henk Gunnink, onbekend, onbekend, Riet Sijrier.
- 8.10 Legendarische Polar Bears-doelmannen van verschillende generaties delen ervaringen uit tijdens de reünie in 1996. Achter: Dhr. Blokker, Henk Waayenberg, Siem Vermeulen, Cees Busser. Voor: Bert Kreek, Piet van de Spoel, Erik de Jong.
- 8.11 Rob van de Blaak, Han Palm, Henk de Jager en Cees Busser zingen een lied.
- 8.12 Cees Busser en Henk de Jager zijn diep onder de indruk van het optreden van the Dutch Madonna in 1996.

Toernooien

8.13

8.14

Let it flow in Borculo

Je krijgt er in ieder geval kippenvel van. Lukt het in eerste instantie niet doordat het badwater dit jaar een uitzonderlijk hoge graad bereikt, dan toch wel op de feestavond waar de traditie van het uitwendig nuttigen van bier nog steeds hoog in het vaandel is geschreven. Gelukkig staat hier tegenover dat de tank met warm weiwater ook voor iedereen ter beschikking staat. Dit water herinnert aan gras, dampige koeien en openbare toiletten. Geen wonder dus dat de douche voortdurend bezet is. Door de zurige melklucht omringd worden hier de eerste blikken uitgewisseld. Beelden van weelderig, grijnzende vrouwen en robuuste mannen met een strak gezicht. De douche, de wasbak en de spiegel: is dit het episch centrum van Borculo?

Fragment uit het Berenvelletje, Alië Rommerts, zomer 1993

8.15

8.17

8.16

8.13 Toernooi in Schoonhoven in de rivier de Lek, 1950. Van links: Sander Waayenberg, Bob Bleijenberg, Piet van de Spoel, Jan Memelink, Sander Kok, Piet Veldhuizen, Andre de Bruin.

8.14 Astrid Blacquièrre, Natascha Baatje, Marjon van Huizen, Carmen Posthuma, Masscha Geurts, Suzanne Hofman, Saskia Moolhuijzen en Erna van Dorp, tijdens een toernooi in Antwerpen 1995.

8.15 Robin Macco knapt een uiltje tussen de wedstrijden door.

8.16 Zwembad Borculo

8.17 Heren 1 op het strand van Zeeland, 2004. Jeroen Cavaljé, Bas Donatz, Alex Vlig, Bob Dijkman, Sander Knake, Tom van Oost, Flip Simons, Noël Höppener, Patrick van Beek en Rick Nijhoving. Liggend: Erik de Jong.

8.18

8.19

8.22

8.20

8.21

8.23

147

8.18 Tentenkamp in Schoonebeek, juli 2004, met onder andere Joop Niese, Marcel Meurs, Linde Essenburg, Stefan Jansen en Sander Knake.

8.19 Tent, of wat daar van over is, aan het eind van het toernooi in Rheden, 1996.

8.20 De dames op een terrasje in Antwerpen, 1995.

8.21 Een foto die niet mag ontbreken: tussen de tenten tijdens de gezamenlijke zomervakantie van dames en heren 1 in 1979.

Ben Troost, Jacqueline Hoetmer, Rob Groot, Ageeth Wesselink, Frederike en Ingrid Gijlstra, Eric van Cadsand, Ellen Butz, Hans Frankenmolen, Romilda Minnema en Willem Wolferink.

8.22 Erwin Navest en Ties van Steenberghe trekken ten strijde.

8.23 Feestavond in Borculo, jaren tachtig.

Veteranentoernooi

Wie heeft het er voor over om ruim 25 jaar lang tijdens de competitie elk weekend een dikke honderd kilometer vanuit Denekamp naar Ede te komen om een wedstrijdje te spelen? Cees Veenendaal (68) speelde in zijn jonge jaren in het eerste van Polar Bears. Hij maakte in 1954 al op zestienjarige leeftijd zijn debuut in de hoofdmacht. Toen hij wegging uit Ede stopte hij als speler, maar bleef donateur. Tijdens een jubileumtoernooi in het Enka-bad trok hij de zwembroek aan voor Polar Bears en kreeg de smaak weer te pakken. Hij begon ruim na zijn veertigste mee te spelen in het 'veteranenteam' van de Edese club. Tot vorig jaar, toen de ploeg met oudjes als Siem Vermeulen, Carel van Velsen, Rob Sierveld en Wim van Briemen werd opgeheven. Dat Cees niet los kon komen van Polar Bears werd al in 1974 duidelijk. De Denekamper vatte het idee op om de leden van zijn oude team uit te nodigen voor een toernooi in Enschede. Zijn oproep vond gehoor en in september 1974 togen talloze oud-ploeggenoten naar het oosten van het land.

In totaal werd 25 keer aan een toernooi deelgenomen, tot 1998. Eerst in Enschede, later in Oldenzaal en ten slotte bij De Dinkel in Denekamp. "In het begin speelden we nog tegen eersteklassers, maar we zakten natuurlijk steeds verder af. Na het toernooi bij De Dinkel werd de animo minder, temeer daar enkele spelers fysiek niet meer in staat waren om mee te doen. We hadden moeite om zeven spelers in het water te krijgen. En dan houdt het op."

148

8.24

8.25

8.24 Een van de eerste toernooien in Enschede, 1962.

8.25 Het roemruchte veteranenteam, met Wim van Briemen, Geerlig Zonnenberg, Peter Schurink, Carel van Velsen, Hans Frankenmolen, Siem Vermeulen, Ad van den Bent, Cees Veenendaal

Clubliederen

Vrijheid & Vriendschap

Clublied door Hans Nieuwenburg, 2006
(op de muziek van André Hazes – Wij houden van Oranje)
– niet te moeilijk en kan iedereen gelijk meezingen

Samen zijn we sterk
Vrijheid en vriendschap
Zijn voor ons net zoveel waard
Als een kampioenschap

Polar Bears oh Polar Bears
Jij bent een kampioen
Wij houden van de Beren
In het wit en in het groen

Straks als het groen en wit
Voor ons wordt gehesen
Dan zijn wij net 'n groot gezin
Met goud zijn wij geprezen

Polar Bears oh Polar Bears
Jij bent een kampioen
Wij houden van de Beren
In het wit en in het groen

In de kantine
Klinkt het samenzingen
Nu nog mooier dan voorheen
Ach wie laat geen tranen

Polar Bears oh Polar Bears
Jij bent een kampioen
Wij houden van de Beren
In het wit en in het groen

Polar Bears oh Polar Bears
Jij bent een kampioen
Wij houden van de Beren
Al 60 jaar een kampioen!

Broodje Haaf en andere specialiteiten

Sporten maakt hongerig en beren staan bekend om hun goede eetlust. Als omnivoor krijgen ze alles naar binnen. Maar sommige beren houden er toch op z'n zachtst gezegd een merkwaardig eetpatroon op na.

Zo bestelde Robert Havekotte in zijn tijd bij Polar Bears altijd een kadetje filet americain met ei. Nog jaren na zijn vertrek stond deze lekkernij in De Dolfijn op het menu als Broodje Haaf. Later kwam daar een Broodje Uri bij: een wit bolletje met een kaassoufflé, de favoriet van de van VZC overgekomen Eelco Uri. Het Bas Menu was vernoemd naar Bas de Jong en bestond uit de hele kaart met ketchup, mayonaise en uitjes.

De eetgewoonten van Arnoud Posthuma haalden binnen één week tweemaal de lokale pers. Een journalist van Ede Stad beschreef in zijn stuk hoe de Adelaar vrijwel tegelijkertijd twee broodjes Bao Pao naar binnen werkte. Een verslaggever van De Gelderlander observeerde de doelman tijdens de verkiezing Sportploeg van Gelderland 1996, waar Polar Bears tweede werd: 'Arnoud Posthuma

verwerkte de frustratie van het prolongeren van de tweede plaats door de rijkelijk aangesleepte schalen met snacks uit de categorie 'culinaire hoogtepunten' zo'n beetje in zijn eentje leeg te eten. Posthuma dreef de met de schalen rondlopende dames nagenoeg tot wanhoop door ze steeds te laten stoppen en vooral de mini-broodjes met filet americain weg te graaien.'

Al met al niet echt het perfecte dieet voor een topsporter. In zijn column Let Op Vet! (mei 1994) deed Hans Nieuwenburg verslag van zijn gevecht tegen de overtollige kilo's. "Mijn poging de schijf van vijf uit mijn hoofd te leren stierf in schoonheid", scheef Hans. "Trouwens, bij het woord 'schijf' moet ik altijd aan bami of nasi denken."

Na een bezoek aan de studiedag 'Winst door Voeding' op het Nationaal Sportcentrum Papendal kwam Hans tot inzicht en gooide hij zijn frituurpan en de ingevroren bittergarnituur in de vuilnisbak. "Hopelijk was er ook iemand van het Sportcentrum Zeist onder de 250 aanwezigen, want elke dag een bord patat met zout gaat na twee maanden wel vervelen."

Ook trainer Nick Vroon maakte zich zorgen om het eetpatroon van zijn volgelingen. Begin 1997 schakelde hij een sportdiëtiste in. "Die moest een voedingsprogramma samenstellen. Want als je teveel kracht gebruikt en niet genoeg binnenkrijgt ga je verzwakken", legden de toen 16-jarige talenten Jeroen Cavaljé en Jasper Weerkamp uit aan verslaggever Richard Schoonderwoert van Ede Stad. De spelers moesten een week lang tot in detail bijhouden wat ze aten en dronken. "Ik geloof dat we allemaal te vet aten", drukte Jasper zich voorzichtig uit. Jeroen was wat duidelijker: "De diëtiste schrok aardig van de analyse. Maar ik had dan ook net toevallig binnen een half uur vier frikadellen gegeten."

De Kwee-trofee

De analyse ging gepaard met een persoonlijk voedingsadvies. Afhankelijk van lengte, gewicht en trainingsintensiteit kreeg iedere speler te horen hoe hij moest eten om optimaal te presteren. Bij Jasper had het al effect. Hij was vijf kilo afgevallen, maar dat had wel de nodige moeite gekost: “Ik probeer nu zes eetlepels groente per dag door m’n strot te krijgen. Ik vind het aardig wat, maar het lukt wel.”

Waar de Broodjes Haaf en Uri na verloop van tijd weer van het menu zijn verdwenen, is de frikadel een blijvertje. Na een wedstrijd in januari 2006 slaagde heren 3 erin anderhalve doos van deze oer-Hollandse snack weg te snavelen. Per doos zijn dat zestig stuks. Sander ten Broek gaat er sindsdien prat op dat hij een frikadel kan herkennen aan de smaak. “Bekkers, Mora, Kwekkeboom: doe mij een blinddoek voor en ik proef het verschil”, aldus Ten Broek, die ook nog een tip heeft voor optimaal culinair genot: “Wel eerst even twee minuten in het vet en het liefst met een dikke kwak mayo.”

8.28 Robert Havekotte, ook wel bekend als Haaf.

Fred Butz sloeg zichzelf een gat in zijn hoofd met een waterpomptang. Han Butz brak zijn teen toen hij zich iets te fanatiek stond in te zwaaien. Harry van der Meer miste de finale van de play-offs, omdat hij in het duel ervoor zijn neus brak. Ieder jaar is er wel een speler van heren 1 die zich onderscheidt door opvallend blessureleed. In de jaren negentig werd de ongelukkige aan het eind van het seizoen onderscheiden met de Kwee-trofee. Robert Havekotte was de geestelijk vader van de prijs, die bestemd was voor het in zijn ogen grootste watje oftewel kweetje van het afgelopen jaar. Uit handen van Hans Nieuwenburg ontving Jurriën Wouters de bokaal in 1995, omdat hij zich had gesneden met een uitbeenmes en omdat hij tijdens een kussengevecht een tand verloor. Rijk Wormgoor was naar verluidt twee jaar later de laatste die de bokaal in ontvangst mocht nemen. En omdat Rijk kort daarop met de noorderzon vertrok, is ook de Kwee-trofee sindsdien niet meer uitgereikt.

8.29 In 1995 won Jurriën Wouters de Kwee-trofee. Hans Nieuwenburg reikte de niet zo felbegeerde bokaal uit.

Overwinningsfeesten

- 8.30 Spelers van heren 1 vieren de overwinning in de bierestafette op Weidenau, 1963.
 Van links: Bart Methorst, Focko Rommerts, Siem Vermeulen, Wim Kok, Ruud van der Veer en een beteuterde Duitser.
- 8.31 Heren 1 in een nieuw pak gestoken door modezaak Van de Weerd, ter ere van het kampioenschap in 1990.
 Van links: Arnoud Posthuma, Rob van de Blaak, Hans Nieuwenburg, Erik de Jong, Marcel Slings, Jan-Lodewijk de Vries, Hans Frankenmolen, Nick Vroon, Wyco de Vries, Robert Havekotte en Alex van der Dussen.
- 8.32 Dames 1 viert de tweede landstitel in 2004.
- 8.33 Beert Gunnink legt de kampioenen van 2002 vast op de gevoelige plaat.

8.34

8.35

8.36

8.37

8.38

8.39

8.34 Ook heren 6 had wel eens wat te vieren. Richard Schoonderwoert, Marco Gijlstra en Johnny de Beijer op het kampioenenbal van 1998.

8.35 Fried Rijsemus feliciteert Sander Kok met het kampioenschap van de zomercompetitie in 1955.

8.36 Hanneke Scherjon, John Scherrenburg, Astrid Coene en Sandra Scherrenburg vieren de landstitel van dames 1 in 2002.

8.37 Bas de Jong en Astrid Blacquière.

8.38 Wim van Briemen giet de champagne in de kampioensbokaal, 1992. Bas de Jong, John Jansen, fotograaf Herman Stöver, Nico Landeweerd en de neus van Hans Nieuwenburg.

8.39 Miranda Mooij, Marguerite Hoetmer en Ageeth Wesselink vieren het kampioenschap van dames 3 in 2002.

8.40

8.41

Themafeesten

8.42

8.45

8.43

8.44

8.46

8.40 Afsluiting van het zomerseizoen in het Enka-bad, 1964. Staand van links: Maarten van den Bent, Nees van den Bent, dhr. Brendel, Sjaan Kok, Fried Rijsemus, mw, Brendel. Voor: Door van der Veer en Jaap Sijrier.

8.41 Travestietenshow 1986. Van links: Ceel Navest, onbekend, Arnoud Posthuma, Ben Troost, Rob van de Blaak, Bart Bressers, onbekend, Joop Niese.

8.42 Rob van de Blaak en Joop Niese, 1986.

8.43 Erik te Riele en Sander Knake, twee foute vrienden.

8.44 Dames 1 organiseert in 2005 het Proud to be foute-feest. Met Hnneke Scherjon, Kim Berg, Nienke Vermeer.

8.45 Richard Schoonderwoert en Erwin Navest hebben hun zondagse pak aangetrokken, ter ere van Ben Cramer.

8.46 Volkszanger Ben Cramer krijgt de gouden cap en wordt uitgeroepen tot beschermheer van heren 6, januari 1997.

8.47

8.49

8.50

8.48

8.51

8.52

8.53

8.54

155

8.47 Carla Quint heeft haar diensthelm uitgeleend aan Jeroen Cavaljé.

8.48 Politieagente Carla Quint neemt scheidsrechter Hans van Zenderen de blaastest af (1996).

8.49 Sixties party, met Dick Admiraal, Alexander 'Che' Navest en Richard Schoonderwoert, 1999.

8.50 Hippie Thomas Klein pakt een moment voor zichzelf.

8.51 Heren 2 op z'n paasbest in 1983. Staand: Gert-Jan van Guilik, Job Lomans, Evert Verweij, Bert Veenendaal, Gerhard Jansen, Sander van Guilik. Voor: Rob van de Blaak, Geert Butz en Joachim Posthuma.

8.52 Ritske van Wijk heeft de pruik van Hans geleend en Rob van de Blaak heeft een coupe soleil laten zetten, 1996.

8.53 Hans Nieuwenburg in een nieuw rokje, tijdens het 49 3/4-jarig bestaan van Polar Bears.

8.54 5 mei 1980, verkleed te water tijdens de massastart. Met onder andere Irmgard Alting (met zwarte hoofddoek), lachend naar Marjan Schra.

Nawoord

Bij het maken van dit jubileumboek stuitte we regelmatig op namen van mensen die niet meer in ons midden zijn. Mensen die niet alleen veel voor de club hebben betekend, maar die ook een, al dan niet grote rol, hebben gespeeld in ons leven. We beschouwen dit boek ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van Polar Bears als een eerbetoon aan Sander en Sjaan Kok, Sander Waayenberg, Fried Rijseumus, Jan Wijnsouw, Jaap Sijrier, Louk Bressers, Harry Palm, Henk Dirkse, Wim Snijders, Dick van Veldhuisen, Hans van der Horst, Mees Kleermans, Eric van Cadsand, Annemiek Schipperijn en al die anderen.

De redactie

Colofon

Hoofdreductie:

Richard Schoonderwoert
Alies Rommerts

Redactie:

Simon van den Bent
Stefan Jansen
Hans Nieuwenburg
Karyn Donatz

Vormgeving en druk:

Memorise Reclame en Marketing, Ede

Historisch materiaal:

Wim Kok
Hans Frankenmolen
Arnhems Oorlogsmuseum 40-45

Fotografie:

Gert Jan Koster
Cord Otting
Bert Jan Meijer
Arjan van Bruggen
Wim Hollemans
Herman Stöver
Henk van Holland

Plakboeken:

Gerry van der Veer
Siem Vermeulen
Steinie Hulshof
Saskia Moolhuijzen

Losse foto's:

Hans Nieuwenburg
Beert Gunnink
Erik de Jong
Familie Navest
Alies Rommerts
Richard Schoonderwoert
Familie Donatz
Familie van der Horst
Jaap Vlig
Dela Ploeger
Mariska de Mol
Teunie Hazeleger
Ingrid Gijlstra
Gemeentearchief Ede
ProShots
en vele anderen

Overig bronmateriaal:

Tallose Berenvelletjes en in het bijzonder de jubileum-
uitgaven van 1961, 1971, 1986, 1996
45-95 Herinneringen voor de toekomst, Jan Durk Tuinier,
Utrecht: stichting vredeseducatie 1995.
Mijn vader en de oorlog 1940-1945, drs. T.J. Hasselaar,
Lunteren, 2005.

(c) 2006, EZ&PC Polar Bears

In juni 2006 viert de EZ&PC Polar Bears haar zestigjarig bestaan. Met de zevende landstitel die een maand eerder in de wacht werd gesleept, heeft het eerste mannenteam dit jubileum een schitterende glans gegeven. Maar de club draait om meer dan alleen succes.

De sociale functie is minstens even belangrijk. In 1946 was het de reden dat de club is opgericht. De naam die werd gekozen, verwijst naar The Polar Bear Division, de Britse legereenheid die Ede een jaar eerder had bevrijd. Sindsdien zijn vrijheid en vriendschap altijd de fundamenteen geweest waar de vereniging op is gebouwd. Dit boek is een bloemlezing uit zestig jaar Polar Bears.